

Fullt lag

Jämställdhet inom svensk ishockey med
avseende på kvinnors inflytande jämte
flick- och damishockeyns ställning





Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1 Syfte och frågeställningar	7
1.2 Tidigare forskning	10
1.2.1 Ishockey, manlighet och branschspecifika normer	10
1.2.2 Flick- och damishockeyns utformning	11
1.3 Begrepp och perspektiv	14
1.3.4 Jämställdhet	14
1.3.5 Normer	18
1.3.6 Prioriteringar	20
1.3.7 Konklusion: undersökningens utformning	22
2. Svensk flick- och damishockey i historisk blyxtbelysning	25
3. Delstudie 1: Intervjuer	31
3.1 Utgångspunkter	31
3.2 Jämställdhet	32
3.3 Normer	35
3.4 Prioriteringar	41
3.5 Konklusion	45
4. Delstudie 2: Analys	47
4.1 Utgångspunkter	47
4.2 Förbunds nivå	47
4.2.1 Svenska Ishockeyförbundet	47
4.3 SHL	50
4.3.1 Brynäs IF	50
4.3.2 Leksands IF	50
4.3.3 Luleå HF	51

4.3.4	Malmö Redhawks	51
4.3.5	Växjö Lakers	52
4.3.6	Örebro HK	53
4.4	HockeyAllsvenskan	54
4.4.1	Almtuna IS	54
4.4.2	MoDo HK	54
4.4.3	Södertälje SK	55
4.4.4	Timrå IK	56
4.4.5	Tingsryd AIF	56
4.5	Hockeyettan	57
4.5.1	Karlskrona HK	57
4.5.2	Kiruna IF	58
4.5.3	IF Sundsvall	58
4.5.4	Tranås AIF Hockey	59
4.5.5	IF Troja Ljungby	59
5.	Delstudie 3: Enkätundersökning	65
5.1	Utgångspunkter	65
5.2	Enkät 1: Jämställdhet och normer	65
5.2.1	Upplevelser av jämställdhet	67
5.2.2	Maskulinitet och machokultur	73
5.2.3	Diskussion: Synen på jämställdhet inom svensk ishockey	75
5.3	Enkät 2	79
5.3.1	Redovisning av antalet kvinnor och män på ledande positioner	79
5.3.2	RF:s riktlinjer gällande könsfördelning i styrelser och valberedning	79
5.3.3	Enkätavsnitt gällande mångfald inom organisation, förening eller annan verksamhet	79
5.3.4	Värdegrund	81
5.3.5	Diskussion	81
6.	Avslutning	85
7.	Bibliografi	91
7.1	Bearbetningar	91
7.2	Opublicerat material	95



1. Inledning

Tobias Stark

1.1 Syfte och frågeställningar

Svenska Ishockeyförbundets uttalade vision är att ishockey ska vara:

Sveriges mest engagerande idrott. Vi ska vara bäst i världen i ishockey på alla nivåer och vara den idrott som engagerar mest och flest. Svensk ishockey ska också vara en samlande kraft och bidra till att bygga vårt framtida samhälle.¹

Denna vision ställer höga krav på ishockeyns företrädare vad gäller ökad jämställdhet. Svensk ishockey har idag, vid årsskiftet 2020/2021, 69 728 registrerade spelare och domare, varav sammanlagt 63 284 på herr- respektive 6 444 på damsidan. Det innebär att den totala spelare- och domarpopulationen består av drygt 91 procent pojkar/män och 9 procent flickor/kvinnor.²

För att råda bot på denna könsmissiga snedfördelning samt att främja kvinnors inflytande inom – och positiva erfarenheter av – ishockeyn har Svenska Ishockeyförbundet (SIF), Svenska Ishockeyförbundets 22 specialdistriktsförbund (SDF), Svenska Damhockeyligan (SDHL) och division 1-klubbarnas nybildade intresseorganisation, Damettan, enats om att ta i med krafttag. Föresatsen innebär en, för organisationerna,

gemensam satsning på dam- och flickishockeyn med sikte på 2030 [för] att få antalet spelare att öka så att vi inom svensk ishockey kan erbjuda bra utvecklingsmiljöer utifrån målgruppens behov,

oavsett var i landet du växer upp. Hela vägen från de första skären i Tre Kronors Hockeyskola till en seniorkarriär i våra ligor och Damkronorna.³

För att iscensätta projektet har organisationerna beviljats jämställdhetsmedel av Riksidrottsförbundet (RF). Dessa medel är avsedda för arbetet med två specifika ändamål: dels *att svensk ishockey ska bli ”betydligt bättre på att lyfta in kvinnors och flickors perspektiv, upplevelser och erfarenheter” i beslutande organ, dels att ”förbättra förutsättningarna för våra dam- och flickishockeyspelare”*.⁴

Som ett led i satsningen har Linnéuniversitetet fått i uppdrag att genomföra denna vetenskapliga undersökning, där två frågeställningar står i centrum:

1. Vad finns det för normer inom ishockeyn som kan hindra utvecklingen av flick- och damishockeyn jämte flickors och kvinnors inflytande inom verksamheten?
2. Hur ser man på flick- och damishockeyn i klubbarna runt om i landet och hur prioriteras den?

¹ "Verksamhetsidé, värdegrund och vision", 2021.

² *Fler kvinnor som förtroendevalda, tränare och ledare inom svensk ishockey*, 2020, s. 1.

³ *Fler kvinnor som förtroendevalda, tränare och ledare inom svensk ishockey*, 2020, s. 1.

⁴ *Fler kvinnor som förtroendevalda, tränare och ledare inom svensk ishockey*, 2020, s. 2.

Utredningens ansats är utformad i enlighet med den pedagogiska forsknings- och utvecklingstradition som går under namnet kritisk vän. En kritisk vän i denna mening är:

en betrodd person som ställer provocerande frågor om någons arbete och som tillhandahåller information som kan erbjuda andra perspektiv än de gängse. En kritisk vän tar sig tid att fullt ut förstå det sammanhang vari arbetet genomförs och de resultat som eftersträvas. Vännen är en förespråkare för att arbetet ska lyckas.⁵

Definitionen är framtagen av pedagogerna Arthur Costa och Bena Kallick, medan den svenska översättningen är saxad ur idrottsforskarna Håkan Larssons och Eva Linghedes RF-rapport *Jämställd idrott 2025 – hur då?*. Som idrottsvetare vid Linnéuniversitetet ser vi oss själva, i likhet med Larsson och Linghede, som idrottsvänner,

men som kritiska vänner vill vi ställa provocerande frågor och tillhandahålla information som kan erbjuda andra perspektiv på jämställdhet än de gängse. Det är så vi kan bidra till utveckling bland människor som arbetar för jämställd idrott. Vi har arbetat med frågorna länge och i detta arbete har vi vinnlagt oss om att förstå sammanhanget och målen, det vill säga [ishockeyn] och dess jämställdhetssträvanden, fullt ut. Vi är förespråkare för att arbete med jämställd idrott ska lyckas.⁶

Det innebär, i sin tur, att vi vare sig är negativt inställda till ishockeyn som sådan eller att vi utger oss för att ge någon helt fullständig bild av jämställdheten inom Ishockeysverige. Ambitionen är snarare att belysa undersökningens frågeställningar systematiskt och nyanserat för att därigenom kunna bidra till att förverkliga svensk ishockeys vision om att ”vara bäst i världen på alla nivåer och vara den idrott som engagera mest och flest”, tillika ”en samlade kraft” som verkar för att ”bygga vårt framtida samhälle”.⁷

Återstoden av detta inledningskapitel kommer att ägnas åt en redovisning av utredningens utgångspunkter i form av tidigare forskning, begrepp och perspektiv samt undersökningens utformning.

5 Larsson & Linghede, 2020, s. 13.

6 Larsson & Linghede, 2020, s. 13.

7 Verksamhetsidé, värdegrund och vision, 2021.



Redan under mellankrigstidens första år fanns det åtskilliga svenska kvinnor som demonstrerade ett påtagligt ishockeyintresse. Detta till trots konstateras att det dröjde ett drygt halvsekel innan de första ansatserna till att dra igång flick- och damishockey manifesterade sig i Sverige.

1.2 Tidigare forskning

Ishockeyforskningen är eftersatt i Sverige. Det gäller inte minst frågor beträffande jämställdheten inom sporten. Det finns dock betydande vetenskapliga stödpunkter att förhålla sig till vid en undersökning av den inhemska flick- och damishockeyns förutsättningar.

1.2.1 Ishockey, manlighet och branschspecifika normer

Till att börja med kan konstateras att flick- och damishockeyn spelar en undanskymd roll i historikern Tobias Starks doktorsavhandling, *Folkhemmet på is*, om ishockeyns framväxande nationella betydelse i Sverige, åren 1920–1972. Det har att göra med att det inte förekom någon egentlig flick- och damishockey i landet förrän i skarven mellan 1960- och 1970-talet. Studien visar att det tidigt, redan under mellankrigstidens första år, fanns åtskilliga svenska kvinnor som demonstrerade ett påtagligt ishockeyintresse. Detta till trots konstateras att det dröjde ett drygt halvsekel innan de första ansatserna till att dra igång flick- och damishockey manifesterade sig i Sverige – och detta då i form av enskilda, lokala punktinsatser på föreningsnivå. Av det följer dock *inte* att flick- och damverksamhet länge och väl motarbetades på förbunds- eller klubbnivå. Däremot förefaller lanseringen av regelrätt flick- och damishockey närmast ha varit en ickefråga inom rörelsen under sportens första fem decennier i Sverige.⁸

Denna omständighet ska, i sin tur, ses i ljuset av att den moderna ishockeyn varit intim förknippad med manlighet alltsedan sportens formella tillkomst i 1870-talets Kanada. Detta faktum har dokumenterats och analyserats i otaliga vetenskapliga utredningar. Det gäller framför allt i Nordamerika, där studiet av ishockeyns hårdföra manlighetsideal närmast kan betecknas som en egen litterär genre. Det nordamerikanska forskarsamhället har därvidlag ägnat stor möda åt att beforska den påtagliga machokultur som frodas inom ishockeyn. Detta då ishockeyföreträdares, med idrottsvetaren Cheryl MacDonalds ord, ”cavalier lifestyles, hazing rituals, violence, homophobia, drug addictions, and suicides [...] can largely be attributed to problematic socialization through participation in hockey”.⁹

Sociologen Kristi Allain har synat denna socialisationsprocess närmare i sömmarna i artikeln, ”’Real Fast and Tough’: The Construction of Canadian Hockey Masculinity”. Allain konstaterar där att

the creation of a desirable masculine practice within Canadian hockey culture is generated in a variety of ways. These include the players’ own performances of masculinity, the structure of the game, and mass cultural representations of hockey found in commentary, advertising, and print and television media. [...] Researchers such as Connell and Messerschmidt (2005) state that hegemonic masculinity is about more than the desirable practices it endorses. It is about “the policing of men as well as the exclusion or discrediting of women” [...]. These challenges to the way the game ought to be played have been policed through various degrading discourses, physical abuse, and exclusion from full membership in the community of teammates.¹⁰

Denna problematik har även uppmärksamats i Sverige. Först på banan var Tobias Stark, som i ett antal studier påvisat hur synen på maskulinitet utvecklats över tid i svenska ishockeysammanhang, under inverkan av såväl generella samhällsförhållanden som mer kulturspecifika skeenden inom världsisshockeyn i stort. Enkelt uttryckt rör det sig om ett historiskt förlopp som inneburit att den blågula ishockeymanligheten blivit alltmer hårdför, individualistisk och flamboyant i takt med den nordamerikanska proffsisshockeyns internationella expansion jämte den generella samhällsutvecklingen (globalisering, nyliberalism, individualisering med mera), decennierna runt millennieskiftet 2000.¹¹

Även historikern Daniel Alsarve har intresserat sig för synen på – och konstruktionen av – manlighet inom svensk ishockey. Alsarve har då bland annat tagit fram ett åtgärds paket i tre punkter, avsett för att minimera risken för att ishockeyspelare ska agera våldsamt utanför rinken, enligt följande:

1. To erase sexist and derogative attitudes and actions so that they do not escalate.
2. Zero tolerance of alcohol consumption and drugs.
3. Change the rules in order to eliminate hard and reckless play.

Enligt Alsarve är det knappast troligt att dessa åtgärder kan förändra ishockeykulturen i helhet. I stället menar han att de ska betraktas som ett konkret ramverk för att generera ny, relevant kunskap.¹²

Svårigheterna med att förändra normer inom

8 Stark, 2010.

9 MacDonald, 2014, s. 95.

10 Allain, 2008, s. 477–478.

11 Stark, 2001; Stark, 2005; Stark, 2017.

12 Alsarve, 2021, s. 218–236.

ishockeyn har även uppmärksammats av pedagogen och ledarskapsforskaren Per Göran Fahlström. I sin doktorsavhandling, *Ishockeycoach: En studie om rekrytering, arbete och ledarstil*, konstaterar Fahlström att ishockeyn kan betecknas som

ett slutet och reproducerande system. Det är ofta de duktiga spelarna som blir coacher. De spelar under lång tid och förvärvar begrepp, normer och värderingar som ishockeyn har. När de sedan blir coacher för de traditionen vidare. Många av coacherna säger att det bästa sättet att utvecklas som coach är att lära av andra coacher. Så är det förmodligen i många idrotter och inom ishockeyn är de reproducerande krafterna mycket starka. Denna reproduktionsprocess har sina för- och nackdelar. Coachen får en trygghet och känner sig säker. Han vet hur olika saker går till. Samtidigt är denna process orsaken till att ishockeyn bär på så många ritualer. Därför kan också spelare och coacher säga att vissa saker inte går att förstå för den som inte själv varit spelare. Denna slutenhet ger en trygghet för de invigda men gör att de som inte är invigda inte *platsar* där. Barriärerna gör det också svårare för individerna att bryta mot mönstret.¹³

Fahlströms analys berör egentligen inte könsaspekter, men hans resonemang kan ändå sägas vara viktigt att ta fasta på i ett sammanhang som detta, då det blottlägger hur normer i stort fortplantas inom sporten.

Här kan det även vara på sin plats att lyfta fram författaren Fredrik Backmans populära romanserie om ishockeyn i det fiktiva samhället Björnstad. Att bästsäljande författare skriver ishockeytexter tillhör inte vanligheten, än mindre unisont hyllade böcker om övergrepp inom sporten. En av romanseriens stora förtjänster är *de facto* att den på ett tillgängligt vis sätter ord på många av de aspekter – misogyni, tystnadskultur, toxisk maskulinitet, homofobi, övergrepp med mera – som forskarna har ringat in som centrala byggstenar i problematiken med ishockeyn som machokultur. Så har också Backman gjort sin hemläxa genom att sätta sig in i kunskapsläget på fältet via konsultation av såväl vetenskapliga specialister som mer branschspecifika ämneskompetens. Även om själva handlingen i roman-serien är ren fiktion kan händelseförloppet i böckerna följaktligen sägas vara baserat på verkliga förlagor. Faktum är att *Björnstad* är delvis inspirerad av Tobias Starks artikel, "Kejsarens nya kläder: Tankar kring sexualitet och alkohol inom ishockeyn", om den så kallade

Hockeysexxskandalen (2005), då tre manliga landslags-spelare arresterades misstänkta för gruppvåldtäkt i samband med en turnering för Tre Kronor.¹⁴

1.2.2 Flick- och damishockeyns utformning

Vilka konkreta forskningsinsatser går då att räkna in beträffande flick- och damishockeyns ställning i Sverige? Enkelt uttryckt kan forskningsläget på denna punkt sägas emana ur idrottsfysiologen Kajsa Gilenstams arbete. Gilenstam har i ett antal studier – varav somliga är författade av henne själv, medan andra genomförts i samarbete med olika forskare – undersökt skilda aspekter av svensk damishockey, rörande alltifrån kroppsstorlekens betydelse för Relative Age Effect och fystesternas relevans för prestation till elitcoachers perspektiv på ledarskap.¹⁵ I detta sammanhang är emellertid Gilenstams doktorsavhandling, *Gender and Physiology in Ice Hockey: A Multidimensional study*, av mer omedelbar betydelse.¹⁶

En av utgångspunkter i Gilenstams doktorsavhandling är att idrottsprestationer påverkas av otaliga faktorer, varav somliga kan sägas vara av mer kulturell än fysiologisk karaktär. Gilenstam har därför tagit sig för att studera svensk damishockey utifrån en kombinerad samhälls- och naturvetenskaplig ansats. Resultatet av denna vetenskapliga korsbefruktning är en mångfacetterad analys som landar i följande slutsatser:

- På ett generellt plan tenderar kvinnliga ishockey-spelare att diskutera mäns och kvinnors idrottande i enlighet med traditionella könsideal, under det att kvinnor i gemen antas vara mindre målinriktade och träningsbenägna än män. Samtidigt anser dock damspelarna att deras egen inställning till idrottandet ligger mer i linje med den konventionella synen på den gängse idrottsmannen, det vill säga att de är klart målmedvetna och träningsvilliga.
- Damspelarna har en benägenhet att göra jämförelser mellan herr- och damishockeyn, där den förra utgör den självklara normen, varvid den senare framstår som mindre värdefull, utan beaktande av de skilda förutsättningar som föreligger dem emellan vad gäller träningsbakgrund och regelverk.
- I och med att damspelarna menar att herrarna spelar "riktig" ishockey och är mer högpresterande än vad de är själva anser de också att männen förtjänar bättre förutsättningar och mer uppskattning. I förhållande till sina manliga kollegor positionerar sig damspelarna

¹³ Fahlström, 2001, s. 187.

¹⁴ Stark, 2005.

¹⁵ Henriksson, Fjellman-Wiklund & Gilenstam, 2013; Henriksson & Gilenstam, 2017; Geithner, Molenaar, Henriksson, Fjellman-Wiklund & Gilenstam, 2018.

¹⁶ Gilenstam, 2010.

därvidlag som andra klassens medlemmar i rörelsen med följd att de skruvar ned förväntningarna på vad de förutsätter vara skäliga premisser för dem själva.

- Genom att se sig själva som undantag från de traditionella idrottsliga könsidealerna undviker damspelarna att ifrågasätta de rådande prioriteringarna inom ishockeyn, vilket kan underlätta för dem att bli accepterade i sammanhanget.
- Den sistnämnda strategin är sannolikt kontraproduktiv i jämställdhetsavseende, då damspelarna därigenom bidrar till att vidmakthålla sin egen underordning inom verksamheten.¹⁷

En av de forskare som Gilenstam har samarbetat med är idrottsfysiologen Tommy Henriksson. Även Henrikssons doktorsavhandling, *Physiological- and Socio-Cultural Conditions for Performance in Women's Ice Hockey*, handlar om svensk damishockey. Henrikssons undersökning bygger på fysiologiska mätningar och enkätstudier av 119 kvinnliga ishockeyspelare i Kanada och Sverige samt kvalitativa intervjuer med åtta tränare i Kanada, Sverige och USA. Resultaten visar att de nordamerikanska spelarna hade högre maximal isometrisk benstyrka, bättre löpacceleration och hoppkapacitet i stående längdhopp på ett ben samt högre anaerob uthållighet på is. Detta medan de svenska spelarna hade mindre kroppsfett samt högre aerob kapacitet. Till saken hör att analysen även åskådliggör stora skillnader vad gäller de ekonomiska förutsättningarna för kvinnliga ishockeyspelare i Sverige och Nordamerika. Tack vare ett system med studiefinansiering via stipendier har de nordamerikanska damspelarna kunnat få ekonomiskt stöd långt upp i åldrarna, medan de svenska damspelarna själva tvingats bekosta sitt idrottsutövande efter gymnasietiden. Av detta följer att ett utökat ekonomiskt och strukturellt stöd är viktiga faktorer för att svensk damishockey ska kunna utvecklas, menar Henriksson.¹⁸

Precis som i fallet med ishockeysportens intima koppling till maskulinitet har dock forskningen om flick- och damishockeyns utformning kommit längst i Kanada. En milstolpe i sammanhanget är sociologen Nancy Theberges etnografiska studie, *Higher Goals*, om vardagen för ett kanadensiskt elitlag på damsidan, åren 1992–1994. Mycket har hänt inom damishockeyn på det dryga kvartssekel som gått sedan undersökningen genomfördes, men arbetets grundfrågor (den könmässiga snedfördelningen av istid, bristen på

kvalificerade tränare och medicinsk expertis, förekomsten av homofobi och sexism, mäns makt inom damishockeyn, frågan huruvida damishockeyn ska positioneras som ett alternativ till herrishockeyn eller modelleras efter samma ritningar som den manliga varianten med mera) är alltså angelägna att begrunda.¹⁹ Så här skriver Theberge i en bärande paragraf:

As in all of sport, the issue of gender equity has received increased attention in hockey in recent years. Better training of players, coaches, and officials, and improved material conditions including medical support are an important aspect of the struggle within women's hockey to gain legitimation. At the same time, this struggle heightens the significance of the debate around the construction of the sport. As players become bigger, stronger, and more skilled, and the practice of the game more intense and physical, the question, 'How should women play hockey?' takes on added ideological importance. Central to the discussion of this question is that women's hockey is played in a cultural context in which men's sport is dominant. This is critical to the view that body checking is 'part of the game'. More accurately, it is part of hockey as it has historically been conceptualized and practiced and is today epitomized by play in the National Hockey League. Debates about what version of the game is most appealing occur in a context in which this version has been positioned as the 'real' game and the model against which others have been compared and evaluated.²⁰

Idrottsvetarna Carly Adams och Julie Stevens är andra forskare som har gjort betydande insatser för att reda ut flick- och damishockeyns ställning i Kanada. Gång efter annan har de visat på vikten av

an integrated perspective towards community change as it pertains to female hockey governance, and introduces a novel stream of inquiry into this area of female sport – one that connects collective action, governance, and organizational dynamics.²¹

Detta är, för övrigt, en hållning som gifter sig väl med det inledningsvis aviserade vetenskapliga anslaget för föreliggande utredning, det vill säga "kritisk vän", där det är a och o att ta "sig tid att fullt ut förstå det sammanhang vari arbetet genomförs och de resultat som eftersträvas".²²

17 Gilenstam, 2010.

18 Henriksson, 2017.

19 Theberge, 2000.

20 Theberge, 2000, s. 133.

21 Stevens & Adams, 2012, s. 658.

22 Larsson & Linghede, 2020, s. 13.

1.2.3 Konklusion av tidigare forskning

Genomgången har visat att forskningsläget rörande jämställdheten inom svensk ishockey är begränsat, men att det finns betydelsefulla vetenskapliga stödjepunkter att ta fasta på vid en utredning av den svenska flick- och damishockeyns förutsättningar. Det gäller inte minst följande aspekter:

- Utvecklingen av flick- och damishockey var länge en ickefråga för Svenska Ishockeyförbundet och dess föreningar. Därav följer att pojk- och herrverksamheten kan sägas ha fått ett drygt 50-årigt ”försprång” i förhållande till flick- och damgrenen vad gäller möjligheterna att skapa traditioner, publikunderlag, marknadsandelar, en kritisk massa av spelare och ledare med mera.
- Ishockeyn har varit intimt förknippad till med manlighet alltsedan sportens formella tillkomst i 1870-talets Kanada. Av bara farten har herrishockeyn kommit att betraktas som ”riktig” ishockey, vilket är en norm som även damspelarna tenderar att ta för given. En följd av detta är att damspelarna uppfattar herrishockeyn som viktigare och mer berättigad till uppbackning än deras egen verksamhet, varvid de själva de facto bidrar till sin egen underordning inom sporten.
- Ishockeyns maskulina kodning formas genom samspel av olika faktorer, rörande alltifrån enskilda spelares agerande och regelverkets utformning till reklaminslag och medias representationer av sporten och dess företrädare. Denna kulturella praktik innebär ”the policing of men as well as the exclusion or discrediting of women” och inbegriper bland annat “degrading discourses, physical abuse, and exclusion from full membership in the community of teammates”.
- Ishockeyns normer fortplantas inom sporten via ett slutet, reproducerande system, där språkbruk, värderingar och förhållningssätt förvärvas gradvis via en socialisationsprocess. Detta system skapar trygghet för de invigda, men bygger samtidigt barriärer som gör det svårt för de initierade att byta invanda mönster och för utomstående att känna att de ”platsar”.
- Att idrottsliga prestationer kommer an på otaliga faktorer av såväl fysiologisk som kulturell karaktär, att ett utökat ekonomiskt och strukturellt stöd är viktiga grundförutsättningar för att svensk damishockey ska kunna utvecklas samt att en grundläggande förändring på området fodrar kollektivt agerande, organisatorisk dynamik och normkritisk medvetenhet.

Dessa aspekter kommer att fångas upp och konkretiseras varefter de aktualiseras i den fortsatta framställningen.

1.3 Begrepp och perspektiv

För att kunna genomföra en djuplodande undersökning av jämställdheten inom svensk ishockey med avseende på normer och prioriteringar gällande flick- och damishockeyn är det nödvändigt att redogöra för centrala begrepp och perspektiv. Vi kommer här att i tur och ordning diskutera undersökningens tre bärande analytiska kategorier: *jämställdhet*, *normer* och *prioriteringar*. Avslutningsvis summeras intrycken i form av en konklusion, där undersökningens utformning preciseras.

1.3.4 Jämställdhet

Vad menas med *jämställdhet*? Den övergripande förståelsen av begreppet kan sägas röra relationen mellan män och kvinnor. Det framgår exempelvis av ”den fria encyklopedin”, *Wikipedias*, definition av termen, såsom varande ”jämlighet mellan män och kvinnor”.²³ Ett sådant sätt att använda terminologin är emellertid begränsande, eftersom det inte specificerar *vad* jämlikhet mellan män och kvinnor i realiteten innebär. Denna viktiga omständighet tar *Nationalencyklopedin* fasta på i sin utredning av begreppet. Enligt *Nationalencyklopedin* innebär jämställdhet att ”kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet”, vilket

förutsätter en jämn fördelning av makt och inflytande, samma möjligheter till ekonomiskt oberoende, lika villkor och förutsättningar i fråga om företagande, arbete, arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet, lika tillgång till utbildning och möjligheter till utveckling av personliga ambitioner, intressen och talanger, delat ansvar för hem och barn samt slutligen frihet från könsrelaterat våld.²⁴

Vidare poängterar *Nationalencyklopedin* att det är rimligt att göra en åtskillnad mellan kvantitativ och kvalitativ jämställdhet. *Kvantitativ jämställdhet* handlar om mätbara aspekter, gällande sådant som lönesättning och könsfördelning, medan *kvalitativ jämställdhet* snarare skjuter in sig på villkor, värderingar och maktförhållanden kopplade till kön. *Nationalencyklopedins* precisering inbegriper även en distinktion mellan *formell* och *reell* jämställdhet:

Formell jämställdhet, i meningen att det inte längre finns några formella eller rättsliga hinder för jämställdhet, har successivt uppnåtts i Sverige,

exempelvis genom att alla yrken är öppna för båda könen, genom särbeskattningen och genom jämställdhetslagen. Arbetet för reell jämställdhet, det vill säga att kvinnor och män har lika villkor i realiteten, pågår dock fortfarande.²⁵

Av detta följer att jämställdhet kan karaktäriseras som ett normativt begrepp: vad som betecknas som jämställt bestäms i relation till en given kontext. Till saken hör att ”man” och ”kvinna” inte är några homogena klassifikationer samt att det går att urskilja olika maktdimensioner inom och mellan respektive könsgrupper.²⁶

Dessa tankar är viktiga att beakta när det gäller jämställdheten inom idrotten. Idrottsforskarna Jenny Svender och Jonnie Nordensky har exempelvis konstaterat att:

[d]en vanliga förståelsen av kön inom idrottsrörelsen utgår ifrån att det finns två kön: man och kvinna, en så kallad dualistisk könsförståelse. Den bygger på antagandet att alla identifierar sig som antingen man eller kvinna, att dessa könsgrupper är naturliga, förhållandevis stabila, enhetliga och varandra uteslutande. Begreppet heteronormativitet inbegriper denna könsförståelse – samt antagandet att alla människor är heterosexuella. Inom idrottsrörelsen tillämpas detta sätt att se på kön genom att organiseringen av verksamheten ofta är könsuppdelad och/eller att olika regler för de två könsgrupperna kan gälla i vissa idrotter.²⁷

Icke desto mindre har omfattande forskning kunnat påvisa att jämställdhet traditionellt betraktats som en kvinnofråga inom den svenska idrottsrörelsen. Jämställdhetsarbete har, enkelt uttryckt, kommit att handla om att ge flickor och kvinnor möjlighet att delta i idrottsaktiviteter, medan pojkar, män och manlighet tenderat att förbises i sammanhanget.²⁸

Sedan en tid tillbaka har dock arbetet för jämställdhet, som Håkan Larsson och Eva Linghede påpekat, börjat breddas så att det rör ”lika möjligheter för alla”, som det står i RF:s jämställdhetsmål från 2017:

Det innebär att kön såväl som andra diskrimineringsgrunder, som könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder, potentiellt sett skulle kunna inlemmas under paraplybegreppet jämställdhet.²⁹

²³ ”Jämställdhet” *Wikipedia*, 2021. Se även Svender & Nordensky, 2020, s. 7.

²⁴ ”Jämställdhet”, *Nationalencyklopedin*, 2021.

²⁵ ”Jämställdhet”, *Nationalencyklopedin*, 2021.

²⁶ Svender & Nordensky, 2020, s. 7.

²⁷ Svender & Nordensky, 2020, s. 7.

²⁸ Se till exempel Olofsson, 1989; Larsson, 2001; Svender, 2012; Kempe-Bergman, 2014.

²⁹ Larsson & Linghede (2020), s. 5. Se ”Idrottsrörelsens jämställdhetsmål”, 2021.

Jämställdhet har traditionellt betraktats som en kvinnofråga inom den svenska idrottsrörelsen. Jämställdhetsarbete har, enkelt uttryckt, kommit att handla om att ge flickor och kvinnor möjlighet att delta i idrottsaktiviteter, medan pojkar, män och manlighet tenderat att förbises i sammanhanget.

Riksidrottsförbundets jämslällldhetsplans målsättningar

- 1** Det ska finnas lika möjligheter för alla, oavsett kön, att utöva och leda idrott.
- 2** Flickor och pojkar, kvinnor och män, ges lika möjligheter och villkor att utöva och leda idrott.
- 3** Kvinnors och mäns, flickors och pojkars idrottsutövning värderas lika och prioriteras på ett likvärdigt sätt.
- 4** Kvinnor och män har lika stort inflytande i beslutande och rådgivande organ. Inget kön ska vara representerat med mindre än 40 %.
- 5** Fördelning av uppdrag, arbetsformer och villkor för beslutsfattande utformas så att kvinnor och män får lika stora möjligheter att medverka och påverka.
- 6** Jämslällldhetsperspektivet ska vara införlivat i den dagliga verksamheten och genomsyra alla verksamhetsområden.



Rent konkret omfattar annars RF:s jämställdhetsplan idag sex specificerade målsättningar:

1. Det ska finnas lika möjligheter för alla, oavsett kön, att utöva och leda idrott.
2. Flickor och pojkar, kvinnor och män, ges lika möjligheter och villkor att utöva och leda idrott.
3. Kvinnors och mäns, flickors och pojkars idrottsutövning värderas lika och prioriteras på ett likvärdigt sätt.
4. Kvinnor och män har lika stort inflytande i beslutande och rådgivande organ. Inget kön ska vara representerat med mindre än 40 %.
5. Fördelning av uppdrag, arbetsformer och villkor för beslutsfattande utformas så att kvinnor och män får lika stora möjligheter att medverka och påverka.
6. Jämställdhetsperspektivet ska vara införlivat i den dagliga verksamheten och genomsyra alla verksamhetsområden.

Därtill inbegriper RF:s jämställdhetsplan fyra delmål:

1. Kvinnor och män i alla beslutande och rådgivande organ är representerade med minst 40 %.
2. Valberedningar på alla nivåer består av lika antal kvinnor och män.
3. Andelen kvinnor respektive män på högre befattningar, till exempel generalsekreterare, förbundschef, sport-, utbildnings- och utvecklingschef eller liknande, inom idrottens olika organisationer uppgår till minst 40 %.
4. Andelen kvinnliga och manliga tränare inom respektive idrott uppgår till minst 40 %:
 - a. inom barn- och ungdomsverksamheten på föreningsnivå,
 - b. vid riks-idrotts-gymnasierna (RIG),
 - c. vid nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU),
 - d. vid SF:s landslagsverksamhet.

Dessa målsättningar fastställdes av RF-stämman 2017 och angör till visionen Strategi 2025, vars syfte är att ”staka ut vägen inför framtiden”, under det att ”samhället har förändrats kraftigt under de senaste decennierna, men föreningsidrotten bedrivs alltjämt på ett likartat sätt som tidigare”.³⁰

RF:s jämställdhetsplan talar dessutom explicit om att arbetet ska ske i form av så kallad jämställdhetsintegrering, det vill säga jämställdhet ”beaktas i en verksamhets ordinarie planering och beslut, i ordinarie underlag, av ordinarie instanser och personer. Jämställdhet skapas i vardagliga handlingar och genom beslut där både kvinnor och män deltar”.³¹

Mot denna bakgrund finns det fog för slutsatsen att RF bedriver ett systematiskt jämställdhetsarbete, menar Larsson och Linghede. Likafullt har de noterat förekomsten av tre olika typer av jämställdhetsinsatser inom idrottsrörelsen, vilka de betecknar som 1) ”offensiva”, 2) ”defensiva” och 3) ”göra skillnad, men...”.

De *offensiva insatserna* handlar om det förhållnings-sätt som deltagarna och arrangörerna anser bör prägla jämställdhetsarbetet. Det har tre distinkta inslag: a) en följsamhet gentemot forskningsläget för idrott och jämställdhet, b) tanken att jämställdhet inte enbart är en fråga om att ”räkna huvuden”, utan framför allt kretsar kring de normer som ligger till grund för ojämn könsfördelning mm samt c) att jämställdhet är en fråga för både kvinnor och män.³²

De *defensiva inslagen* är passiva motåtgärder som ibland kommer till uttryck i respons på offensiva insatser och därvidlag riskerar att ta udden av de senare. Defensiven karaktäriseras av följande invändningar: a) ”vi är redan jämställda”, b) ”det har ju faktiskt hänt så mycket”, c) ”de vill ju egentligen väl”, d) ”vi vill inte att någon blir bortskämd” samt e) ”det blir för akademiskt”.

Den tredje typen av inslag – *göra skillnad, men...* – har att göra med jämställdhetsinsatsernas avsedda mål samt de utmaningar som ambitionerna möter. Här kommer Larsson och Linghede in på den viktiga omständigheten att

[ä]ven om inkludering inte endast är normbrytarnas ansvar, utan främst en fråga för majoritetskulturen, så underlättar det antagligen för utvecklingen av normkritik om normbrytarnas röst får komma till tals i insatserna.

Om jämställdhetsinsatserna enbart graviterar kring frågor gällande majoritetens normer och privilegier finns det uppenbar risk att de som inte tycker sig ingå i innegruppens ”vi” i stället tystas ned och/eller

30 Larsson & Linghede (2020), s. 8.

31 ”Idrottsrörelsens jämställdhetsmål”, 2021.

32 Larsson & Linghede (2020), s. 19.

marginaliseras än mer. Jämställdhetsarbete får sålunda inte reduceras till att handla om att synliggöra förmåner eller makt för dominerande kategorier – såsom heterosexuella, vita män – utan måste även innebära att utsatta grupper (kvinnor, homosexuella, invandrare, rörelsehindrade med mera) får komma till tals.³³

Larsson och Linghamde poängterar också att det lätt uppstår spänningar mellan olika nivåer inom idrottsrörelsen när jämställdhetsmålen ska implementeras:

Verksamhetsrepresentanter verkar se på målen, och förhålla sig till dem, på något olika sätt. En sådan spänning mellan offensiv och defensiv uppstår mellan organisationens professionella topp och dess ideella gräsrotsnivå. En annan uppstår mellan å ena sidan RF/SISU och DF:en, och å andra sidan SF:en och SDF:en. Idrottsrörelsens verksamheter bärs idag alltjämt i stor utsträckning upp av ideella krafter. Det innebär att väldigt många ledare och tränare förvaltar sitt uppdrag inom idrotten på sin lediga tid utan ekonomisk ersättning. Inte sällan "trängs" idrottsengagemanget med en rad andra åtaganden som hör fritiden till. Samtidigt arbetar numera allt fler personer även professionellt inom idrotten, på olika nivåer. Medan exempelvis utbildarna (i utbildarutbildningen) "har i sitt uppdrag att företräda ett normmedvetet perspektiv", som en av intervjupersonerna uttrycker det (i enlighet med offensiven), uppfattas det som betydligt mer utmanande att förvänta sig att ideella ledare ska förmå att företräda samma perspektiv [---]. Denna motsättning mellan professionell och ideell nivå inbegriper även i viss utsträckning en motsättning mellan RF/SISU (tillsammans med DF:en) och SF:en (tillsammans med SDF:en).³⁴

Larsson och Linghamde understryker dock att det finns olika uppfattningar beträffande huruvida jämställdhetsinsatserna i regel kommer "uppifrån" eller "nedifrån". Klart är dock att policy och praktik inte med nödvändighet är samma sak samt att den officiella hållningen under stundom ersätts av en informell praxis där jämställdhet blir något "som man arbetar med när det 'passar'", menar de.³⁵

Hur dessa aspekter relaterar till situationen inom svensk ishockey återstår att se.

1.3.5 Normer

Enligt *Nationalencyklopedin* är ordet *norm* liktydigt med "handlingsregel, påbud om hur man bör handla eller om hur något bör vara beskaffat eller organiserat". Denna begreppsbestämning inbegriper även en uppdelning mellan å ena sidan *partikulära normer*, det vill säga sådana normer som avser enskilda situationer, och *generella normer*, vilka tvärtom tillämpas i en mängd olika fall.³⁶

Nationalencyklopedins definition ligger även i linje med RF:s synsätt, såsom det kommer till uttryck på organisationens hemsida, under rubriken "Inkluderande idrott":

Normer är oskrivna regler som de flesta förhåller sig till och som fördelar makt mellan människor. Normer sätter ramar som inkluderar vissa men exkluderar och begränsar möjligheterna för andra. Normer finns inte av sig själva, det är vi som bär upp och förhåller oss till dem. Därför kan vi också utmana och förändra dem. Oftast både bryter och följer en människa normer över tid eller i olika rum.³⁷

RF:s begreppsförklaring ledsagas av ett uttryckligt ställningstagande för normmedveten idrott från organisationens sida, innebärande:

att vi som verkar inom idrotten är medvetna om de normer som präglar oss och kan förhålla oss till dem. Normmedveten idrott lyfter upp och synliggör rådande privilegier och begränsningar för utövare och ledare. Dessutom arbetar vi aktivt för ledarskap, resursfördelning och representation som minimerar ojämlikhet och ojämställdhet – ett arbete där ansvaret för förändring bör ligga på dem som har makt och är mest självklara i sammanhanget. Det handlar om att sätta på sig ett par normmedvetna glasögon och sedan filtrera vardagen igenom dem, för att på så sätt kunna förändra och utveckla en organisation och dess verksamhet.³⁸

RF:s hållning kan sålunda sägas ligga i linje med Larssons och Linghamdes ovannämnda slutsats att jämställdhetsinsatser ingalunda kan vara enbart inriktade på att synliggöra majoritetens förmåner och inflytande, utan måste handla om att lyfta fram minoriteternas röster och erfarenheter.

33 Larsson & Linghamde (2021), s. 36–38. Citat, s. 38.

34 Larsson & Linghamde (2020), 38.

35 Larsson & Linghamde, s. 6.

36 "Norm", *Nationalencyklopedin*, 2021.

37 "Normmedveten idrott", RF/SISU, 2021.

38 "Normmedveten idrott", RF/SISU, 2021.

För att främja arbetet med normmedveten idrott på daglig basis har RF tagit fram ett antal frågor för idrottsrörelsens företrädare att reflektera över, såsom:

1. Vilka normer upplever ni råder inom er idrott?
2. Vad är typiskt för en utövare, tränare och förtroendevald i er idrott?
3. Finns det några normer som kan upplevas exkluderande? Varför?
4. Fundera över cisnormen och transpersoners situation i er organisation, hur ser det ut hos er, till exempel gällande tränings- och tävlingsformer, språkbruk samt utformande av omklädningsrum?
5. Vad kan du som individ göra för att bidra till en inkluderande miljö? Tänk ut en mikrohandling att börja med.³⁹

Dessa frågor ter sig angelägna att begrunda i princip i alla idrottssammanhang, så även i denna studie.

Ett tydligt exempel på hur normkritiska perspektiv kan användas i vetenskapliga sammanhang återfinns annars i pedagogen Viktorija Kalonaitytés bok, Normkritisk pedagogik – för den högre utbildningen. Kalonaityté konstaterar först att en norm ”är en värdering, föreställning eller ideal som gör en åtskillnad mellan det som är bra och dåligt”.⁴⁰ Normer utgör sålunda inte några beteckningar för det som är vanligt eller genomsnittligt, utan refererar till sådant som uppfattas som idealiskt eller önskvärt. Av det följer att normer är ”av en anbefallande, snarare än en beskrivande, karaktär, den definierar det man bör göra eller vara” vår emfas, poängterar Kalonaityté.⁴¹

Kalonaityté framhåller också att normer är av grundläggande betydelse i sociala sammanhang, men att de kan vara mer eller mindre tillåtande och jämlikhetsfrämjande. En normkritisk analys måste följaktligen rikta in sig på ”de normativa system som är kopplade till identitet och grupptillhörighet”, menar hon:

Utgångspunkten är att vår identitet är socialt skapad, med andra ord att identitet formas av och begripliggörs i förhållande till existerande sociala kategorier såsom genus eller etnicitet. Dessa och andra kategorier ses i ett normkritiskt perspektiv som historiskt skapade (snarare än av naturen betingade). Kategoriseringen utgör ett komplext föreställningssystem där vissa identiteter, egenskaper och världsdelar ses som centrala, viktiga och på andra sätt avgörande för samhället och kunskapsutvecklingen, medan andra görs oväsentliga, underlägsna eller osynliga. Normativa föreställningssystem är sammanflätade med maktövning och genomsyrar kunskapsproduktionen och av samhällsinstitutioner använda policys, metoder och förhållningssätt. Det är dessa föreställningar om överlägsenhet och underlägsenhet samt maktrelationer som de vidmakthåller som normkritiken avser att synliggöra och utmana.⁴²

En viktig poäng med normkritisk pedagogik i denna mening är att ”den påminner oss om att rikta den analytiska blicken mot förgivettagna normer och ifrågasätta självklarheten hos rådande maktförhållanden”.⁴³ Den normkritiska pedagogikens största förtjänst är dock ”dess ihärdiga vilja att bygga nya sätt att veta, interagera och leva tillsammans, inte enbart synliggöra normer, utan också förändra dem”, menar Kalonaityté.⁴⁴

Kalonaityté påpekar annars att den normkritiska pedagogiken numera regelmässigt fokuserar hur specifika normer gällande kön, klass, sexualitet, etnicitet och funktionsförmåga samverkar för att skapa över- och underordning, men att den måste utvecklas med avseende på hållbarhetsfrågor.⁴⁵

Ett led i denna strävan är att Kalonaityté erinrar om att den högre utbildningen, vilket utgör hennes eget omedelbara intresseområde, kan ses som ett institutionellt fält, präglad av flera skilda, konkurrerande, komplementära och motsägelsefulla logiker. Två av dem är särskilt påtagliga: den ena utgår ifrån den gällande lagstiftning som reglerar jämställdhets- och likabehandlingsfrågor, medan den andra logiken härrör från den högre utbildningen tilltagande marknadsorientering, menar hon.⁴⁶

Detta normkritiska perspektiv har vi tagit fasta på i denna vetenskapliga utredning, om än i anpassad form, under det att den ena institutionella logik som

39 ”Normmedveten idrott”, RF/SISU, 2021.

40 Kalonaityté, 2015, s. 10.

41 Kalonaityté, s. 10.

42 Kalonaityté, s. 10–11.

43 Kalonaityté, s. 12.

44 Kalonaityté, s. 12.

45 Kalonaityté, s. 16.

46 Kalonaityté, s. 18.

specialstuderas handlar om värdegrundsarbete inom ishockeyn, medan den andra angör till aspekter beträffande sportens organisering.

Tilläggs skall att begreppet hållbarhet idag som regel används i enlighet med FN-rapporten *Vår gemensamma framtid*s definition: ”hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”, vilket innebär att det finns tre dimensioner – ekologisk hållbarhet, social hållbarhet och ekonomisk hållbarhet – som måste samspela och understödja varandra.⁴⁷ Av det följer att begreppet hållbar utveckling visar på vikten av att se till samverkan mellan olika faktorer och intressen på såväl makro- som mikronivå.

1.3.6 Prioriteringar

Nationalencyklopedin talar om begreppet ”prioritera” i bemärkelsen att ”ge företräde åt”.⁴⁸ ”Att prioritera” betyder följaktligen att välja något, medan annat väljs bort eller senareläggs. Prioriteringar kan dock göras på olika grunder. *Öppna prioriteringar* innebär att skälen för dem redovisas offentligt så att de kan granskas av berörda parter. Motsatsen till detta är *dolda prioriteringar*, vilka genomförs utan att motiven kommuniceras utåt eller att det sker osystematiskt.⁴⁹

Vidare är det brukligt att göra en åtskillnad mellan horisontella och vertikala prioriteringar. *Vertikala prioriteringar* sker inom en specifik grupp, organisation eller verksamhet, medan *horisontella prioriteringar* betecknar val mellan sådana sammanhang. Gränsen mellan vertikala och horisontella prioriteringsformer kan emellertid vara flytande.⁵⁰

Hur bör då prioriteringar genomföras? Finns det någon vetenskapligt prövad metodik? PrioriteringsCentrum vid Linköpings universitet har tagit fram en nationell modell för öppna prioriteringar inom hälso- och sjukvården som ger vägledning för systematisk rangordning av skilda åtgärder. Modellen innebär en arbetsgång i åtta steg, enligt följande:

1. Bestäm syfte och område för prioritering.
2. Identifiera prioriteringsobjekt.
3. Bedöm svårighetsgrad.
4. Bedöm patientnytta.
5. Bedöm kostnad i relation till patientnytta.

6. Värdera kvalitén i underlaget för bedömningarna.
7. Sammanvägning och rangordning – rangordningen anges i en tiogradig skala, från högt (10) till lågt (1), där logiken är att låg svårighetsgrad och liten patientnytta inte kan leda till hög prioritet.
8. Presentation av rangordningen och dess grunder.

Modellen ifråga är i första hand avsedd för prioriteringar på gruppnivå inom alla typer av hälso- och sjukvård beträffande såväl vertikala som horisontella åtgärder. Noterbart är att metodiken *inte* ger svar på var gränsen går för acceptabel behovstäckning eller vilka konsekvenser insatserna kan medföra. Dessa frågor hänskjuts i stället till det specifika sammanhanget. Till saken hör att modellen utgår ifrån en etisk plattform – som inbegriper beaktande av principer rörande människovärde, behov och solidaritet samt kostnadseffektivisering – vilket innebär att:

[p]atientnytta bedöms utifrån hur stort ohälsogap som påverkas. Ju större svårighetsgrad – desto större patientnytta vid effektiv åtgärd, medan effektiva åtgärder för ringa hälsoproblem endast kan resultera i en liten patientnytta. Genom att försöka relatera till ohälsa i stort ökar förutsättningarna för att kunna kommunicera prioriteringar med andra verksamheter såväl regionalt som nationellt.⁵¹

Fastän modellen är speciellt framtagen för hälso- och sjukvården kan arbetsgången i stort tjäna som verktyg för diskussioner av prioriteringar i andra sammanhang, om än i överförd bemärkelse. I ett sammanhang som detta, gällande en vetenskaplig utredning av jämställdheten inom svensk ishockey med avseende på flick- och damverksamheten, motsvaras då den etiska plattformen av sådant som RF:s jämställdhetsplan, Svenska Ishockeyförbundets uttalade vision om att ishockey ska vara landets mest engagerande idrott jämte de enskilda klubbarnas egna verksamhetsidéer. Detta medan ordval som ”patientnytta” och ”ohälsogap” i PrioriteringsCentrums nyssnämnda specificering av metodikens bedömningskriterier kan ersättas av uttrycken ”ishockeynytta” och ”ojämställdhet”.

Omsatt i dessa termer kan en adaptation av modellens bevekelsegrunder för prioriteringar gällande jämställdhet inom svensk ishockey formuleras på följande vis:

47 FN-fakta: HÅLLBAR UTVECKLING, 2016.

48 ”Prioritera”, *Nationalencyklopedin*, 2021.

49 ”Vad betyder prioriteringsbegreppen?”, 2021.

50 *Nationell modell för öppna prioriteringar inom hälso- och sjukvård*, 2017.

51 Nationell modell för öppna prioriteringar inom hälso- och sjukvård, Utdrag ur rapport 2017:2, 2017, sista sidan.

Ishockeynytta bedöms utifrån hur stor ojämställdhet som påverkas. Ju större svårighetsgrad – desto större ishockeynytta vid effektiv åtgärd, medan effektiva åtgärder för ringa jämställdhetsproblem endast kan resultera i en liten ishockeynytta. Genom att försöka relatera till ojämställdhet i stort ökar förutsättningarna för att kunna kommunicera prioriteringar med andra verksamheter såväl regionalt som nationellt.

Vän av ordning noterar emellertid att hälso- och sjukvården i grunden präglas av en helt annan logik än ishockeyn, under det att den förra går ut på att värna om svaga och sjuka, medan den senare ytterst syftar till att kora en segrare. Av det följer att denna definition kan sägas bryta av radikalt mot ishockeyns traditionella uppbyggnad, där det som regel snarare varit den tongivande elitverksamheten på pojk- och herrsidan som har prioriterats på såväl förbunds- som klubbnivå. Poängen med att använda denna metodik i detta sammanhang är dock *inte*, som redan har påpekats, att presentera någon absolut ”lösning” på jämställdhetsfrågan inom svensk ishockey, utan att belysa den aktuella situationen systematiskt och nyanserat.⁵²

Följaktligen ska *inte* heller denna precisering uppfattas som något facit för hur saker och ting bör vara; i stället tjänar den som ett teoretiskt redskap för att visa på *möjliga* alternativa tillvägagångssätt. Denna funktion kan med fördel förtydligas med hänvisning till de tre idealtypiska idrottspolitiska ståndpunkter som mejslas ut i den senaste idrottspolitiska utredningen, *Föreningsfostran och tävlingsfostran: En utvärdering av statens stöd till idrotten*: 1) den passivt neutrala ståndpunkten, 2) den aktivt neutrala ståndpunkten och 3) den perfektionistiska ståndpunkten.⁵³

Den passivt neutrala ståndpunkten vilar på ett negativt frihetsbegrepp, där frihet uppfattats som avsaknad av tvång. Konsekvensen av det negativa frihetsbegreppet blir önskan om en minimal stat, vars huvudsyfte blir att beskydda medborgarnas liv och egendom samt att säkerställa att ingångna avtal och överenskommelser efterlevs. I enlighet med liberalismens neutralitetsprincip har individen i detta samhälle full frihet att själv bestämma hur den vill leva så länge som deras val inte inkräktar på andras frihet. Den enskildes möjligheter att realisera sina mål avgörs då av det utbud som finns samt de resurser hen förfogar över. I detta samhälle är individerna själva hänvisade till att förverkliga sina självvalda livsprojekt via transaktioner på en fri marknad

eller genom ideellt arbete. Däremot lämnar den neutralt passiva ståndpunkten inget utrymme för staten att främja medborgarnas möjlighet till självförverkligande. Denna hållning leder till den idrottspolitiska handlingsrekommendationen att staten inte ska bedriva någon idrottspolitik. Förenklat kan sägas att detta är ett marknadsliberalt synsätt.⁵⁴

Den aktivt neutrala ståndpunkten vilar på ett positivt frihetsbegrepp, det vill säga tanken att frånvaro av tvång inte är något tillräckligt skäl för att säga att människan är fri. Faktisk frihet uppnås när en person har möjlighet att realisera sina självvalda livsprojekt, vilket ofta förutsätter resurser och befogenheter. Sett i detta ljus har staten ett ansvar att gripa in och förse medborgarna med tillräckliga resurser och ett reellt utbud av valmöjligheter. Detta måste dock ske utifrån pluralistiska och icke-paternalistiska grunder, det vill säga utan att staten samtidigt föreskriver en viss föreställning om vad som är ”det goda”. Överfört till ett idrottspolitiskt sammanhang leder den aktivt neutrala ståndpunkten till handlingsrekommendationen att staten ska agera i idrottsrörelsens tjänst, genom att aktivt möjliggöra att så många människor som möjligt har reella idrottsliga valmöjligheter utan att peka ut vissa idrottsliga aktiviteter som bättre än andra. Kort sagt, det som förordas är ”hjälp till självhjälp”.⁵⁵

Den perfektionistiska ståndpunkten utgår ifrån politiska teorier som gör gällande att staten ingalunda ska vara neutral i förhållande till medborgarnas val av ”det goda livet”. Den enskildes uppfattning om vad som är rätt och eftersträvanvärt är ett resultat av de traditioner, sedvänjor och den historia som präglar den sociala gemenskap som individen ingår i. Det ”goda livet” kan därför aldrig definieras universellt utan fastställs inom ramen för ett specifikt sammanhang. Enligt detta sätt att se finns det verksamheter och livsprojekt som är bättre och mer önskvärda än andra. Idrottspolitiskt leder denna ståndpunkt till handlingsrekommendationen att staten ska stödja den ”goda” idrotten och/eller motverka den ”dåliga”. Utgångspunkten är inte längre individens valmöjligheter, utan att staten genom politiska och offentliga medel ska dirigera den idrottsliga praktiken mot specifika samhällsnyttiga mål. Staten antas således både ha rätt och skyldighet att lägga sig i frågor som rör idrottens innehåll – något som de två föregående perspektiven avfärdar. Detta kan ske på olika sätt, såsom fördelning av resurser utifrån uppfattningar om deras värde och samhällsnytta.⁵⁶

Genom att anknyta till dessa tre idealtypiska

52 Verksamhetsidé, värdegrund och vision”, 2021.

53 Föreningsfostran och tävlingsfostran, 2008.

54 Föreningsfostran och tävlingsfostran, s. 120–121.

55 Föreningsfostran och tävlingsfostran, s. 120–123.

56 Föreningsfostran och tävlingsfostran, s. 123–125.

idrottspolitiska ståndpunkter blir det möjligt att skapa en enkel överblick av inställningen till flick- och damverksamheten runt om i Ishockeysverige. Detta genom att vi hypotetiskt sett har att göra med tre möjliga förhållningssätt:

1. En *passivt neutral ståndpunkt* innebärande att flick- och damverksamheten förutsätts ”bära sig” själv, genom en strikt marknadslogik, där dess existensberättigande avgörs av dess egen förmåga att locka publik, tillskansa sig resurser, producera spelare etcetera
2. En *aktivt neutral ståndpunkt* som går ut på att flick- och damishockeyn får ”hjälp till självhjälp” av klubbar och förbund i den mån den inte själv förmår utveckla sin fulla potential i konkurrens med den traditionellt sett mer etablerade och inkomstbringande pojk- och herrverksamheten.
3. En *perfektionistisk ståndpunkt*, som bygger på tanken att flick- och damverksamheten ska befrämjas oaktat marknadens omedelbara förutsättningar, det nuvarande publikunderlaget med mera, eftersom det förutsätts vara en positiv faktor i ishockeyns utveckling per se, medan exempelvis den könsmässiga obalansen inom sporten till männens fördel som uppfattas problematisk och angelägen att motverka.

Enkelt uttryckt kan sägas att den perfektionistiska ståndpunkten ligger närmast PrioriteringsCentrums bevekelsegrunder för prioriteringar inom vården, varvid inställningen till satsningar på flick- och damverksamheten inom svensk ishockey traditionellt sett snarare utgått från endera den passivt neutrala eller den aktivt neutrala ståndpunkten. Det är emellertid viktigt att understryka att det här rör sig om idealtypiska utgångspunkter, vilka inte med nödvändighet behöver ha någon direkt motsvarighet i verkligheten.

1.3.7 Konklusion: undersökningens utformning

Denna vetenskapliga utredning av jämställdheten inom svensk ishockey utgår ifrån två frågeställningar:

1. Vad finns det för normer inom ishockeyn som kan hindra utvecklingen av flick- och damishockeyn jämte flickors och kvinnors inflytande inom verksamheten?
2. Hur ser man på flick- och damishockeyn i klubbarna runt om i landet och hur prioriteras den?

Teoridiskussionen har visat att undersökningens tre

bärande analyskategorier – jämställdhet, normer och prioriteringar – rör komplicerade spörsmål som svårliken låter sig fastställas en gång för alla. Av det följer att utredningens teoretiska utgångspunkter snarare ska ses som ett kunskapsmässigt ramverk än någon klar och entydig analysmodell. Det betyder, rent operativt, att granskningen genomförs med begreppsgenomgången som analytisk fond mot bakgrund av vilken utredningens resultat ventileras.

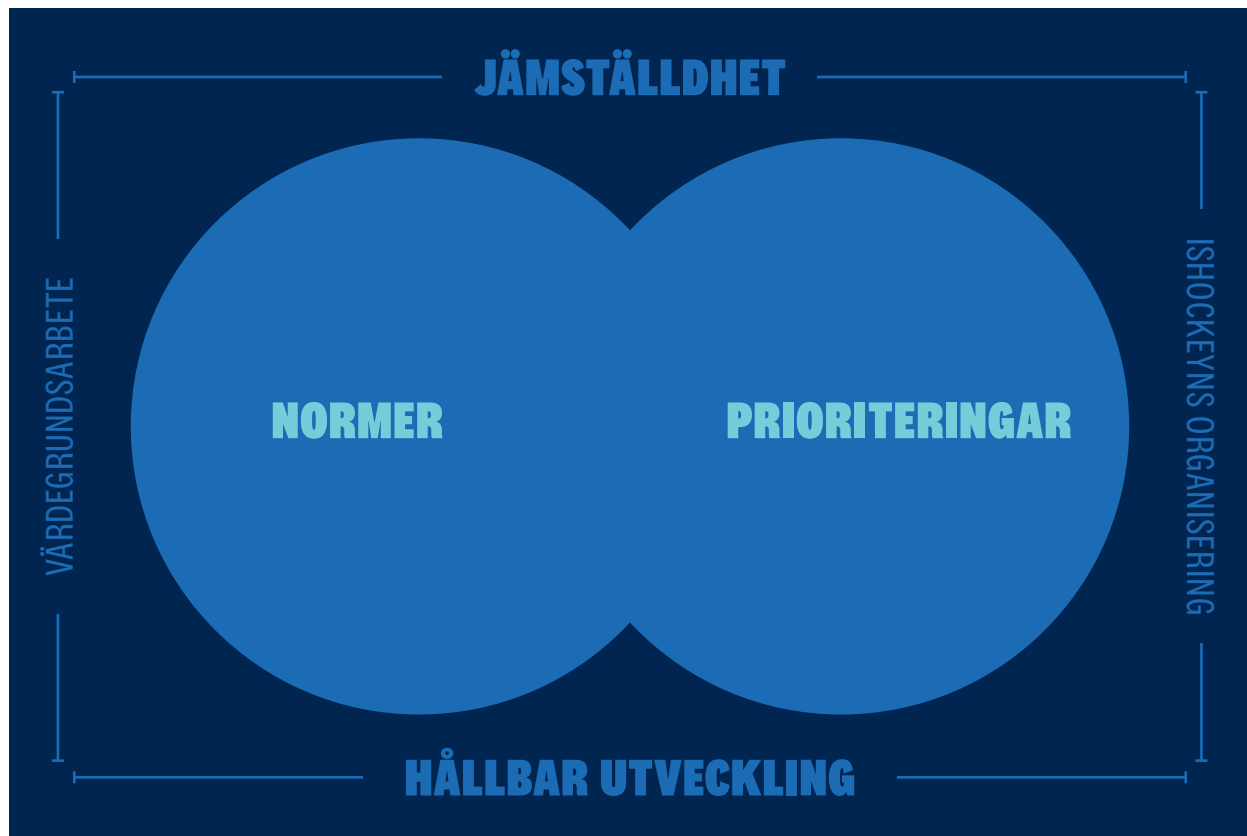
Schematiskt kan annars undersökningens teoretiska utgångspunkter ställas upp enligt följande: Jämställdhet är utredningens övergripande grundfråga. I och med att jämställdhetsarbete förutsätts inbegripa mer än att ”bara” bereda plats för fler flickor och kvinnor inom ishockeyn samt att problematisera makt kopplat till kön – inte minst vad gäller maskulinitet – tänker vi oss att det ytterst handlar om hållbar utveckling för sporten i stort. Därmed uppfattas begreppen jämställdhet och hållbar utveckling som yttre rambetingelser som förhåller sig till varandra ungefär som två sidor av samma mynt.

I undersökningens centrum står frågeställningar rörande normer och prioriteringar. *Normer* betraktar vi som oskrivna regler av anbefallande karaktär, vilka fördelar makt mellan människor, genom att sätta gränser som inkluderar och/eller exkluderar olika individer. Normer existerar emellertid inte av sig själv, utan bärs upp av människor som kan välja att efterleva eller förkasta dem. Vad gäller *prioriteringar* menar vi att de handlar om att ge företräde åt något eller att välja bort något annat. Detta kan ske öppet eller dolt, vertikalt eller horisontellt. Systematiska åtgärder av öppen karaktär, grundade på en etisk plattform (värdegrund), främjar dock processen. Vad som karaktäriseras som acceptabel behovstäckning och rimliga konsekvenser är avhängigt av det specifika sammanhanget. Ytterst är det en fråga om resurser, världsbild och människosyn, vilket kan kokas ned till tre alternativa, idealtypiska ställningstaganden: den passivt neutrala ståndpunkten, den aktivt neutrala ståndpunkten och den perfektionistiska ståndpunkten.

Det är också viktigt att notera att normer och prioriteringar existerar under ömsesidig påverkan. Från avsnittet om tidigare forskning kan här exempelvis erinras om slutsatsen att:

damspelarna menar att herrarna spelar ”riktig” ishockey och är mer högrepresterande än vad de själva är, varför de också anser att männen förtjänar bättre förutsättningar och mer uppskattning.

Undersökningens teoretiska utgångspunkter innebär också att vi ser ishockeyn som ett institutionellt fält, präglad av skilda, konkurrerande, komplementära och motsägelsefulla logiker. I detta fall gäller det framförallt



Figur 1: Modell över undersökningens teoretiska utgångspunkter.

a) arbetet med värdegrundsfrågor och b) aspekter beträffande ishockeyns organisering. Med vår inledningsvis aviserade ambition – att som kritiska vänner, ta oss tid att fullt ut förstå det sammanhang vari arbetet genomförs och de resultat som eftersträvas – menar vi det vara av vital betydelse att se till hur ovannämnda aspekter sam- och motverkar varandra, processuellt.

Undersökningens metodologiska ansats bygger på triangulering. Begreppet ”triangulering” har sitt ursprung inom trigonometrin, där det avser ett sätt att bestämma avståndet till en punkt i förhållande till två andra punkter. Punkterna kan då liknas vid en triangel vars sidor går att beräkna sinsemellan, förutsatt att längden på en av dem är känd. Inom samhällsrelaterad forskning har triangulering använts utifrån tanken att det krävs mer än en källa för att dra tillförlitliga slutsatser. En sammanvägning av flera skilda källor och informationstyper möjliggör en bättre förståelse av det som studeras, är tanken. Det kan då gälla olika kombinationer av kvalitativa och kvantitativa datainsamlingstekniker, såsom intervjuer, textanalyser och enkätstudier.

I fallet med denna vetenskapliga utredning innebär den metodologiska trianguleringen att undersökningen är indelad i tre separat, men kompletterande delstudier. Den första delstudien bygger på intervjuer

med spelare, ledare och journalister med insyn i – och stor erfarenhet av – svensk ishockey i allmänhet samt flick- och damverksamhet i synnerhet. Den andra delstudien är en textbaserad policyanalys av Svenska Ishockeyförbundets och ett antal klubbars formella ställningstaganden gällande värdegrundsfrågor och jämställdhetsarbete. Den tredje och sista delstudien innebär en enkätundersökning av spelares och ledares syn på och erfarenheterna av utredningens grundfrågor. Tanken med dessa delstudier är att de kompletterar varandra, genom att belysa den aktuella problematiken utifrån olika synvinklar, för att på så sätt bidra till att skapa en större förståelse för situationen.

Delstudierna redovisas separat, en i taget, i undersökningens resultatdel. Den vetenskapliga utredningen konkluderas sedan med en avslutande diskussion, där granskningens slutsatser presenteras. Resultatredovisningen föregås dock av en övergripande redovisning av flick- och damishockeyns historiska utveckling i Sverige.

Delstudie 2 är genomförd av Malin Thorén, medan Johanna Lagus har gjort delstudie 3. Tobias Stark har skrivit inledningen, den historiska överblicken, delstudie 1, den avslutande diskussionen samt svarat för den övergripande strukturen.



2. Svensk flick- och damishockey i historisk blyxtbelysning

Tobias Stark

I detta kapitel skisseras den svenska flick- och damishockeyns historia. Tanken är att främja undersökningens analytiska sprängkraft genom att mejsla ut ett övergripande skeende mot vars bakgrund resultatredovisningen kan beaktas. Av det följer att framställningen ingalunda ger någon fullständig bild av den svenska flick- och damishockeyns utveckling. I stället tecknas det historiska förloppet i form av enkla kronologiska nedslag.



Modo och Timrå möts i en av de första matcherna mellan två damhockeylag.

2.1 Milstolpar

1920

Den formella starten för svensk ishockey i och med Sveriges deltagande i Antwerpen-OS (herrar).



1922

Svenska Ishockeyförbundet bildas.

1949

Ishockeyn får sitt stora genombrott i Sverige i samband med VM i Stockholm.

1960- talets slut

De första ansatserna till att dra igång flick- och damishockey manifesterar sig i landet i form av enskilda, lokala punktinsatser på föreningsnivå.

1981

Den första officiella serien för damishockey arrangeras i Sverige. Bakgrunden är en motion från Kista HC till Stockholms Ishockeyförbund. Den första inhemska seriematchen inom svensk damishockey äger rum i Bollmorarinken i Tyresö, en sen torsdagskväll, den 26 november 1981. Publik: 150 åskådare.

1988

Det första SM-slutspelet genomförs efter att 19 lag har anmält sig. Nacka HK blir svenska mästare efter att ha besegrat FoC Farsta i finalen (11-0).

1987

Det första inofficiella världsmästerskapet i ishockey för damer arrangeras i Toronto, Kanada, med sju deltagande nationer. Sverige medverkar efter att bland annat Nacka kommun, Atlas Copco och Börje Salming gått in som sponsorer. Sveriges första landskamp spelas mot en kanadensisk kombination från Ontario och slutar med svensk förlust (8-0). Sverige slutar fyra i turneringen efter att ha förlorat bronsmatchen mot USA.

1985

Svenska Ishockeyförbundet sanktionerar mästerskapstävlingar i form av ett Riksmästerskap i serieformat. Tre division 1-serier spelas: Norra, Mellan och Södra, även om det sker i fyra grupper, då den södra division 1-serien är uppdelad i två regionella grupper. Nacka HK vinner finalen mot MoDo AIK (8-3).

1982- 1983

Svenska Ishockeyförbundet tar formellt upp damishockey på programmet. Utredningar av den befintliga damishockeyn genomförs och en handlingsplan för verksamheten inför framtiden tas fram. Utredningen visar att det finns damverksamhet i 12 av landets 23 distrikt, fördelat på 35 föreningar. Handlingsplanen innebär bland annat att det ska finnas en damansvarig i varje distrikt.

1989

Den första EM-turneringen för damer arrangeras i Düsseldorf, Tyskland. Den svenska medverkan förverkligas ånyo genom ingripande från externa sponsorer, denna gång med Saab som finansiar av lagets bussresa. Sverige slutar på silverplats, efter att ha förlorat mot Finland i finalen (7-1).

1990

Den första officiella VM-turneringen för damer arrangeras i Ottawa, Kanada. Sverige slutar fyra efter att ha förlorat mot Finland i bronsmatchen (6-3).

**1992**

”Damishockeyn tar bara resurser från vår manliga verksamhet. Det vore bättre om kvinnor ägnade sig åt att vara vackra”, säger Svenska Ishockeyförbundets dåvarande ordförande, Rikard Fagerlund, i en intervju. Uttalandet får skarp kritik från många håll för att vara sexistiskt och otidsenligt.

1996

Sverige vinner EM för damer i Yaroslav, Ryssland.

**2005-
2006**

Damkronorna erövrar en silvermedalj i OS i Turin. Den allmänna meningen är att denna framgång medför ett ökat intresse för damishockeyn i stort i Sverige. Samtidigt genomförs Handslagsprojektet ”Mer och fler tjejhockey” med den uttalade målsättningen att på två år skapa 100 nya tjejhockeylag i landet. Tanken är att Damkronorna ska användas som ambassadörer i projektet, genom att föreningarna runt om i landet anordnar rekryteringsträffar med landslagsspelarna på besök.

**2001**

Inför det allsvenska derbyt mot Hammarby IF, den 11 februari, publicerar AIK en matchannons, där en fiktiv Hammarbyspelare bär stringtrosor. Annonsern får massiv kritik för att vara stötande och misogyn.

1998

Damishockey förekommer på OS-programmet för första gången i Nagano, Japan. Sverige slutar femma.

2008

Riksserien bildas. Sveriges högsta serie på damsidan innehåller tio lag och organiseras av Svenska Ishockeyförbundet.

2010

Den så kallade Damtema-utredningen genomförs till följd av alarmerande rapporter om att svensk flick- och damishockey är på tillbakagång, såväl kvantitativt som kvalitativt sett. Utredningen mynnar ut i ett koncist åtgärds-paket i över 20 konkreta punkter.

2015

VM för damer arrangeras i Malmö. Damkronorna kommer på sammanlagd femteplats, vilket uppfattas som ett stort bakslag.

**2016-
2017**

Riksserien byter namn till Svenska Damhockeyligan (SDHL).

**2018-
2019**

Efter att Sveriges Olympiska kommitté (SOK) har dragit tillbaka sitt ekonomiska stöd till Damkronorna sluter Svenska Ishockeyförbundet ett avtal med Svenska Hockeyligan (SHL) om att avsätta resurser för att ersätta spelare i Damkronorna för förlorad arbetsförtjänst i samband med landslagsuppdrag.

2021

Efter att Svenska Ishockeyförbundet, Svenska Ishockeyförbundets 22 specialdistriktsförbund, Svenska Damhockeyligan och Damettan iscensätter det RF-uppbackade projektet *Svensk ishockeys dam- och flicksatsning 2021-2030* för att komma till rätta med den könsrättsliga snedfördelningen jämte flickors- och kvinnors inflytande inom sporten.

2020

Sveriges division 1-klubbar går samman och bildar intresseorganisationen Damettan.

**Hösten
2019**

Damkronorna går ut i strejk. En dag före det att säsongen ska inledas med ett träningsläger meddelar 43 landslagskandidater att de bojkottar landslaget. Bristfälliga förutsättningar och dåligt bemötande anges som huvudskälen.

**Våren
2019**

Damkronorna degraderas till B-guppen efter att ha kommit näst sist i VM-turneringen i Espoo, Finland.



KRISTIN Tack till fotografen Mikko och fotografen Anneli Pettersson

Stockholmsderby på Hovet.

AIK–Hammarby IF, onsdagen den 11 februari kl 19.00.

Vill du veta mer om hockeymatchen, titta in på www.aik.se. Biljetterna kostar 150 kr och finns hos: Samtliga ATG-ombud, Globen & Hovet, AIK-shopen Solna, Derby-butiken Mäster Samuelsgatan, Boxoffice Normalmstorg, Toto-specialisten Vällingby, Sverigehuset, Täby Tobak, Hemköp Skärholmen, Svala & Söderfund, och på de flesta OKQB-mackar.



Inför det allsvenska derbyt mot Hammarby IF, den 11 februari 2001, publicerar AIK en matchannonser, där en fiktiv Hammarbyspelare bär stringtrosor. Annonsen får massiv kritik för att vara stötande och misogyn.



3. Delstudie 1: Intervjuer

Tobias Stark

3.1 Utgångspunkter

Intervjuer är en av vanlig metod inom samhällsvetenskaplig forskning. Idrottsvetaren Ian Jones har konstaterat att intervjumetodik har fördelar i förhållande till andra vetenskapliga metodval, då den bland annat:

[e]nable participants to talk about their own experiences in their own words, and allow them to elaborate on any area of particular interest or importance [...], the interview 'provides perceived casual inferences' from the actor's, rather than the researcher's point of view. This allows the respondent to become more of an informant', providing data from their own perspective which is often desirable, especially within inductive research. Interviews allow unexpected data to emerge [...]. A face-to-face interview allows you to assess the participant's body language, facial expression, tone of voice, etcetera which may be useful in some cases. By using interviews, the researcher can introduce him or herself to the subject and establish trust and rapport. Especially if any information is considered confidential, or sensitive. Interviews allow you to investigate target groups that may be less able to complete surveys.⁵⁷

Intervjumetodik inbegriper dock även olika problem. Jones pekar exempelvis på att den kan vara mer resurskrävande än exempelvis enkätstudier, att den kan medföra en viss bias i informanternas svar, att intervjuobjektens minne kan vara bristfälligt samt att

intervjusvaren kan vara svåra att tolka.⁵⁸

I och med att denna vetenskapliga utredning bygger på metodisk triangulering, varvid intervjuerna endast utgör ett kompletterande metodval jämte enkätstudierna och den textbaserade policyanalysen, menar vi att dessa svagheter är hanterbara i sammanhanget i stort. Undersökningens inriktning innebär rent av att vi har bedömt det vara nödvändigt att få personer, med egna erfarenheter av jämställdhetsfrågor samt flick- och damverksamhetens förutsättningar, att berätta om sina tankar och upplevelser. Även om det finns risk för bias i intervju-svaren har vi även försökt att uppväga det genom att förhålla oss neutrala till informationen. Av det följer att vi inte betraktar de uppgifter som framkommit som den egentliga sanningen i bestämd form singular, utan blott som uttryck för – och perspektiv på – den aktuella situationen.

Till saken hör att vi har vinnlagt oss om att intervjua så många personer som möjligt under den tämligen begränsade undersökningsperiod (april-juni 2021) som utredningen genomfördes under samt att dessa informanter valts ut systematiskt för att sammantaget kunna ge en så djuplodande och mångfacetterad bild av situationen i ishockeysverige som möjligt. Valet av informanter har följt ett så kallat *målstyrt urval*. Det innebär en strategiskt grundad urvalsteknik, där forskaren söker åstadkomma en överensstämmelse mellan forskningsfrågorna och urvalet. Kort sagt, forskaren gör sitt urval utifrån en önskan om att intervjua personer som är relevanta för problemområdet, i detta fall jämställdheten inom svensk ishockey med avseende på flick- och damverksamheten.⁵⁹

⁵⁷ Jones, 2015, s. 178–179.

⁵⁸ Jones, 2015, 179–180.

⁵⁹ Thorén, 2018, s. 23.

Bedömningen av relevans har i sin tur utgått ifrån ett antal förutbestämda kriterier. Det första urvalskriteriet var att personerna ifråga skulle ha insyn i – och egna erfarenhet av – frågor rörande flickors och kvinnors inflytande inom svensk ishockey och/eller flick- och/ dagverksamhetens förutsättningar. Det andra kriteriet innebar att informanterna utgjordes av både spelare och ledare, men även ishockeyjournalister, eftersom de företräder skilda dimensioner av sporten och därför medger olika infallsvinklar till ämnet. Det tredje kriteriet var att spelarna, ledarna och ishockeyjournalisterna skulle komma från olika delar av ishockey- och mediasverige. Vi har därför sett till att inkludera såväl företrädare för både elit- och breddverksamheten, senior- och ungdomsnivå samt klubbar, Svenska Ishockeyförbundet och RF samt journalister på mediebolag på riks- och lokalplanet. Det fjärde kriteriet handlade om ålder och syftade till att säkerställa att både yngre och äldre aktiva inkluderades för att täcka in ett så stort åldersspann som möjligt. Det femte och sista kriteriet innebar slutligen att både manliga och kvinnliga aktiva skulle höras, vilket följer på tanken att jämställdhet inte ska uppfattats som någon entydig kvinnofråga.

Tanken med dessa urvalskriterier var att ”fånga upp” personer med olika erfarenheter, åsikter och perspektiv för att därigenom kunna teckna en så levande och mångfacetterad bild som möjligt av situationen. Totalt sett har 46 personer intervjuats för projektet, varav 18 män och 28 kvinnor/flickor. Ett trettio av dessa (33) har genomförts över Zoom, medan en handfull (tre) har skett telefonledes och återstoden (10) skriftligen via e-post, sms eller privata meddelanden i sociala medier. Intervjuerna över Zoom och telefon har dokumenterats genom att spelas in.

Zoomintervjuerna utgör stommen i arbetet och tog mellan 45 minuter och 2,5 timme att genomföra. I flera fall har dessa intervjuer även följts upp med följdfrågor och/eller skriftliga förtydliganden via e-post, sms eller privata meddelanden i sociala medier. Av alla tillfrågade (ett 50-tal) har endast fyra tackat nej och/eller avhållit sig från att besvara förfrågan över huvud taget. I några fall har vi även tvingats att avböja eller boka av tilltänkta intervjuer på grund av tidsbrist.

Ledare

Ledare	Man	Kvinna	Summa
RF		2	2
SIF	5	4	9
SDF	1	1	2
SHL	1	3	4
SDHL		3	3
Div 1	5		5
Bredd/ungdom	2	4	6
Totalt	14	17	31

Spelare

Nivå	Antal
SDHL	5
Div 1	2
Bredd/ungdom	2
Totalt	9

Media

Media	Man	Kvinna	Summa
Riksmidia		2	2
Lokal media	2		2
Totalt	2	2	4

Resultatet av intervjuerna redovisas tematiskt. Framställningen är upplagd i enlighet med utredningens analytiska kategorier, varvid jämställdhet, normer och prioriteringar behandlas separat, i tur och ordning. Väl att märka är att frågorna går in i varandra, varför redogörelsen under stundom kommer in på saker som rör aspekter som även behandlas under andra rubriker. Därmed kommer redovisningen obönhörligen att innebära vissa upprepningar.

Av konfidentialitetsskäl anges inga informanter med namn eller organisationstillhörighet. Av samma anledning har vi, i görligaste mån, också försökt att anonymisera känsliga uppgifter rörande personer, klubbar och händelser som kommit fram under intervjuerna.

3.2 Jämställdhet

Svenska Ishockeyförbundets uttalade vision är, som påpekades i utredningens inledning, att ishockey ska vara:

Sveriges mest engagerande idrott. Vi ska vara bäst i världen i ishockey på alla nivåer och vara den idrott som engagerar mest och flest. Svensk [i]shockey

ska också vara en samlande kraft och bidra till att bygga vårt framtida samhälle.⁶⁰

Sett utifrån ett jämställdhetsperspektiv är den visionen långt ifrån infriad, även om det finns positiva utvecklingstendenser. Vid årsskiftet 2020/2021 omfattade svensk ishockey 69 728 registrerade spelare och domare, varav sammanlagt 63 284 på herr- respektive 6 444 på damsidan. Det betyder att den totala spelare- och domarpopulationen bestod av drygt 91 procent pojkar/män och 9 procent flickor/kvinnor.⁶¹

Under arbetet med denna utredning har dock nya beräkningar av svensk ishockeys tävlingssystem, Tournament Sport Manager (TSM), visat på en ökning av antalet flickor/kvinnor (6 924) inom sporten samtidigt som mängden pojkar/män gått ned (56 100). Det betyder att vid säsongavslutningen 2020/2021 bestod den totala svenska ishockeypopulationen av 11 procent flickor/kvinnor, vilket sannolikt är den högsta procent-siffran någonsin.⁶²

I termer av kvantitativ jämställdhet kan sålunda sägas att svensk ishockey har en stor slagsida mot pojk- och herrishockeyn vad gäller numerären aktiva, men att det går att skönja en liten, men betydelsefull förbättring. Här ska också noteras att både SHL och SDHL för närvarande har flera kvinnor i ledande roller på sina respektive kanslier, varav båda ligorna faktiskt leds av kvinnor, närmare bestämt Jenny Silfverstrand (VD för SHL) och Angelica Lindeberg (kommersiell chef för SDHL). Det finns även en växande andel kvinnor på tongivande positioner runt om i distrikten på såväl förbunds- som klubbnivå, ehuru det då framförallt tycks röra sig om administrativa roller av olika slag (styrelseuppdrag, marknadsföring, kommunikation etcetera), medan antalet kvinnor som är sportsligt ansvariga är fortsatt lågt på alla nivåer. Till detta ska också anföras att det finns ett växande antal manliga ishockeyföreträdare som aktivt driver jämställdhetsfrågor.

Att Svenska Ishockeyförbundet, Svenska Ishockeyförbundets 22 specialdistriktsförbund, SDHL och Damettan har iscensatt projektet *Svensk ishockeys damsatsning 2021-2030*, där denna vetenskapliga utredning ingår, kan betraktas som ytterligare en konkret manifestation av jämställdhetens ökande betydelse inom sporten. Samma sak gäller andra, närbesläktade projekt och event av liknande slag, såsom SHL:s prisbelönade inkluderingsprojekt, *SHL Pride Week*.⁶³ Det finns också ishockeyföreningar som har jämställdhet som en uttalad plattform för sin verksamhet, såsom Vännäs

Hockey, vars målsättning är att

vara en förening där alla känner sig välkomna oavsett kön, etnicitet eller sexuell läggning. En förening där drömmar skapas, idoler formas och individer utvecklas. En viktig del för att åstadkomma detta är beslutet att Vännäs HC ska från säsongen 24/25 ha ett damlag med samma förutsättningar som herrlaget. Vår inriktning är att bygga från grunden genom en attraktiv förening för flickor och pojkar att vara aktiva i. Målsättningen är att öka antalet utövare varje säsong och på så sätt bygga en stark grund. Flickor ska ha en lagtillhörighet hela vägen till damlaget, vilket även innebär att på sikt bygga upp ett hockeygymnasium för tjejer med god uppslutning med tillhörande juniorlag att spela med.⁶⁴

Väl att märka är Vännäs Hockeys skrivning ligger i linje med det breddade jämställdhetsbegrepp som återfinns i RF:s jämställdhetsmål, varvid jämställdhet inte bara handlar om relationen mellan män och kvinnor, utan även innefattar andra diskrimineringsgrunder såsom sexualitet och etnicitet.⁶⁵

Här ska även noteras att damishockeyn idag bevakas mer rigoröst än någonsin i svensk media samtidigt som antalet kvinnor ökar snabbt inom ishockeyjournalistiken.

Dessa, och andra, kvantitativa framsteg gällande jämställdheten inom svensk ishockey lyfts fram närmast unisont av informanterna. Några av dem förklarar skeendet som del i en generell samhällstrend i riktning mot ökad jämställdhet, medan andra pekar på sådant som SDHL:s framgångsrika affärsutveckling, ökat externt tryck från sponsorer eller växande interna insikter om mångfaldens betydelse bland klubbar och förbund. Flera av informanterna lyfter även fram enskilda personers betydelse i sammanhanget. Det gäller framför allt Svenska Ishockeyförbundets domaransvarige, Joel Hansson, vilket illustreras av följande utsaga:

Joel är en gudagåva för svensk ishockey. Jag önskar bara att han fick mer uppmärksamhet och större hyllningar för sitt slitsamma arbete för värdefrågor.

Många pekar även på rekryteringen av Johan Stark till posten som generalsekreterare för Svenska Ishockeyförbundet som en viktig nyckel inför framtiden. Stark har ett grundmurat rykte om sig att vara kunnig och engagerad i jämställdhets- och inkluderingsfrågor

60 Verksamhetsidé, värdegrund och vision", 2021.

61 *Fler kvinnor som förtröendevalda, tränare och ledare inom svensk ishockey*, 2020, s. 1.

62 *Mötesunderlag, projektmöte 8: spelare/förening*, s. 2.

63 Marakatt & Eira, 2014; Hågglund, 2001.

64 "Ett Vännäs Hockey för framtiden", 2021.

65 Larsson & Linghede, 2020, s. 5. Se "Idrottsrörelsens jämställdhetsmål".

sedan sin tid inom svensk basket, vilket många av informanterna lyfter fram. Talande är detta resonemang, saxat ur en intervjuerna:

Det är precis sådan kompetens som behövs inom svensk ishockey. Stark kan nog egentligen misslyckas med det mesta, utom dessa bitar. Om Tre Kronor inte längre är slagkraftigt internationellt eller om förbundet tappar intäkter är det inte hans huvud det handlar om. Däremot får han inte misslyckas med att förbättra jämställdheten inom svensk hockey eller att negligera damverksamhetens utveckling. Då kommer han att tappa trovärdighet.

Även Jenny Silfverstrands betydelse lyfts fram i sammanhanget, som exempelvis i detta uttalande från en klubbrepresentant:

Hela atmosfären inom SHL har blivit öppnare och mer familjär i och med att Silfverstrand blivit VD. Tidigare var det ganska hård jargong och mycket testosteron i luften på kansliet. Det smittar av sig på sporten i stort, tycker jag.

De positiva utvecklingstendenserna – och den tilltagande framtidsoptimismen till trots – ger de flesta informanter samtidigt uttryck för en påtaglig oro över situationen i stort. Det gäller inte minst frågan hur väl förankrat jämställdhetsarbetet egentligen är inom rörelsen i allmänhet. Mycket av denna oro rör Svenska Ishockeyförbundets huvudstyrelse och kansli. Så här låter till exempel en röst på klubbsidan:

Känslan man får är att allt utom Tre Kronor och Juniorkronorna uppfattas som jobbigt och svårt på förbundet. Längst ned i tunnan finns tjej- och damhockeyn. Den tolereras, men mer är det knappast. Visst finns det undantag, i form av förbunds företrädare som brinner för den, men de är just det: undantag.

En annan informant liknar situationen inom sporten vid samhället i övrigt:

Jag tror att företrädarna för svensk ishockey i allmänhet och Svenska Ishockeyförbundet i synnerhet är som folk är mest; en del brinner för jämställdhetsfrågor och damidrott, medan andra inte bryr sig ett skvatt.

Ytterligare andra gör gällande att Svenska

Ishockeyförbundets ledning och kansli numera jobbar alltmer febrilt med jämställdhetsfrågor. Merparten av de tillfrågade menar dock att Svenska Ishockeyförbundet kan – och bör – göra avsevärt mycket mer för att stödja och utveckla såväl jämställdheten inom sporten som flick- och damverksamhetens slagkraft på isen.

Flera av informanterna poängterar annars att det lätt uppstår spänningar mellan olika nivåer när jämställdhetsmålen ska implementeras, vilket ligger i linje med Håkan Larssons och Eva Linghedes tidigare påvisade logik gällande jämställdhetsarbetet i stort inom idrottsrörelsen.⁶⁶ Precis som i fallet med Larssons och Linghedes studie råder det också delade meningar bland informanterna gällande huruvida drivet för jämställdhetsarbetet i huvudsak kommer ”uppifrån” eller ”nedifrån”, det vill säga om det framför allt emanerar ifrån Svenska Ishockeyförbundet eller om det mer grasserar bland gräsrotterna på distrikts- och klubb nivå. Den genomgående uppfattningen är hur som helst att policy och praktik långt ifrån alltid går hand i hand, varvid den officiella hållningen alltemellanåt ersätts av en informell praktik där jämställdhet blir något ”som man arbetar med när det ’passar’”.⁶⁷

Av det följer att intervjustudien pekar på ett märkbart glapp mellan den formella och den reella jämställdheten inom svensk ishockey. För att överbrygga ”glappet” måste Svenska Ishockeyförbundet i ord och handling gå i bräschen, menar majoriteten av de tillfrågade. En RF-medarbetare, som har arbetat i drygt 15 år med att bistå elitklubbar i bland annat ishockey i deras arbete med värdegrundsfrågor, konstaterar följande:

Min erfarenhet är att SF:en och ligaorganisationerna alltid måste trycka på uppifrån. Principen måste vara ’morot och piska’. Annars händer det inget, i alltför många fall. Ta till exempel RF:s jämställdhetsmål. År 2025 ska idrottsrörelsen vara jämställd i kvantitativ mening. Ändå finns det elitklubbar i ishockey som i dessa dagar, alltså bara några år före målnöret, väljer styrelser som helt saknar kvinnligt inslag. Hur tänker dom då? Här måste SF:en gå in och markera. Startsträckan blir bara kortare och kortare för varje dag som går. Hur ska de kunna presentera en styrelse med mera med minst 40 % kvinnliga ledamöter om några år när de inte lyckas skaka fram en enda nu? Detta är djupt oroande! Klubbarna måste få hjälp med att jobba planmässigt med detta. Till saken hör att det är strukturer som i många avseenden skiljer en framgångsrik elitklubb från en förening som vill uppåt i seriesystemet. Den stora elitishockeyklubben i mitt

66 Larsson & Linghede, 2020, s. 38.

67 Larsson & Linghede, 2020, s. 6.

distrikt har exempelvis en helt annan systematisk i allt det den företar sig än grannklubbarna under dem i serierpyramiden. I det senare fallet jobbar man lite med värdegrundsfrågor hipp som happ, projekt startas och rinner ut i sanden, utan synbar anledning eller konsekvensanalys i sikte.

Som noterats i fallet med Vännäs Hockeys verksamhetsidé finns det klubbar som har anammat RF:s jämställdhetsplan med dess ”breddade” jämställdhetsbegrepp och konkreta målsättningar. Huvudintrycket bland informanterna är dock att jämställdhetsintegrering ingalunda utgör någon allmän praxis inom svensk ishockey, varse sig på förbunds- eller klubb nivå. Det betyder att i den mån jämställdhet verkligen beaktas sker det företrädesvis genom särskilda insatser, handlingar eller beslut, iscensatta av specifikt ansvariga, i stället för att ingå som en självklar del i den reguljära verksamheten, ombesörjt av ordinarie ledare, styrelseledamöter och dylikt.

På det helas taget kan också sägas att undersökningsresultatet ligger i linje med Larsson och Linghede's iakttagelser gällande tre olika typer av jämställdhetsinsatser inom idrotten: 1) offensiva, 2) defensiva och 3) göra skillnad, men.... *Svensk ishockeys flick- och dam-satsning 2021–2030, Vännäs Hockeys verksamhetsidé* samt Kiruna IF:s välkända regnbågssatsning kan anges som tydliga exempel på sådana *offensiva inslag*, under det att de innebär en följsamhet gentemot forskningsläget, inte bara är en fråga om att ”räkna huvuden” utan kretsar kring de normer som ligger till grund för ojämn könsfördelning med mera, samt att jämställdhet är en fråga för både kvinnor och män.

Även de *defensiva inslagen* går igen inom ishockeyn. Flera informanter pekar på att det ibland förekommer passiva motåtgärder som respons på offensiva insatser, vilket riskerar att ta udden av de senare. Det handlar då om sådant som att olika – i regel manlig – ishockeyföreträdare hävdar att ”det har hänt väldigt mycket”, såsom att machokulturen idag är ett minne blott inom sporten eller att damspelarna är bortskämda och måste ”leverera” innan de kan ställa krav. Det finns även fall där kritiska röster gjort gällande att värdegrundsarbetet inom ishockeyn har blivit alltför ”PK” (”politiskt korrekt”), det vill säga ”alltför akademisk”, menar informanterna ifråga.

Den tredje typen av inslag – göra skillnad, men... – har att göra med att jämställdhetsarbete ingalunda ska reduceras till att synliggöra förmåner eller makt för dominerande kategorier – såsom heterosexuella, vita män – utan att det även måste innebära att utsatta grupper (kvinnor, homosexuella, invandrare, rörelsehindrade med mera) får komma till tals.⁶⁸ Vad gäller detta kan noteras att ett antal informanter påpekar

vikten av att rekrytera fler kvinnor, jämte företrädare för andra marginaliserade kategorier inom ishockeyn, för att därigenom levandegöra sin erfarenheter och omsätta dem i praktiskt handling till gagn för sporten i helhet. Flera framhåller också problematiken med att det finns alltför få nuvarande och före detta damspelare och -tränare som aktivt driver flick- och damishockeyfrågor i offentligheten. En av dem uttryckte saken så här:

Ibland känns det nästan som att det bara är Maria Rooth, Sofia Reideborn och Leif Boork som har några åsikter om damishockey. Och hur många svenska journalister eller TV-expertter finns det som systematiskt driver inkluderingsfrågor eller kommenterar likaberättigandeaspekter? Inte många. Det är ett enormt problem.

Det finns anledning att återkomma till denna fråga längre fram i resultatredovisningen.

3.3 Normer

Tidigare forskning har visat att ishockeyn varit intimt sammankopplad med manlighet alltsedan sportens formella uppkomst, varvid herrverksamheten – ”av bara farten” – kommit att uppfattas som den ”riktiga” sporten. Att denna norm inverkar negativt på kvinnors inflytande samt flick- och damverksamhetens ställning inom ishockeyn står klart av intervjuerna. I princip alla informanter, det vill säga såväl de kvinnliga som de manliga uppgiftslämnarna, uppger att de har negativa upplevelser av ishockeys maskulina könskodning. Det kan då handla om alltifrån egna erfarenheter av att själva ha behandlats illa på grund av sin könsidentitet med mera till iakttagelser av andra som blivit det.

Många minns exempelvis med bestörtning den tidigare förbundsordföranden Rikard Fagerlunds ovan nämnda uttalande: ”Damishockeyn tar bara resurser från vår manliga verksamhet. Det vore bättre om kvinnor ägnade sig åt att vara vackra”. Andra förfasar sig över AIK:s matchannons med den i stringtrosor beklädd Hammarbyspelaren, såsom bland annat denna röst:

Det är 20 år sedan annonsen togs fram. Mycket har hänt sedan dess och jag är tveksam till om det hade gått att göra idag. Men mycket av sexismen, homofobin och den sunkiga grabbigheten lever kvar på många håll. Det är ju det som bäddade för den stora igenkänningsfaktorn i Fredrik Backmans *Björnstad*.

En vanlig tankefigur som ishockeyintresserade

68 Larsson & Linghede, 2020, s. 36–38. Citat, s. 38.

flickor- och kvinnor har att förhålla sig till är annars föreställningen att deras engagemang inte är genuint grundat i sporten. I stället förutsätts då att de söker sig till ishockeyn på grund av att de är attraherade av killar inom sporten, alternativt att de är homosexuella och vill få kontakt med andra tjejer/kvinnor.

En minst lika vanlig fördom som flick- och damspelare regelmässigt stöter på är att de saknar grundläggande kunskaper om ishockeyn. Så här säger exempelvis en av de landslagsmeriterade spelare som intervjuats:

Om jag är i ett nytt sammanhang och presenterar mig som ishockeyspelare får jag ofta höra: "Är du lesbisk eller har du en kille som spelar?". Jag får också kämpa för att bevisa att jag kan något om ishockey när jag rör mig inom sporten. Det kan vara väldigt frustrerande.

En annan fördom som många lyfter fram som problematisk är tanken att flickor- och kvinnor inte tar ishockeyn på så stort allvar. En informant uttryckte saken så här:

"Tjejerna vill mest bara umgås och ha skoj tillsammans", menas det på många håll. Därför får de inte heller samma utbildning som killarna i samma ålder. När jag ser på tjejerna som jag tränar så ser jag att de har minst lika stort engagemang och disciplin som killarna har. Men det är det inte alla som kan eller vill erkänna. Så länge det är så kommer flick- och damishockeyn att vara dömd till att vara en marginell och medioker företeelse i landet.

Denna fördom kombineras understundom – paradoxalt nog – med uppfattningen att flickor och kvinnor inte kan umgås i grupp, utan att det uppstår svartsjuka bland spelarna eller att de börjar prata illa om varandra bakom varandras ryggar. Några av de intervjuade menar att avundsjuka och skitsnack – givetvis – förekommer inom flick- och damishockey, men att a) det är ingalunda är någon allmän praxis och att b) det är omöjligt att fastställa att det skulle vara vanligare där än på herrsidan.

Hur som haver har denna genomgång av fördomar visat hur flickors och kvinnornas ishockeyintresse systematiskt trivialiseras, infantiliseras och misstänkliggörs. Flera informanter vittnar också om att sådana "härskartekniker" påverkar kvinnors inflytande inom sporten. En av dem uttryckte sig på följande sätt:

Jag har hört många tongivande företrädare på såväl klubb- som förbunds nivå beklaga sig över RF:s jämställdhetsmål. "Det är svårt att få tag

i kompetenta kvinnor, och de som går att hitta måste sättas på poster där de gör så liten skada som möjligt", är ett vanligt synsätt.

Ett annat exempel på hur lågt sedda kvinnor kan vara inom ishockeyn är den händelse att det finns elitklubbar som hållit inne med informationen om att utlysta tjänster även inbegripit ansvar för flick- och damverksamheten. Detta för att de befarat att potentiella kandidater till posterna annars inte skulle vilja ta jobben. Först när tjänsterna väl blivit tillsatta har saken i stället blivit uppenbar för de nyrekryterade.

En annan aspekt av ishockeyns traditionella maskulina könskodning är machokulturen inom sporten. Som påpekats har den och dess skadliga effekter rönt stor uppmärksamhet inom forskarsamhället. Forskarna har då bland annat noterat hur ishockeyföreträdares

"cavalier lifestyles, hazing rituals, violence, homophobia, drug addictions, and suicides [...] can largely be attributed to problematic socialization through participation in hockey".⁶⁹

Denna problematik har även påvisats av Svenska Ishockeyförbundets företrädare. Ett tydligt exempel på det är förbundsordföranden Anders Larssons uttalande att "[j]ag tror definitivt att vi tappat ungdomar eftersom bilden av oss är just macho" samt att "[j]ag känner att det inte finns någonting som är bra med machokulturen" i SVT Sports programserie Regnbågshjältar, hösten 2017.⁷⁰

Likafullt har Svenska Ishockeyförbundet i sig, på senare tid, hamnat i skottgluggen för kritik om graserande machokultur.⁷¹ Även flertalet av alla informanter skriver under på problematiken med machokulturen inom sporten samt att den blomstrat på förbunds nivå. Det blev extra tydligt under undersökningsperiodens senare del, på senvåren 2021, i samband med att två manliga spelare i Brynäs IF stod anklagade för varsitt fall av våldtäkt. En av de intervjuade framhöll då att:

Många ishockeyföreträdare hävdar att det inte finns någon macho- eller tystnadskultur inom ishockeyn. 'Tidigare, kanske, men inte nu längre', säger de. Den senaste tidens uppmärksammade händelser – med bland annat Svenska Ishockeyförbundets erbarmliga hantering av sexövergreppet under en Tre Kronor-samling 2020 och det minst lika penibla fallet med Brynässpelarna – visar att det är lögn och förbannad dikt.

69 MacDonald, 2014, s. 95.

70 Jörnmark, 2017.

71 Bodin, 2020; Svab, 2020.

”Det är svårt att få tag i kompetenta kvinnor, och de som går att hitta måste sättas på poster där de gör så liten skada som möjligt”, är ett vanligt synsätt hos företrädare på klubb- och förbunds nivå.

Till saken hör att enbart under det senaste året har minst fem uppmärksammade fall av sexuella övergrepp rapporterats gällande företrädare för svensk elitishockey. Siffran är ytterst alarmerande!⁷²

Här ska annars konstateras att flera informanter, i linje med forskningsläget i stort, pekar på medias betydelse i konstruktionen av ishockeyns machokultur. Så gör bland annat denna ledare:

Jag kan knappt titta på C Mores ishockey-sändningar längre, i alla fall inte när [studiopanelen] får hålla låda. Då reduceras hela sporten till en fråga om vem som är tuffast, fränast och mest manlig. Den retoriken vädjar till människans sämsta egenskaper – och säkert halva SD:s väljarkår. Det verkliga bottenappet var för några år sedan, då man i sändning delade ut handväskor till SHL-spelare – ’jävla kärringar’, typ – som inte ansågs ’ta för sig’ på isen. Ett tydligare exempel på hur machokultur och kvinnohat går hand i hand inom ishockeyn är svårt att tänka sig.

Det informanten här kommer in på kopplar an till sociologen Kristi Allains tidigare aviserad slutsats att:

the creation of a desirable masculine practice within Canadian hockey culture is generated in a variety of ways. These include the players’ own performances of masculinity, the structure of the game, and mass cultural representations of hockey found in commentary, advertising, and print and television media. [...] Researchers such as Connell and Messerschmidt (2005) state that hegemonic masculinity is about more than the desirable practices it endorses. It is about “the policing of men as well as the exclusion or discrediting of women” [...]. These challenges to the way the game ought to be played have been policed through various degrading discourses, physical abuse, and exclusion from full membership in the community of teammates.⁷³

Ett annat exempel på hur informanterna menar att machokulturen tar sig uttryck inom ishockeyn är följande utsaga:

Jag har svårt att förstå logiken i media. Ena dagen hyllar experterna ”retstickor” och ”enforcers” och yrkar på hårdare spel. Nästa dag gör dom gråtmilda reportage om spelare som drabbats av huvudskador eller plågas av mental ohälsa. Vad sänder det för signaler – särskilt till de yngre?

Den inledande forskningsgenomgången pekade också på att ishockeyns traditionella maskulina könskodning medfört att damspelare tenderat att uppfatta herrishockeyn som viktigare och mer berättigad till uppskattning och uppbackning än deras egen verksamhet. Spår av detta går även igen i de intervjuer med nuvarande flick- och damspelare som genomförts. Här är ett exempel:

Damishockeyn går framåt, men vi behöver bättre förutsättningar för träning och matcher. Jag talar inte om några jättelöner, eller ens om att kunna leva på ishockeyn, utan enkla saker som egna omklädningsrum, att få träna på is på rimliga tider, att få ersättning för förlorad arbetsförtjänst och tillgång till läkarvård när så behövs. Fast jag förstår att det är svårt. Vi är ju så pass små och obetydliga i sammanhanget.

Vid första påsyn ligger det kanske nära till hands att betrakta detta som en nykter bedömning av flick- och damverksamhetens ställning i ishockeyns näringskedja. Samtidigt kan utsagan sägas harmoniera med traditionella könsmonster, innebärande att flickor- och kvinnor inte förväntas att ”ta för sig” eller ”ta lika mycket plats” som pojkar och män. Sett i detta ljus framstår slutklämmen som ett könskodat tecken på undfallenhet, varvid företrädare för flick- och damverksamheten undviker att ifrågasätta de rådande premisserna inom ishockeyn, med följd att de så att säga ”bidrar till sin egen underordning”. Enkelt uttryckt, profetian blir självuppfyllande: flick- och damspelarna ser sig själva som mindervärdiga, vilket innebär att de inte heller utger sig för att vara berättigade av någon direkt förbättring.

Poängen här är dock *inte* att göra gällande att flick- och damspelarna har sig själv att skylla, det vill säga att det är deras eget ”fel” att flick- och damverksamhet har de förutsättningar som den nu har. Det finns dock anledning för Svenska Ishockeyförbundet och landets klubbar att begrunda hur jämställdhetsarbete bäst bedrivs inom sportens samt huruvida flick- och damverksamheten egentligen undermineras av svag självkänsla i form av sviktande tilltro till sin egen kapacitet och sitt värde bland de aktiva. Eller som en informant uttrycker saken:

När klubbarna och herrspelarna förhandlar om olika avtal lägger dom sig knappast platt och säger att: ’Den och den är egentligen bättre och mer förtjänt av ditten och datten än vad jag eller vi är. Nej, då brer dom på ordentligt: ”Vi är top notch”, typ.

Detta aktualiserar frågan: Hur är det att vara kvinna

72 Grefve, 2020; Bodin, 2021; Norberg, 2021; ”Brynäs vändning”, 2021.

73 Allain, 2008, s. 477–478.

inom svensk ishockey? På denna fråga svarar lejonparten av alla informanter: inte enkelt! I princip alla kvinnor som intervjuats för projektet har, som tangerats, egna mer eller mindre graverande erfarenheter av sådant som homofobi, sexism, övergrepp, diskriminering, marginalisering och infantilisering. Flera av de kvinnliga ledarna som intervjuats talar om att deras kompetens sällan eller aldrig är given på förhand i omgivningens ögon, åtminstone inte när de kommer till nya sammanhang eller träffar nya människor. Därför har de gång på gång "tvingats att erövra rummet", genom att bevisa sin duglighet.

Det finns dock tydliga tecken på en positiv förändring. En handfull av de kvinnliga informanterna säger att de inte alls har stött på några egentliga problem som har att göra med deras kön. I något fall anser vederbörande till och med att hennes könstillhörighet varit en tillgång, det vill säga att hon antagligen inte kunnat göra en lika snabb "karriär" som man. Detta på grund av det ökande intresset för – och insikterna om vikten av – jämställdhet inom ishockeyn. Logiken tycks också vara att ju fler kvinnor som kommer in i ishockeyn, desto mer värdesätts kvinnor över huvud taget inom sporten. Flera av de intervjuade kvinnorna talar också om att de aktivt verkar för att främja situationen för andra kvinnor sporten. Det finns vidare exempel på informella nätverk av kvinnor inom ishockeyn som träffas och interagerar på olika sätt för att stötta varandra, genom olika former av erfarenhetsutbyte, tips på saker att göra i olika situationer eller varna för sexuellt aggressiva män inom sporten med mera.

Diskussionen hittills har kretsat kring normer gällande kön och sexualitet. Det är även viktigt att notera att det finns en annan typ av normer som är väsentliga att belysa i sammanhanget, nämligen normer kopplade till ishockeyns gängse uppbyggnad och organisering. Det tydligaste exemplet på det är regelverket för tacklingar. Sociologen Nancy Theberge har, som påpekats, noterat att:

As in all of sport, the issue of gender equity has received increased attention in hockey in recent years. Better training of players, coaches, and officials, and improved material conditions including medical support are an important aspect of the struggle within women's hockey to gain legitimation. At the same time, this struggle heightens the significance of the debate around the construction of the sport. As players become bigger, stronger, and more skilled, and the practice of the game more intense and physical, the question, 'How should women play hockey?' takes on added

ideological importance. Central to the discussion of this question is that women's hockey is played in a cultural context in which men's sport is dominant. This is critical to the view that body checking is 'part of the game'. More accurately, it is part of hockey as it has historically been conceptualized and practiced and is today epitomized by play in the National Hockey League. Debates about what version of the game is most appealing occur in a context in which this version has been positioned as the 'real' game and the model against which others have been compared and evaluated.⁷⁴

Detta resonemang har direkt bäring på resultatet av denna studie. I och med att flick- och damishockeyn inte tillåter tacklingar på samma sätt som pojk- och herrverksamheten, det vill säga den gren av sporten som traditionellt uppfattas som den "riktiga" versionen, är det många som anser att den förra är ointressant. Det gäller inte minst i sammanhang som det senaste året då otaliga röststarka experter yrkat på vikten av det fysiska spelet blir mer påtagligt inom svensk ishockey, vilket implicit då avsett herrverksamheten.

Samtidigt kan detta sägas öppna möjligheten för att flick- och damishockeyn profilerar sig som en mer teknisk och artistisk produkt snarare än en fysisk kampsport, vilket skulle kunna tänkas vara en möjlig framgångsnyckel inför framtiden. Icke desto mindre är det klart att flick- och damishockeyn i detta avseende har att brottas med en klassisk feministisk problematik: särart eller likriktning, där egentligen båda alternativen riskerar att ställa verksamheten offside i mångas ögon. Ett försök att göra flick- och damishockeyn mer fysisk, i linje med pojk- och herrvarianten (likriktning), innebär att den kan avfärdas som mer lättviktigt på grund av de skilda fysiska förutsättningarna, medan ansatser till att profilera flick- och damishockeyn som mer teknisk och mindre våldsam (särart) gör att den löper risk att framstå som något annat än vad sporten "egentligen" handlar om.

En annan sak som kommer upp i intervjuerna är vikten av att förhålla sig dynamiskt till traditionella former av tränings- och tävlingsverksamhet, såsom ålder, lag, klubbar och serier. Så länge som antalet spelare är begränsat på flick- och damsidan måste verksamheten utformas efter deras behov snarare än etablerad praxis. Det kan då innebära sådant som att spelarna bör få "hoppa" mellan olika lag och klubbar under en och samma säsong, att spela med färre antal spelare eller på mindre rink etcetera, allt för att främja deras utveckling och intresse för sporten.

Avslutningsvis ska även poängteras att själva

74 Theberge, 2000, s. 133.

Vi behöver bli bättre på allt. Om inte Svenska Ishockeyförbundet prioriterar flick- och damishockeyn, kan vi då begära att klubbarna ska göra det?

språkbruket inom ishockeyn är påtagligt könskodat. Begrepp såsom ishockey-damishockey, Tre Kronor-Damkronorna, Tre Kronors Hockeyskola, SHL-SDHL med flera visar med all önskvärd tydlighet hur pass etablerade ishockeyns könsnormer är. Av det följer att den vardagliga kommunikationen inom och runt ishockeyn de facto bidrar till att cementera flick- och damverksamhetens ställning som något avvikande från den förhärskande normen.

3.4 Prioriteringar

Inledningsvis konstaterades att utvecklingen av flick- och damishockey länge synes ha varit en ickefråga för Svenska Ishockeyförbundet och dess föreningar, varvid pojkk- och herrishockeyn kan sägas ha fått ett drygt 50-årigt ”försprång” vad gäller möjligheterna att skapa traditioner, publikunderlag, marknadsandelar, en kritisk massa av spelare och ledare med mera. Den historiska bakgrundsteckningen visade därtill att även efter det att en mer ordnad flick- och damishockey kommit igång, vid 1980-talets början, har verksamheten präglats av perioder med eftertryckliga satsningar följt av skeden med avtagande kraftsamling där utvecklingen gått i stå. Slutsatsen av detta blir att flick- och damishockeyn, traditionellt sett, inte synes ha varit någon direkt högprioriterad del av svensk ishockey, vare sig på förbunds- eller klubbnivå, snarare tvärtom.

Hur upplever då informanterna situationen idag? Hur ser de på prioriteringen av jämställdhetsfrågor, kvinnors inflytande samt flick- och damverksamheten inom rörelsen? Samsynen bland de tillfrågade är frapperande: Historiskt sett handlar det om sorgligt förbisedda delar av ishockeyn i stort, där det emellertid hänt mycket positivt på senare tid, även om arbetet alltjämt är långt ifrån avslutat, är den allmänna meningen.

Intervjuerna med nuvarande och före detta landslagsspelare ger vid handen att Damkronorna på det hela taget kände sig värdesatta och omhuldade åren närmast runt millennieskiftet 2000. Detta sägs dock mer ha berott på SOK:s ekonomiska stöd och moraliska uppbackning än Svenska Ishockeyförbundets agerande. Spelarna menar genomgående att de knappt märkte av Svenska Ishockeyförbundet över huvud taget eller att de få kontakter som de hade med olika förbundsöreträdare lämnade en besk eftersmak. Så här säger en tidigare landslagsspelare:

Jag har figurerat i landslagssammanhang i över tio års tid. Under dessa år har jag medverkat i flera VM- och OS-turneringar. Jag har dock aldrig träffat någon ledamot för Svenska Ishockeyförbundets styrelse eller någon annan toppfunktionär. Då tänkte jag inte så mycket på det, men nu i

efterhand känns det väldigt märkligt. Vi var som luft för förbundet.

Andra spelare vittnar om att de träffat tongivande förbundsöreträdare i officiella sammanhang, men att dessa då antingen underlåt att hälsa på dem eller har tagit för givet att spelarna vet vem de är, utan att presentera sig själva. Det berättas också att två prominenta förbundsledare, utan förvarning och i berusat tillstånd, ska ha besökt Damkronornas omklädningsrum efter en meriterande seger i det stort mästerskap. Allt detta är sådant som spelarna uppfattat som respektlöst och tydliga tecken på att de legat långt ned i förbundets prioriteringsordning.

På den direkta frågan hur spelarna i Damkronorna tycker sig ha blivit bemötta av Svenska Ishockeyförbundet svarar de unisont: i bästa fall med ointresse, men många gånger direkt illa. Några av de tillfrågade gör gällande att Damkronornas strejk 2019 mycket väl hade kunnat utlösas tidigare, men att många spelare var rädda för att bli av med stödet från SOK. Väl att märka är att dessa röster från Damkronornas synvinkel även vidimeras av flera av de vidtalade representanterna för Svenska Ishockeyförbundet. Den bild som ges av dem vittnar om en, som de ser det, direkt försummad del av förbundets verksamhet och ansvarsområde. En av dem uttrycker sig på följande sätt:

Vi behöver bli bättre på allt. Om inte Svenska Ishockeyförbundet prioriterar flick- och damishockeyn, kan vi då begära att klubbarna ska göra det? Damkronorna är – eller borde i alla fall vara – ett av våra två nationella representationslag. Då borde det också framgå av förbundets kommunikation, stöd och engagemang.

En annan tjänsteman menar att allt som har med jämställdhet att göra, generellt sett, har låg prioritet på förbundet:

Om det ska kallas till ett internt möte på förbundet om verksamhetsutveckling då kommer de flesta kollegor utan vidare. Om vi gör samma sak med jämställdhet som grundfråga blir det bara de redan frälsta som dyker upp. Detta trots att det också handlar om verksamhetsutveckling.

Flera informanter har också påpekat det, som de tycker, olika måttstockar som Tre Kronor och Damkronorna hanteras med. Här är ett exempel:

Efter Tre Kronors svaga insats i VM i våras var alla rörande ense om att Svenska Ishockeyförbundet måste ta fram alla tänkbara resurser för att

säkerställa att det inte händer igen. Så lät det inte när Damkronorna åkte ur VM:s A-grupp. Slutsatsen är att Damkronorna måste leverera för att få stöd. I Tre Kronors fall är det däremot en självklarhet att de ska få stöd för att kunna presentera. Dubbla måttstockar, någon?

Hur ser då informanterna på prioriteringen av flick- och damverksamheten på klubbnivå? Enkelt uttryckt kan sägas att mönstret från Svenska Ishockeyförbundet går igen. Ett flertal av alla spelare och ledare på klubbnivå menar att deras damlag ingalunda behandlas som ett sedvanligt representationslag. Snarare likställs det med ungdomslagen, om ens det. Det finns till och med de som upplever att flick- och damlagen aktivt motarbetas av föreningens styrelse och ledare för andra lag på pojk- och herrsidan, genom att baktalas, tvingas till allt sämre träningsförhållanden med mera. En informant konstaterar exempelvis med påtaglig galghumor:

Vill du bli hatad och förlöjligad offentligt? Satsa då på att bli ledare för ett damishockeylag!

Dessa erfarenheter förefaller dock vara extremfall. Desto vanligare är så kallade dolda prioriteringar, där flick- och damverksamheten undergrävs i det tysta. Detta i form av sådant som att utlovade satsningar uteblir eller rinner ut i sanden utan synbar anledning, att flick- och damlagen inte får ta del av samma information om besök av Svenska Ishockeyförbundets hockeykonsulenter som pojk- och herrlagen, att utrustning inte distribueras på ett rättvist sätt, trots att det beslutats formellt osv. Följande utsaga, från en av uppgiftslämnarna, visar på ett sådant exempel:

För något år sedan var ekonomin dålig i min klubb. Styrelsen beslutade då att inget lag skulle få några träningsoveraller det året för att dra ned på kostnaderna. Snart visade det sig ändå att A-laget [ett Hockeyettanlag, vår anmärkning] och juniorlaget på herrsidan hade fått träningsoveraller. Det märkte vi när spelarna gick omkring i hallen. Damlaget fick däremot inte ens någon förklaring till vad som hade hänt. Det var många i laget som blev väldigt sårade, men man vänjer sig även med sånt.

Liknande episoder omtalas av flera informanter. Samma sak gäller klubbarnas kommunikation på hemsidor och i sociala medier. Där är det som regel herrverksamheten som får merparten av allt utrymme, många gånger betecknas "A-laget" – i bestämd form singular – utan att könsprefixet "herr-" anges, medan seniorlaget på damsidan systematiskt tituleras "damlaget" och ofta sorteras under rubriker i stil med "Ungdom".

En ledare för ett damlag säger att hen alltid lägger sig vinn om att ta fram färdigskrivet textunderlag om nya spelare, matchreferat och ögonblicksbilder av det som händer på flick- och damsidan för att klubbens kommunikator sedan ska kunna lägga in det på hemsidan genom att bara klistra in det. Ändå kan det ta veckor utan att det blir några uppdateringar över huvud taget:

Sånt är vardagsmat ute bland klubbarna, men det händer bara på damsidan. Ett litet, men talande, bevis på hur lågt prioriterad verksamheten är.

En del klubbar hanterar dam- och herrlaget via separata konton i sociala medier. Det kan vara både till för- och nackdel för damlaget. En före detta spelare berättar:

När jag för några år sedan spelade i [klubben] drev vi i damlaget ett eget Instagramkonto. Vi publicerade en massa inlägg och fick mycket stort och positivt gensvar från folk där ute. Sedan meddelade styrelsen att det beslutats att all kommunikation skulle köras i klubbens huvudkonto. Det såg vi först som en seger: "Wow, ett erkännande, nu ska klubben satsa på oss, vad kul!", tänkte vi. De fromma förhoppningarna förbyttes dock snart till besvikelse. I stället för en strid ström av inlägg om oss, var och varannan dag, kom det då bara något pliktskyldigt inlägg i veckan. Vilken antiklimax, när klubbens professionella kommunikationskanaler tog över hamnade vi i akut medieskugga!

Ett annat problem med hanteringen av klubbarnas sociala medier handlar om supportrar som skriver negativa kommentarer om föreningens flick- och damlag, utan att ledningen tar de senares parti eller går in kommentatorspåren för att ta bort påhopp. Även i fall som detta menar flera informanter att det finns många som tar illa vid sig, däribland denna röst:

Troll får man alltid räkna med, men varför går inte klubben in och säger ifrån att hat och hot mot sina aktiva inte är ok? Så mycket är alltså är allt snack om "tillsammans" och "värdegrund" värt i praktiken.

En annan sak som lyfts av informanterna är att det finns elitklubbar där de marknadsansvariga avsiktligt undviker att marknadsföra damlaget, efter som de menar att:

'Det finns ju inget intresse, det kommer ju ändå inga som tittar!'

Denna inställning är anmärkningsvärd och visar på hur lågt prioriterad damverksamheten alltså är,

Det finns elitklubbar där de marknadsansvariga avsiktligt undviker att marknadsföra damlaget, efter som de menar att: ”Det finns ju inget intresse, det kommer ju ändå inga som tittar!”

åtminstone på sina håll. Konsekvensen av detta är att flick- och damishockeyn – på sina håll – befinner sig i ett moment 22: verksamheten marknadsförs inte med motivering att den sägs dra för lite folk, samtidigt är det svårt att se att den ska kunna locka till sig någon större publik utan aktiv marknadsföring.

I detta sammanhang måste även spelarnas egen prioritering vägas in. Ett antal informanter hävdar att dagens elitspelare på damsidan är otillräckligt tränade och/eller har för dålig disciplin. Andra gör gällande att så inte är fallet. Uppfattningarna går isär. Klart är hur som helst att många upplever att de aktiva måste ta för sig mer och bli bättre på att själva bidra till att torgföra verksamheten. Ett exempel på det, som kommit upp under intervjuerna, gäller uppslutningen kring SDHL Awards, som arrangerats som ligans säsongsfinal de senaste åren. Flera informanter menar att SDHL-lagen och deras spelare hade kunnat göra mycket mer för att dra uppmärksamhet till eventet genom så enkla medel som att skapa trafik i sociala medier (pusha för utsändningarna, gratulera pristagare med mera). Så här resonerar en av informanterna:

Ibland får man känslan att SDHL-spelarna tänker sig att ligan ska fixa allt, men vilka möjligheter och skyldigheter har de själva att bygga upp damhockeyn? Jag vet inte hur många tittare som sändningarna hade, men långt ifrån alla spelare kan ha sett dem. Varför ska någon älska damhockeyn om inte spelarna själva visar att de gör det?

Hur kan då prioriteringen av flick- och damverksamheten inom svensk ishockey förklaras? I fallet med det sistnämnda kan det – förstås – ha att göra med ointresse från spelarnas sida. Minst lika viktigt att beakta är säkert den tidigare påvisade ”undfallenheten” bland damspelarna, det vill säga en självuppfyllande benägenhet till att positionera sig själva som mindervärdiga inom sporten. En av de intervjuade elitspelarna säger uttryckligen att hon:

Inte orkar hålla på med en massa feministiska aktioner inom ishockeyn. Det kostar så mycket tid, kraft och energi. Och vad får man ut av det? Hat och hån! Just nu vill jag bara koncentrera mig på att få spela.

Vidare konstaterar flera av de intervjuade utan omsvep att det absolut finns utpräglade motståndare till jämställdhet, ökat inflytande för kvinnor samt flick- och damverksamhetens utveckling inom ishockeyn. De sägs dock utgöra undantag. Det motstånd som förekommer i sammanhanget kommer sig mer av normer, traditioner, konkurrerande institutionella logiker – såsom att aktivt

värdegrundsarbete ”krockar” med uttalade elitsatsningar samt att företrädare för pojk- och herrlag tycker att sådana ”nya” satsningar tar udden av den redan etablerade verksamheten, alternativt att de utmanar deras synsätt på hur saker och ting är eller bör vara, menar de till tillfrågade.

Många inom ishockeyn uttrycker också stor oro för vad som kommer att hända med de redan befintliga pojk- och herrlagen om flick- och damishockeyn ska expandera. Rent konkret pekar de då inte minst på sådant som tillgången till ishallar för träningstider och matcher, vilken på otaliga håll är begränsad redan som den är. Denna oro är lätt att förstå och viktig att ta fasta på. Detta är utan vidare en av ishockeyns stora utmaningar inför framtiden. Utbyggnaden av ishallar måste därför prioriteras inom rörelsen i stort.

Det florerar också mycket uppgifter om att olika klubbar faktiskt anför utvecklingen av flick- och damverksamheten som skäl för ökad tillgång till, eller utbyggnad av, anläggningarna i lokalsamhället i förhandlingar med kommuner och det lokala näringslivet. Detta kan läsas som ett tecken på att flick- och damishockeyn är på väg att få en ökad prioritering på klubbnivå. Flera uppgiftslämnare säger sig samtidigt vara på det klara över att det i många fall är mer grundat i strategiskt tänkande – eftersom det ser ”bra ut på pappret” – än något genuint intresse för att involvera fler flickor och kvinnor i verksamheten.

Cyniskt eller ej, en nyckelfaktor i sammanhanget förefaller att vara att satsningar på jämställdhet, kvinnors inflytande samt flick- och damishockeyns expansion inte ses som någon tärande utgift, utan en närande investering i verksamhetens hållbara utveckling per se. Det förefaller också vara en växande insikt på många håll inom svensk ishockey. Flera uppgiftslämnare talar till exempel, som tangerats, om att Svenska Ishockeyförbundet, ligaorganisationer såsom SHL och SDHL jämte enskilda klubbar runt om i landet arbetar alltmer systematiskt med allehanda frågor av denna art. Vännäs Hockeys ovannämnda jämställdhetsplattform är ett tydligt tecken på den saken, precis som detta uttalande från en informant:

Idag finns det SHL-klubbar som aktivitet driver frågan hur de kan synliggöra damlaget på sin hemsida, trots att hemsidan egentligen är en plattform framtagen av en extern part – ett IT-företag – enkom för ligans medlemmar. Det finns också SHL-lag som i planeringen av sitt spelschema tar direkt hänsyn till damlaget: ’Den och den dagen kan vi inte spela för då har damlaget hemmamatch och vi vill inte överskugga den’, säger de. Så tänker långt ifrån alla, men det blir fler och fler.

Flera informanter gör också gällande att atmosfären inom, och kommunikationen runt, Damkronorna blivit mycket bättre – ja, till och med riktigt bra – på senare tid. Lägg därtill iscensättningen av projektet *Svensk ishockeys dam- och flicksatsning 2021–2030*, vilken har fått många företrädare för sporten att glädjas, och det står klart att det finns många skäl för att hysa framtidshopp, menar de.

Nyckeln torde i detta fall vara en genomgripande omsvängning från en passivt eller aktivt neutral ståndpunkt till en mer perfektionistisk hållning i förhållande till jämställdhet, kvinnors inflytande samt flick- och damverksamhetens utveckling inom ishockeyn i stort. Det innebär en rörelse bort från ett många gånger snävt och kortsiktigt marknadstänkande – där flick- och damishockeyn lätt avfärdas för att den inte ”bär sig” – till ett mer systematiskt, holistiskt och långsiktigt hållbart betraktelsesätt som går ut på att dirigera sportens utveckling i riktning mot att kunna realisera Svenska Ishockeyförbundets uttalade vision att ishockey ska vara:

Sveriges mest engagerande idrott. Vi ska vara bäst i världen i ishockey på alla nivåer och vara den idrott som engagerar mest och flest. Svensk [i]shockey ska också vara en samlade kraft och bidra till att bygga vårt framtida samhälle.⁷⁵

För att detta ska lyckas måste emellertid rörelsen i stort omfatta frågan, varvid olika nivåer, aktörer och intressen kan agera tillsammans. Framtiden får utvisa om de positiva tecken som nu tornar upp sig alltmer är början på en genomgripande förändring eller bara ytterligare ett exempel på en tillfällig kraftsamling som ebbat ut alltför snabbt utan synbar anledning.

3.5 Konklusion

I det följande kommer delstudiens resultat att redovisas. För tydlighets skull presenteras slutsatserna i punktform.

- Jämställdheten inom svensk ishockey lämnar övrigt att önska. Historiskt sett förefaller kvinnors inflytande samt flick- och damverksamhetens utveckling ha varit en ickefråga för Svenska Ishockeyförbundet och dess medlemsföreningar. I kvantitativ mening är svensk ishockey idag antagligen mer jämställd än någonsin, men kvalitativt sett finns det fortfarande mycket att göra för att förbättra situationen. Allt fler delar av ishockeyn arbetar numera alltmer medvetet och systematiskt med jämställdhetsfrågor, men steget mellan formell

och reell jämställdhet är fortsatt långt på alltför många håll. För att lyckas med föresatserna behöver Svenska Ishockeyförbundet gå i bräschen och agera med ’morot och piska’. Rent konkret är annars jämställdhetsintegrering en grundläggande framgångsfaktor: frågan om jämställdhet måste genomsyra verksamheten i stort i stället för att drivas separat vid sidan av den vardagliga praktiken i övrigt.

- Ishockeyn har, traditionellt sett, varit manligt könskodad. Denna norm inverkar negativt på kvinnors inflytande samt flick- och damverksamhetens utveckling inom ishockeyn. Tydliga uttryck för det är machokultur, sexism, homofobi, misogyni, infantilisering, trivialisering, misstänkliggörande och övergrepp. I och med detta går också ishockeyn miste om många potentiella aktiva, som därför inte vill befatta sig med sporten. Även aktiva på flick- och damsidan förefaller bli negativt påverkade, under det att en konsekvens tycks kunna bli att de internaliserar bilden av sig själva som mindervärdiga. Även språket är viktigt att beakta i sammanhanget, eftersom könskodade begrepp såsom ishockey-damishockey, Tre kronor-Damkronorna med mera visar att den dagliga kommunikationen rörande ishockey bidrar till att cementera flickors- och kvinnors marginaliserade position inom sporten.
- Traditionellt sett har kvinnors inflytande samt flick- och damverksamheten inom ishockeyn varit direkt lågprioriterat. Så tycks det vara alltför i många sammanhang, även om det tydliga finns tecken på att en positiv förändring är på gång. Exempelvis har jämställdheten ofta underminerats av dolda prioriteringar, varvid utlovade flick- och damsatsningar satsningar uteblivit eller runnit ut i sanden utan synbar anledning, medan pojk- och herrishockeyn okommenterat har fått fortsatt uppbackning. Det finns utpräglad motståndare till jämställdhet inom ishockeyn, men denna tingens ordning har sannolikt mer att göra med sådant som konkurrerande internlogiker, rädsla för att det ska ske på bekostnad av den redan etablerade pojk- och herrishockeyn och dylikt.

⁷⁵ Verksamhetsidé, värdegrund och vision”, 2021.



4. Delstudie 2: Analys

Malin Thorén

4.1 Utgångspunkter

Den andra delstudien är en textbaserad analys av Svenska Ishockeyförbundets och ett antal ishockeyklubbers formella ställningstaganden gällande värdegrundsfrågor och jämställdhetsarbete, såsom de kommer till uttryck på organisationernas hemsidor. Undersökningen genomfördes mellan den 1 april och den 31 maj, 2021. De undersökta hemsidorna är levande plattformar, vilket gör att innehållet ändras kontinuerligt. Den aktuella studien visar således resultatet av hur respektive hemsida (med tillhörande innehåll) såg ut vid tidpunkten för studiens genomförande. Resultatet kan därmed skilja sig från hur de aktuella hemsidorna ser ut vid senare tidpunkter.

Urvalet följer samma principer som intervjuerna i delstudie 1. Det betyder att urvalet har varit målstyrt, under det att vi har valt ut sådana organisationer som är av relevans för problemområdet. Rent konkret har det inneburit att vi utöver Svenska Ishockeyförbundet velat belysa hur föreningar på olika nivåer och med varierande erfarenheter av flick- och damishockey positionerar sig.

Resultatredovisningen är uppställd i enlighet med svensk ishockeys organisatoriska uppbyggnad på herrsidan. Det innebär att framställningen inleds med en genomgång av paraplyorganisationen, Svenska Ishockeyförbundet, följt av i tur och ordning ett antal klubbar i SHL, HockeyAllsvenskan och Hockeyettan. Poängen med att ha herrishockeyns seriesystem som organiserande princip är att samtliga klubbar har en etablerad pojk- och herrverksamhet, men att vissa alltså saknar flick- damdito. Tillägg ska att upplägget följer serieindelningen från säsongen 2020/2021.

Avslutningsvis ska framhållas att delstudien rundas av med en konklusion.

4.2 Förbunds nivå

4.2.1 Svenska Ishockeyförbundet

Svenska Ishockeyförbundets hemsida swehockey.se är till för Svenska Ishockeyförbundet och all dess verksamhet. Längst upp på hemsidan presenteras Svenska Ishockeyförbundets emblem tillsammans med sju rubriker. Under rubriken "Landslag" listas följande: Tre Kronor, Damkronorna, Juniorkronorna/Team 20, Team 19, Damlandslaget U18, Team 18/Småkronorna, Team 17, Damlandslaget U16, Team 16 och Veteranlandslaget. Inget herr- eller pojklandslag har benämningen "herr" eller "pojk" i namnskicket. Samtliga dam- och flicklandslag är däremot försedda med tillägget "dam".

Under fliken "Landslag" finns rubriceringen "Partners" med följande underrubriker: "Våra samarbetspartners", "Ishockeyns huvudsponsor", "Tre Kronors huvudsponsorer", "Tre Kronors partners", "Gå med i Club Tre Kronor" och "Bli sponsor". Ingenstans på swehockey.se framgår det huruvida Damkronorna har några sponsorer. Under rubriken "Partners" finns följande kategorier: "Webbplatser", "April 2021" och "Ishockey-VM i Belarus flyttas". Formuleringen "Ishockey-VM" syftar till herrverksamheten. Emellanåt är det svårt att avgöra om Svenska Ishockeyförbundet endast använder Tre Kronor som namn på det svenska herrlandslaget eller om Tre Kronor även utgör en synonym för Svenska Ishockeyförbundet.

Nedanför förbundets emblem presenteras en stor bild med texten "Hockey är jättekul – börja du med!". Bilden föreställer två barn som spelar ishockey. Nedanför bilden söker Svenska Ishockeyförbundet volontärer till U18 VM Dam. Information om Covid-19 finns publicerat på förstasidan. Vidare finns totalt åtta artiklar

anslagna på förstasidan, varav tre presenteras två gånger. Artiklarna är relaterade till Svenska Ishockeyförbundet i helhet, juniorverksamheten på herrsidan samt dam- och herrverksamheten.

Längst ner på hemsidan gör Svenska Ishockeyförbundet reklam för deras egen TV-kanal och förbundets sociala medier. Till höger om nyhetsartiklarna presenteras fyra bilder: ”New Official Merch”, ”Inbjudan Målvakt 3”, ”Inbjudan junior- och seniortränarkurs 2” och *Hockeyboken 2020/2021*. Bilden ”New Official Merch” är kopplad till supportershopen [trekronorshop.se](https://www.trekronorshop.se). På förstasidan presenteras texten ”Välkommen till Tre Kronor Shoppen” tillsammans med en bild på två tröjor, en keps och en spelare från herrlandslaget. Namnet på den officiella supportershopen är direkt kopplat till herrlandslaget, Tre Kronor. Längst ner på hemsidan finns följande text: ”Tre Kronors officiella supportershop. Här hittar du Tre Kronor t-shirt, matchreplika, halsdukar, luvtröjor, kepsar med mera. Allt för den gulblåa festen, matchen, mästerskapet och den sanna supportern av Tre Kronor, Svenska Herrlandslaget i ishockey, Damkronorna, Juniorlandslaget och hela Sveriges ishockey. Den officiella shopen för Svenska Ishockeyförbundet”. Här framgår det således att [trekronorshop.se](https://www.trekronorshop.se) är den officiella shopen för all förbundsverksamhet.

Under rubriken ”Svensk Ishockey och Serier/turneringar” har förbundet publicerat historik för svensk ishockey. Under rubriken finns femton kategorier anslagna, varav en är tydligt kopplad till damverksamheten (SM-historik för damer sedan 1988). Den historik som är kopplad till herrishockey och -spelare har inte ordet ”herr” i sin rubrik. Under rubriken ”Svensk ishockey” presenterar Svenska Ishockeyförbundet information om landslagens prestationer. Herr- och pojklandslagens prestationer nämns utan kön, medan dam- och flicklandslagens prestationer nämns med kön, exempelvis ”VM-guld” (herrlandslaget) och ”EM-guld för damer” (damlandslaget) eller ”JVM-guld för U18” (juniorlandslaget herr) och ”guld i ungdoms-OS för damer U18” (juniorlandslaget dam).

Svenska Ishockeyförbundet har tagit fram tre kärnvärden som tillsammans bildar förbundets värdegrund: ”tillsammans, passion och ansvar”. Under ”Ansvar” skriver Svenska Ishockeyförbundet att: ”Att ta ansvar innebär för [Svenska Ishockeyförbundet] att [Svenska Ishockeyförbundet] är öppna och inkluderande för alla som vill vara med och alla ska ha samma förutsättningar att utvecklas oavsett om man är tjej eller kille eller vilken bakgrund man har”.⁷⁶ Svenska Ishockeyförbundet har som vision att vara Sveriges mest engagerade

idrott. Jämställdhet eller kön nämns inte i Svenska Ishockeyförbundets verksamhetsidé, värdegrund eller vision. Under rubriken ”Svensk ishockey” framgår det att Svenska Ishockeyförbundet har en klimatpolicy. Däremot går det inte att finna någon jämställdhetspolicy. På förbundets hemsida har det under åren publicerats ett antal artiklar där jämställdhet och svensk flick- och damishockey har diskuterats. Med hjälp av sökmotorn på Svenska Ishockeyförbundets hemsida går det att få fram att förbundet har publicerat totalt 25 artiklar som nämner ämnet jämställdhet. Flertalet artiklar visas fler än en gång.

I Svenska Ishockeyförbundets ”Strategi 2017-2022” framhävs vikten av fortsatt utveckling inom svensk ishockey och förbundet skriver att ”i arbetet med den sportsliga utvecklingen bör förutsättningarna för att utveckla flick- och damishockeyn få särskild uppmärksamhet”.⁷⁷ Svenska Ishockeyförbundet skriver vidare att svensk ishockey behöver bli tillgänglig för fler och att ett särskilt fokus bör läggas på flickor och kvinnor. I en artikel publicerad i mars år 2019 står bland annat följande att läsa:

När det gäller rekryteringen av fler tjejer gör vi egentligen ganska mycket redan. Vi ser också en kraftfull ökning av antalet tjejer i Tre Kronors Hockeyskola efter att vi gjort om hur vi faktiskt rekryterar till ishockeyn idag. Det är en ökning vi så klart ska vara stolta över och arbeta vidare på.⁷⁸

Förbundet har, vid tidpunkten för studiens genomförande, inte publicerat några nya artiklar om ämnet.

⁷⁶ ”Verksamhetsidé, värdegrund och vision”, 2021.

⁷⁷ *Strategi 2017-2022*, s. 9.

⁷⁸ Boustedt, 2019.

Herr- och pojklandslagens prestationer nämns utan könsbestämning, medan dam- och flicklandslagens prestationer nämns med könsbestämning, exempelvis "VM-guld" (herrlandslaget) och "EM-guld för damer" (damlandslaget) eller "JVM-guld för U18" (juniorlandslaget) och "guld i ungdoms-OS för damer U18" (juniorlandslaget dam).

4.3 SHL

4.3.1 Brynäs IF

Likt alla föreningar med representationslag i SHL är Brynäs IF:s hemsida, www.brynas.se, framtagen av Sportality. Föreningens hemsida är till för klubbens herr-, dam- och juniorverksamhet. Längst upp på föreningens hemsida finns ett bildspel bestående av sex olika bilder: ”Stödbiljetter”, ”Vi står kvar”, ”Klicka hem dina Brynässouvenirer här”, ”Dagens lunch i Monitor ERP Arena”, ”Brynäs IF i samhället” och ”Teckna privatpartner”. Två bilder representeras av de båda könen, en bild representeras av det manliga könet och tre bilder representeras inte av något kön. Under bildspelet presenteras ”Senaste nytt” och ”Kommande matcher”. Under ”Senaste nytt” välkomnas en ny spelare till herrlaget med en stor bild. Under den stora bilden finns ytterligare fyra mindre bilder med tillhörande text, där tre av nyhetsbilderna handlar om damverksamheten. Under rubriken ”Kommande matcher” presenteras herrlagets fyra senaste matcher mot HV71 som spelades i mitten av april år 2021.

Under april (2021) publicerade Brynäs IF totalt 56 artiklar, vilka av föreningen har markerats med någon av följande kategorier: ”dam”, ”herr” och ”Brynäs”. Ett fåtal artiklar saknade kategori och fick därför kategoriseras av oss/författarna själva. Resultatet blev då att åtta artiklar var nyheter relaterade till damverksamheten, 42 artiklar var nyheter relaterade till herrverksamheten och sex artiklar var nyheter relaterade till föreningen i övrigt. Av totalt 56 artiklar var 12 artiklar videomaterial, där damverksamheten hade tre rörliga inslag (video), herrverksamheten hade sex rörliga inslag (video) och övriga föreningsverksamheten hade tre rörliga inslag (video).

På föreningens hemsida finns åtta huvudkategorier: Privatpartner, Vi Står Kvar, Gå På Match, Matcher Herr, Matcher Dam, En bra Start, Nyheter och Mer. Under rubriken Mer och underkategorin Junior, finns rubriken Ungdom vilken är kopplad till Laget.se och hemsidan för Brynäs IF Ungdom. På förstasidan för Brynäs IF Ungdom marknadsförs BIF Youth Academy med hjälp av två kvinnliga ishockeyspelare. I en artikel från sommaren år 2020⁷⁹ på föreningens officiella hemsida framgår det att BIF Youth Academy riktar sig till både flickor och pojkar. Att verksamheten riktar sig till både flickor och pojkar framgår inte på BIF Youth Academys webbsida eller annan del av föreningens hemsida på laget.se. Under rubriken ”Ungdom” på laget.se finns det 12 underkategorier (lag och verksamheter), av vilka två lag är tydligt relaterade till flickor och flickishockey: ”BIF Flick A” och ”BIF Flick B”. Inget pojklag har ordet ”pojke” i sitt namn.

79 ”Brynäs IF startar hockeycamper - ledda av tjeckiska landslagsförwarden”, 2020.

80 ”The Equality Journey”, 2020.

På föreningens officiella hemsida www.brynas.se finns rubriken ”Equality Journey”, under vilken en längre engelsk text finns publicerad som beskriver föreningens långsiktiga jämställdhetsresa. Under rubriken framgår det att Brynäs IF år 2018 beslutade sig för att göra en långsiktig investering i damverksamheten. I samband med detta skapades initiativet *Equality Journey*. *Equality Journey* beskrivs som ett verktyg för att dels skapa en stark, hållbar och jämställd ekonomisk utveckling i föreningen, dels förändra rådande normer och attityder. I avsnittet framgår det bland annat att föreningen strävar efter en jämställd sponsring mellan dam- och herrverksamheten. Den av föreningen framtagna jämställdhetsresan ska, enligt föreningen, inom tio år göra Brynäs IF till en nationell såväl som internationell förebild gällande inkluderande och jämställd idrott.⁸⁰

4.3.2 Leksands IF

Leksands IF:s hemsida, www.leksandsif.se (Sportality), är till för Leksands IF och deras dam- och herrverksamhet. Föreningens junior- och ungdomsverksamhet hanteras via webbtjänsten Svenskalag.se. På föreningens första sida presenteras ett bildspel i form av fyra bilder. Tre av bilderna representeras av spelare från både dam- och herrlaget, medan en bild representeras av ett av föreningens ungdomslag. Nedanför bildspelet presenteras föreningens nio senaste nyheter, av vilka tre nyheter är relaterade till damverksamheten, tre nyheter handlar om herrverksamheten och tre nyheter rör övrig föreningsverksamhet (biljettservice och medlemskap). I nyhetsarkivet publicerade föreningen totalt 42 artiklar under april år 2021. Av de 42 artiklarna var åtta nyheter relaterade till damverksamheten, 25 artiklar relaterade till herrverksamheten, en artikel relaterad till juniorverksamheten och åtta artiklar relaterade till övrig föreningsverksamhet.

På föreningens hemsida finns sex huvudkategorier: ”Tröjauktion”, ”Seriekort”, ”Lagbygget Herr”, ”Lagbygget Dam”, ”Shop” och ”Mer”. Under fliken ”Tröjauktion” auktioneras totalt 83 matchtröjor ut. Samtliga matchtröjor har tillhört spelare i föreningens herrlag. Under fliken ”Mer” och ”Om LIF” finns föreningens historia beskriven i form av en tidslinje som sträcker sig från 1910-talet till säsongen 2019/2020. I tidslinjen nämns både dam- och herrverksamheten. Föreningens damverksamhet benämns som ”damlaget”. Fram till och med år 2001 benämns föreningens herrlag som ”Leksand” eller ”LIF”. Från och med år 2001 benämns herrlaget som både ”herrlaget” och ”Leksand” eller ”LIF” i tidslinjen.

Under rubriken ”Ungdom/Junior” hänvisas läsaren till webbplatsformen Svenskalag.se. Under rubriken

”Ungdom” på Svenskalag.se finns totalt 12 ungdomslag samlade, av vilka ett är ett flicklag som vänder sig till flickor i åldrarna 6–14 år. Föreningen har vidare tre olika verksamheter för Tre Kronors Hockeyskola: TKH Födda 2013, TKH Födda 2014 och TKH Födda 2015. På respektive webbsida saknas information om vilka verksamheten riktar sig till. Anmälan till Tre Kronors Hockeyskola görs genom ett anmälningsformulär på respektive webbsida. I anmälningsformuläret är frågan om kön obligatorisk. Frågan besvaras med ”tjej” eller ”kille”.

På Svenskalag.se, under rubriken ”Leksands IF” och ”Föreningsinfo”, återfinns föreningens verksamhetsplan, *Den Blå/Vita Tråden*, Leksands IF:s FYS-modell och Samverkansavtal. I föreningens verksamhetsplan presenteras föreningens grundläggande värderingar: gemenskap, respekt och glädje, utveckling, stolthet och föredöme. Information om jämställdhet och kön saknas. I verksamhetsplanen beskrivs damverksamheten som ”dam” och herrverksamheten som ”A-laget”.⁸¹ I föreningens handlingsplan, *Den Blå/Vita Tråden*, skriver föreningen att ”Leksands IF ska under barnåren, det vill säga upp till och med U12, så långt det går bereda möjligheter för både flickor och pojkar att få testa på att spela ishockey”.⁸² I avsnitten om föreningens ungdomslag nämns varken flickor eller pojkar och ingen ytterligare information om flickishockey finns med i handlingsplanen. Vid ett fåtal tillfällen används ”han” som pronomen. Föreningens handlingsplan saknar, liksom verksamhetsplanen, information om jämställdhet och kön.

4.3.3 Luleå HF

www.luleahockey.se är en hemsida för Luleå HF:s dam-, herr- och juniorverksamhet. Föreningens barn- och ungdomsverksamhet hanteras genom föreningssystemet laget.se. Precis som alla föreningar med ett representationslag i SHL är Luleå HF:s hemsida framtagen av företaget Sportality, vilket gör att SHL och SHL:s huvudsponsorer marknadsförs högst upp på webbsidan oavsett vilken del av hemsidan läsaren är inne på.

På hemsidans allra första sida presenteras resultatet från herrlagets fem senaste matcher mot Skellefteå AIK i SM-slutspelet säsongen 2020/2021. Under matchresultatet presenteras vidare föreningens sex senaste nyheter, där fyra nyheter handlar om herrlaget. Den mest framstående nyheten handlar om en ledarrekrytering till herrlaget och består av en stor bild på de två nya ledarna. På en stor bild nedanför föreningens senaste nyheter marknadsförs damernas SM-guld, säsongen 2020/2021, genom en stor annons med rubriken ”Köp din guldtröja här”. Annonsen leder vidare till föreningens webbshop. På Luleå HF:s hemsida marknadsförs

föreningens webbshop av en kvinna och en man. Längre ner på hemsidan finns två större annonser publicerade, där en av annonserna handlar om SDHL:s huvudsponsor DHL. Allra längst ner på hemsidan presenteras två tabeller från grundserien i SDHL respektive SHL för den gångna säsongen. Avslutningsvis presenteras den interna poängliga för både damlaget och herrlaget.

Under april år 2021 publicerades 46 artiklar under rubriken ”Nyhetsarkiv”. Två artiklar handlade om damspelare, en artikel handlade om damlagets matchtröjor och en artikel handlade om föreningens sommarhockeyskola för flickor (totalt fyra artiklar om dam- och flickverksamheten). Sex artiklar handlade om övriga föreningsnyheter såsom förlängt samarbete eller livesändning på Youtube, medan 36 artiklar handlade om föreningens herrverksamhet.

Hemsidan består av nio huvudrubriker: ”Biljett”, ”Mat & Hockey”, ”Herr”, ”Dam”, ”Junior”, ”Ungdom”, ”Marknad”, ”Arena” och ”Föreningen”. Under rubriken ”Ungdom” finns 17 underrubriker, varav elva underrubriker representerar olika av föreningens ungdomslag som tar läsaren vidare till Laget.se. Inget ungdomslag har ordet ”flick” eller ”pojke” i sitt namn. På Laget.se finns det fyra huvudrubriker: ”Luleå Hockey”, ”Våra lag”, ”Cuper ungdom” och ”Damsektion”. Föreningens damsektion presenteras även under rubriken ”Våra lag”. Under rubriken ”Damsektion” presenteras LHF Damjuniorer, LHF Flick U16, LHF Flick U13, LHF Flick U10 och Hockeyskola för flickor. Inget av föreningens dam- eller flickishockeylag presenterades under rubriken ”Ungdom” på föreningens huvudhemsida.

Avslutningsvis har föreningen en ungdomspolicy i vilken både flickor och pojkar nämns. I policydokumentet finns föreningens jämställdhetspolicy publicerad under rubriken Förhållningssätt tillsammans med information om kränkande behandling, konsekvensstrappan och droger, doping, mediciner och kosttillskott. Avsnittet om jämställdhet är det mest omfattande avsnittet av de fyra förhållningssätten. I ungdomspolicyn framgår det vidare att flickor tränar och spelar med ungdomslagen för pojkar. De flickor som vill har möjlighet att tillhöra Flicklaget. Avslutningsvis skriver Luleå HF att ”huvudmålet för ungdomsverksamheten är att ha en väl fungerande bredd- och elitverksamhet för både pojkar och flickor”.⁸³

4.3.4 Malmö Redhawks

Malmö Redhawks hemsida www.malmoredhawks.com (Sportality) tillhandahåller information om Malmö Redhawks och deras herr-, dam- och juniorverksamhet. Föreningens barn- och juniorverksamhet hanteras

81 ”Verksamhetsplan Leksand IF ideella förening, 2021.

82 ”Handlingsplan Ungdomshockey Den Blå/Vita tråden”, 2021. å

83 ”Luleå Hockey Ungdomspolicy”, 2021.

separat, via hemsidan ungdom.malmoredhawks.com. På föreningens officiella hemsida presenteras tio kategorier: "Gå på match", "Herrlaget", "Övriga lag", "Om Redhawks", "Partners", "Fans", "Shop", "TV", "Samhällsengagemang" och "Mer". Damverksamheten går att finna under rubriken "Övriga lag".

Under föreningens tio kategorier presenteras en stor annons, där Malmö Redhawks gör reklam för föreningens olika säsongskort. Nedanför annonsen presenteras fem nyheter i form av en stor bild bredvid fyra mindre bilder, av vilka samtliga är relaterade till herrverksamheten vid tidpunkten för studiens genomförande. Under rubriken "Nyhetsarkiv" återfinns totalt 36 nyheter under april år 2021, varav två artiklar var relaterade till flick- och damverksamheten, fem artiklar var relaterade till övrig föreningsverksamhet, en artikel var relaterad till juniorverksamheten (herr) och 28 artiklar var relaterade till herrverksamheten (en artikel relaterad till herrlandslaget där en herrspelar från föreningen fanns med i truppen). Bredvid föreningens senaste nyheter marknadsförs klubbens souvenirshop av en kvinna och en man.

Längre ner på hemsidan presenteras fyra videoklipp, varav tre videoklipp är relaterade till herrverksamheten och ett videoklipp är relaterat till ungdomsverksamheten. Föreningen publicerade totalt 16 videoklipp under april år 2021, varav ett videoklipp var relaterat till flickishockey, två videoklipp var relaterade till ungdomsverksamheten, ett videoklipp var relaterat till föreningsverksamheten och tolv videoklipp var relaterade till herrverksamheten.

Under rubriken "Historia" tar Malmö Redhawks avstamp i föreningens grundande, 1990-talsatsningen, de två SM-gulden, millennieskiftet och spelet i HockeyAllsvenskan när de beskriver föreningens historia. I historiebeskrivningen skildras herrverksamhetens utveckling och meriter. I historiebeskrivningen går det inte att finna någon information om damverksamheten och ingen damishockeyspelare nämns i texten.

Under rubriken "Samhällsengagemang" går det att finna information om föreningens engagemang utanför den ordinarie ishockeyverksamheten. Föreningen har valt att kalla sitt samhällsengagemang för #MerÄnHockey. I sitt samhällsengagemang utgår föreningen från FN:s hållbarhetsmål, där de valt att lägga särskild vikt vid miljö, god hälsa och välbefinnande, social hållbarhet och jämställdhet. Malmö Redhawks samhällsengagemang ska, enligt föreningen, genomsyras av föreningens värdegrund: hjärta, kvalitet och stolthet. I föreningens värdegrund nämns inte kön eller

jämställdhet.⁸⁴ I föreningens policydokument står det skrivet att alla oavsett kön ska känna sig välkomna i föreningens verksamhet. Det råder vidare nolltolerans gällande all form av diskriminering med avseende på kön. I föreningens "Sportsliga riktlinjer för ungdomsverksamheten" finns information om pojkar och pojkevksamheten. Föreningens verksamhet delas upp i: D-pojar, C-pojar, B-pojar och A-pojar. Flickor nämns i ett avsnitt där föreningen skriver att "hur mycket mat du behöver beror på hur gammal du är, om du är kille eller tjej, hur mycket du väger och hur ofta och hårt du tränar"⁸⁵. Ingen ytterligare information finns om eller för flickor (ordet hon används på tre ställen). Av föreningens 13 ungdomsverksamheter på ungdomsverksamhetens hemsida är två verksamheter uttalat för flickishockeyspelare: Tjejhockey och Tjejhockeyskola. Övrig ungdomsverksamhet heter "Team" och födelseår, skridskoskola eller hockeyskola.

4.3.5 Växjö Lakers

www.vaxjolakers.se är Växjö Lakers HC:s hemsida som är till för Växjö Lakers HC:s herr- och juniorverksamhet. Föreningens barn- och ungdomsverksamhet hanteras via webbtjänsten svenskalag.se. På föreningens hemsida presenteras ett stort bildspel bestående av tre bilder: "Join the orange army", "SM-slutspel SHL 2021" och "Missa inte vår finalkasse". Bilden "Join the orange army" representeras av både flickor och pojkar, kvinnor och män medan bilderna "SM-slutspel SHL 2021" och "Missa inte vår finalkasse" inte representeras av något kön. Under bildspelet finns information om biljettköp till herrlagets senast spelade match. Vidare presenteras "Senaste nytt" i form av höjdpunkter från herrlagets senast spelade match tillsammans med en tabell från grundserien i SHL. Under "Senaste nytt" presenteras sex videoklipp och två artiklar, vilka alla är relaterade till föreningens herrverksamhet.

Under kategorin "Mer" och "Växjö Lakers", finns föreningens värdegrund publicerad i form av ett åttasidigt dokument. Under rubriken "Respekt" skriver föreningen "I Växjö Lakers gör vi ingen skillnad på vad en person har för kön, religion, sexuell läggning, socialt ursprung eller nationalitet"⁸⁶. I föreningens värdegrund finns ingen information om hur föreningen arbetar med jämställdhet och varken flickor eller pojkar, kvinnor eller män nämns i dokumentet. I värdegrunden går det att utläsa att alla som vill ska kunna vara med utifrån sina förutsättningar.

På Svenskalag.se går Växjö Lakers HC utbildningsplan för ungdomsverksamheten⁸⁷ att finna. Utbildningsplanen

⁸⁴ "Värdegrund", 2021.

⁸⁵ "Sportsliga riktlinjer för ungdomsverksamheten i Malmö Redhawks 2020/2021", 2021, s. 23

⁸⁶ "Växjö Lakers Värdegrund Stort Hjärta", s. 2.

⁸⁷ "Växjö Lakers Utbildningsplan Stort Hjärta", 2021.

sträcker sig från Lakers Hockey Stars (5–6 år) upp till U16. I dokumentet har föreningen delat upp föreningens ungdomsverksamhet i tre kategorier: ”spelare”, ”tjejverksamhet” och ”pojilverksamhet”. Till kategorin spelare hör Växjö Lakers Hockey Stars. Till kategorin pojilverksamhet hör U8-U16, medan Växjö Lakers Tjehockey tillhör kategorin tjejverksamhet. Under rubriken Tjehockey framgår det att verksamheten erbjuder aktiviteter 3–4 gånger i veckan under säsong.

På Svenskalag.se finns tio lag presenterade under kategorin ”Ungdom”. Ett av föreningens tio ungdomslag är Växjö Lakers Tjehockey. Av totalt nio ungdomslag skriver två lag att de är till för flickor och pojkar, två lag att de är till för pojkar och två lag att de är till för spelare. Tre lag skriver inte fram vilka verksamheten riktar sig till. Avslutningsvis finns kategorin ”Lakers Camper” publicerad på Svenskalag.se. Under rubriken finns sex ishockeyläger samlade: Sommarcamp 2021, Sommarcamp Tjej 2021, Sommarcamp Målvakt 2021, Majhockey 2021 födda 07–09, Majhockey 2021 födda 10–13 och Majhockey 2021 Tjejer. Enligt information från respektive webbsida riktar sig Sommarcamp 2021 och Majhockey 2021 till ”spelare”, medan Sommarcamp Tjej 2021 och Majhockey 2021 Tjejer uttryckligen riktar sig till flickishockeyspelare.

4.3.6 Örebro HK

Örebro HK:s hemsida www.orebrohockey.se (Sportality) är till för föreningens herr-, dam- och juniorverksamhet. På hemsidans allra första sida presenteras ett bildspel bestående av fem bilder. På två bilder representeras de båda könen, på en bild representeras endast det manliga könet och på två bilder representeras ingetdera. Under bildspelet presenteras föreningens fem senaste nyheter, av vilka fyra nyheter är relaterade till herrverksamheten och en nyhet är relaterad till övrig föreningsverksamhet. Under april år 2021 publicerade föreningen totalt 57 nyheter varav 53 artiklar var relaterade till herrverksamheten, två artiklar var relaterade till juniorverksamheten (herr) och två artiklar var relaterade till övrig föreningsverksamhet. Under föreningens fem senaste nyheter presenteras fyra videoklipp, av vilka samtliga är relaterade till herrverksamheten. Nedanför videoklippen finns en bild med texten ”Dam – läs mer om vår damsatsning”. Bilden är länkad till en artikel från september 2020, där Örebro HK presenterar föreningens nya långsiktiga satsning: Örebro Hockey Dam. Målet med Örebro Hockey Dam sägs vara att skapa möjligheter för flickor i närområdet att kunna utvecklas och satsa på sin ishockey. Örebro Hockey Dam beskrivs som en viktig del av föreningens verksamhet, där målet med den nya satsningen är att damlaget ska ta sig till SDHL inom en

femårsperiod. Föreningen vill skapa en hållbar satsning på damverksamheten. Under rubriken ”Om Örebro” och ”Historia” presenteras föreningens historiska utveckling under fyra tidsperioder: 1990–2005, 2006–2009, 2009–2013 och 2013 till nutid. I texten skildras föreningens bildande och herrverksamhetens utveckling och prestationer. Damverksamhetens bildande finns inte beskriven i historietexten. På föreningens hemsida presenteras herrlaget med en gemensam lagbild, medan damlagets spelare presenteras individuellt utan bilder. Herrverksamhetens ledare presenteras med individuella bilder, medan damlagets ledare presenteras utan bilder.

På Laget.se återfinns föreningens barn- och ungdomsverksamhet. I föreningens styrdokument framgår det att barn- och ungdomsverksamheten är uppdelad i sex delar: skridskoskolan (U6), Tre Kronors Ishockeyskola (U7-U8), Knattehockey (U9-U10), Breddverksamhet (U11-U13), Breddverksamhet/Juniorförberedande (U14-U16) och Flick och Dam. Örebro Hockey presenterar föreningens pojklag som ”Team” och födelseår, medan föreningens flicklag presenteras som ”Team Flick A” och ”Team Flick B”.

Föreningens styrdokument består av totalt tre dokument: Infomanual, Verksamhetsmanual och Sportmanual. I föreningens styrdokument finns information om både flickor och pojkar. I verksamhetsmanualen skriver Örebro HK att ”flickorna ska ges samma förutsättningar som pojkarna gällande istider, faciliteter samt utbildade och skickliga tränare som även har en inriktning mot just flick- och damishockey”.⁸⁸ Föreningen uttrycker att det finns en ambition om att ha en flickverksamhet som kan gå i linje med föreningens pojilverksamhet gällande riktlinjer, ramar och målsättningar. I sportmanualen återfinns information om damverksamheten, där föreningen skriver att ”[Örebro Hockey] vill ge damerna så bra förutsättningar som [Örebro HK] bara kan. Men det är en svår utmaning [Örebro HK] arbetar med. Många utav spelarna är vuxna, det blir lätt att dom får stå tillbaka för våra yngre barn och ungdomar när de gäller förutsättningar, som till exempel träningstider”.⁸⁹ I föreningens verksamhetsmanual presenteras avslutningsvis ungdomsverksamhetens värdegrund och vision, i vilka varken kön eller jämställdhet nämns. I föreningens stadgar, fastställda av årsmötet våren år 2013, återfinns ett avsnitt om jämställdhet i dokumentets första bilaga (lydelsen antagen av Riksidrottsmötet 1995).

⁸⁸ ”Verksamhetsmanual Örebro Hockey Ungdom – Del 2 av 3 i styrdokumentet”, 2019, s. 15

⁸⁹ ”Örebro HK, Sportmanual Örebro Hockey Ungdom – Del 3 av 3 i styrdokumentet”, 2019, s.44

4.4 HockeyAllsvenskan

4.4.1 Almtuna IS

Almtuna IS hemsida www.almtuna.com (Sportality) är till för föreningen och föreningens herrverksamhet. Almtuna IS dam-, junior- och ungdomsverksamhet har sina respektive hemsidor på plattformen Laget.se. Dam- och juniorverksamheten har, utöver en hemsida på Laget.se, varsin sida på föreningens officiella hemsida www.almtuna.com. Längst upp på föreningens hemsida presenteras Almtuna IS föreningsemblem tillsammans med tio kategorier. På hemsidans allra första sida presenteras en stor nyhet bredvid fem mindre nyheter. Fem nyheter är relaterade till damverksamheten och en nyhet är relaterad till juniorverksamheten. Under april år 2021 publicerade Almtuna IS totalt 20 nyheter. Elva nyhetsartiklar var relaterade till herrverksamheten, tre nyhetsartiklar var relaterade till övrig föreningsverksamhet, en nyhetsartikel var relaterad till junior- och ungdomsverksamheten och fem nyhetsartiklar var relaterade till damverksamheten. Bredvid föreningens sex nyheter finns rubriken: Truppbygget Herr 21/22 och Truppbygget Dam 21/22. Längst ner på föreningens förstasida finns fyra videoklipp publicerade, av vilka samtliga är relaterade till herrverksamheten.

Under rubriken "Föreningen" finns en stor bild på herrlaget publicerad tillsammans med en kortare redogörelse av Almtuna IS historia. Den korta historieskildringen sträcker sig från föreningens grundande till nutidens spel i HockeyAllsvenskan. Historieskildringen handlar om herrverksamheten. Damverksamheten nämns inte i texten. Under rubriken "Kortfattad historia" presenteras rubriken "Spelare med A-landskamper", under vilken totalt 14 ishockeyspelare nämns. Samtliga ishockeyspelare är män. Ingen av de damishockeyspelare som har spelat i Almtuna IS och gjort A-landskamper nämns i tabellen.

På föreningens hemsida på laget.se framgår det att föreningen har tre juniorlag och elva ungdomslag. Juniorverksamheten består av J18E, J20 och Juniorlag Damer, medan ungdomsverksamheten består av Flick och Team 04 ned till Team 13 (ett lag för respektive årskull). Inget ungdomslag har benämningen "pojke" i sitt lagnamn. I ett antal av ungdomslagens dokumentarkiv på laget.se finns "Almtuna IS Ramverk för Ungdomsverksamheten" publicerat, i vilket bland annat ungdomsverksamhetens vision, mål och riktlinjer finns med. Ungdomsverksamhetens vision lyder enligt följande: "Föreningens vision är att kunna erbjuda alla barn och ungdomar i Uppsala som vill lära sig spela ishockey, möjlighet att göra det".⁹⁰ Föreningen har inga mål gällande kön eller jämställdhet. I dokumentet

används benämningen "barn" eller "spelare" och det framgår således inte för vem respektive verksamhet är ämnad. I dokumentet framgår det dock att alla ungdomslag från U11 upp till U16 spelar i uttalade pojkserier (B-pojkar eller A-pojkar), medan Team Flick spelar i det som kallas D18 eller D12 i Uppland.

I Sportslig utbildningsplattform för U8 till U16 finns föreningens gemensamma värdegrund HARMONI dokumenterad, vilken står för hänsyn, ansvar, respekt, mål, omtanke, nej och Internet. Dokumentet saknar information om jämställdhet. I dokumentet nämns bara pojkar (pojkverksamhet) med undantag från ett avsnitt, där Almtuna IS skriver att [Almtuna AIS] målsättning är att med kunskap och utbildning utveckla varje enskild spelare på ett sätt som gör att de ges förutsättningar att uppnå sin fulla potential.⁹¹ Avslutningsvis har Team 05 och Team 08 tagit fram en egen värdegrund för respektive lag. I den av Team 05 framtagna värdegrunden framgår det att alla är välkomna i laget oavsett kön, etnicitet eller religion.

4.4.2 MoDo HK

MoDo HK:s hemsida www.modohockey.se (Sportality) är till för föreningens herr-, dam- och juniorverksamhet. Längst upp på hemsidan finns MoDo HK:s klubbmärke tillsammans med sju kategorier: Biljetter, Mat Konferens Event, Shop, Spelschema, MoDo Channel, Medlem och Kontakt. Nedanför föreningsemblemet presenteras slutresultatet från sju spelade matcher under mars år 2021, där en match avser SDHL och sex matcher avser HockeyAllsvenskan. Nedanför slutresultaten presenteras en stor nyhet tillsammans med nio mindre nyheter, där två artiklar är relaterade till damverksamheten, fyra artiklar är relaterade till herrverksamheten, två artiklar är relaterade till övrig föreningsverksamhet (lunchmeny) och en artikel är relaterad till både dam- och herrverksamheten.

Under april år 2021 publicerade MoDo HK totalt 27 nyheter, varav två artiklar var relaterade till damverksamheten, 13 artiklar var relaterade till herrverksamheten och sju artiklar var relaterade till övrig föreningsverksamhet. Fyra artiklar var relaterade till både dam- och herrverksamheten (tröjauktion) och en artikel var relaterad till både dam- och juniorverksamheten (landslagsuttagning). På föreningens hemsida framgår det att både dam- och herrlagets matchtröjor auktioneras ut. Under föreningens senaste nyheter presenteras tre mindre bilder med rubrikerna Herrlaget, Damlaget och Juniorlagen. Varje bild representeras av en spelare från respektive verksamhet.

Längre ner på hemsidan presenteras fyra tabeller från den gångna säsongen: HockeyAllsvenskan, SDHL,

⁹⁰ "Ramverk för Ungdomsverksamheten", 2016, s.18

⁹¹ "Sportslig utbildningsplattform för U18 till 16", 2016, s. 2

J20 och J18. Längst ner på hemsidan har föreningen publicerat sju videoklipp, av vilka fyra videoklipp är relaterade till herrverksamheten, ett videoklipp är relaterat till damverksamheten, ett videoklipp är relaterat till föreningsverksamheten och ett videoklipp är relaterat till både dam- och herrverksamheten.

I slutet av år 2016 presenterade MoDo HK Återväxten 2020,⁹² vilket beskrevs som en långsiktig strategi för den sportsliga organisationen i föreningen. I artikeln presenterades bland annat föreningens styrkor och svagheter, föreningsfakta och målsättningar med arbetet. Både flickor och pojkar nämns i Återväxten 2020 och den nya modellen innebar exempelvis att föreningen skulle ha en juniorutbildning för både flickor och pojkar. Ett av föreningens mål med Återväxten 2020 var att öka resurserna för damlaget varje år fram till år 2020.

På föreningens hemsida på svenskalag.se går det att finna MoDo HK:s Ungdomspolicy för säsongen 2015/2016, i vilken föreningens värdegrund finns publicerad. I föreningens värdegrund framgår det att MoDo Hockey eftersträvar jämställdhet, delaktighet och gemenskap.⁹³ I policydokumentet ges vidare information om föreningens olika ungdomslag: Hockeydagis, Tre Kronors Hockeyskola och U08- U10, U11, U12, U13, U14, U15 och U16. I dokumentet framgår det att Hockeydagis och Tre Kronors Hockeyskola är till för både flickor och pojkar. I övriga delar av policydokumentet används benämningen ”spelare” och det framgår således inte för vilka MoDo HK:s ungdomsverksamhet är till för. På föreningens hemsida för ungdomsverksamheten på Svenskalag.se presenteras Damjunior och Flickor under rubriken Dam. Under rubriken Ungdom presenteras Tre Kronors Hockeyskola upp till U16 (inget kön nämns). Lagen benämns som ”Team” tillsammans födelseår och ålder. Flicklagets senaste (och enda) nyhet är från februari år 2019 och det är således oklart om verksamheten är aktiv eller inte.

4.4.3 Södertälje SK

Södertälje SK:s hemsida www.sodertaljesk.se (Sportality) är i huvudsak till för föreningens herrverksamhet. Södertälje SK:s dam- och juniorverksamhet finns nämnda på hemsidan, men hanteras till största del via klubbens andra hemsida idrottonline.se/SodertaljeSK-Ishockey, där även ungdomsverksamheten härbärgerar.

Längst upp på föreningens förstasida presenteras Södertälje SK:s föreningsblem bredvid åtta kategorier: Soffbiljetter, Spelschema, Supportershoppen, Vi står kvar, Företagspartner, Herr, Dam och Junior. Under rubriken Spelschema presenteras herrlagets spelade matcher säsongen 2020/2021.

Rubriken Supportershoppen är kopplad till hemsidan sodertaljeskshop.se, vilken marknadsförs av spelare från herrlaget. På föreningens hemsida presenteras en stor nyhet bredvid tre mindre nyheter. En nyhet är relaterad till damverksamheten, en nyhet är relaterad till herrverksamheten och två nyheter är relaterade till föreningsverksamheten. Under april år 2021 publicerade föreningen totalt 21 nyheter varav en nyhet var relaterad till damverksamheten, 13 nyheter var relaterade till herrverksamheten, fyra nyheter var relaterade till övrig föreningsverksamhet, två nyheter var relaterade till juniorverksamheten (herr) och en nyhet var relaterad till dam, junior - och herrverksamheten.

Under föreningens fyra senaste nyheter finns fyra videoklipp publicerade. Samtliga videoklipp är relaterade till herrverksamheten. Nedanför videoklippen presenteras Nästa match och Senaste matchen för både herr- och damlaget.

Längre ner på hemsidan presenteras fyra tabeller: Poängligan Herrar, HockeyAllsvenskan, DamEttan Östra och Poängligan Damer. Spelarna i Poängligan Herrar presenteras med bilder, medan spelarna i Poängligan Damer presenteras utan bilder. Längst ner på föreningens förstasida presenteras ett bildspel och fyra videoklipp. Bildspelet och videoklippen är två till fyra år gamla och är alla relaterade till ungdomsverksamheten.

Under fliken Om SSK och Historia skildras Södertälje SK:s historia i form en längre text, där skribenten beskriver föreningens utveckling från tidigt 1900-tal till millennieskiftet. Texten handlar om herrlaget och herrlagets prestationer. Ingen damishockeyspelare nämns i texten. Herrlaget och föreningen benämns som ”SSK”.

År 2017 publicerade Södertälje SK *Riktlinjer för ungdomsverksamheten 2017–2020* innehållande föreningens mission, inriktning, kultur, mål, ledord, uppförandekod och policy. I dokumentet framgår det att föreningens uppdrag är att aktivt bidra till att barn, ungdomar och vuxna får utöva och engagera sig i idrott. Vidare framgår det att föreningen ”ska etablera SSK i HockeyAllsvenskan för att därifrån hota uppåt i [Södertälje SK:s] ambition att alltid spela i högsta serien”.⁹⁴ Mål för flick- eller damverksamheten presenteras inte i dokumentet. Föreningens uppförandekod innebär bland annat att spelare och ledare i Södertälje SK ska respektera varandra oavsett kön, etnicitet, sexuell läggning eller socioekonomisk bakgrund. I dokumentet nämns varken flickor eller pojkar. Föreningen använder sig av benämningen spelare eller barn. I dokumentet finns ingen information om jämställdhet. På föreningens hemsida på Idrottonline.se presenteras 13 lag, varav tre lag är tydligt relaterade till dam- och flickishockey:

92 ”Återväxten 2020 - MODO Hockeys sportsliga framtid”, 2020.

93 ”Modo HK, Modo Hockeys ungdomspolicy 2015/2016”, 2015.

94 ”Riktlinjer för ungdomsverksamheten 2017–2020”, 2017, s. 2.

SSK Dam, SSK Damjunior och SSK Flick. De två juniorlagen (herr) presenteras som SSK J20 och SSK J18. Ungdomslagen går under namnet SSK tillsammans med födelseår, exempelvis SSK 11 och SSK 12.

4.4.4 Timrå IK

Timrå IK:s hemsida www.timraik.se (Sportality) är till för föreningen och föreningens herr- och juniorverksamhet. På den allra första sidan presenteras en stor rörlig annons där föreningen marknadsför stödbiljetter till Timrå IK:s kommande matcher med slogan ”Separerade för stunden, för alltid förenade, tillsammans mot SHL” samtidigt som föreningen tackar för allt stöd de fått under säsongen.

Under den stora annonsen presenteras en stor nyhet och fyra mindre nyheter. Av totalt fem nyheter är fyra nyheter relaterade till herrverksamheten. En nyhet är relaterad till övrig föreningsverksamhet (souvenirshop). Bredvid föreningens fem senaste nyheter gör föreningen reklam för herrlagets kommande match mot IF Björklöven. Längre ner på hemsidan gör föreningen ytterligare reklam för finalseriens stödbiljetter. Längst ner på hemsidan marknadsför föreningen produkter i souvenirshopen. Nedanför reklamen presenteras ytterligare fyra bilder: Mat & Dryck, A-lag, Junior och Företag. Det manliga könet representeras på tre av bilderna.

Under rubriken Om Timrå IK och Föreningsfakta presenteras all personal tillsammans med föreningens verksamhetsidé, vision och kärnvärden. Timrå IK:s verksamhetsidé lyder enligt följande: ”Timrå IK ska leverera upplevelsen ishockey av hög klass med god lönsamhet, samt bedriva bred ungdomsverksamhet som genererar elitspelare”.⁹⁵ Timrå IK har en vision om att vara en förebild för svensk elitishockey genom att uppvisa brett engagemang, god ekonomi och sportsliga resultat. Föreningen beskriver vidare att de bedriver ”en komplett och mycket framgångsrik ungdoms- och juniorverksamhet”.⁹⁶ Föreningen har ingen junior- eller ungdomsverksamhet för flickor enligt hemsidan.

På föreningens hemsida finns information om A-laget (herr), juniorverksamheten och ungdomsverksamheten. På barn- och ungdomsverksamhetens hemsida www.tim-raikus.se presenteras Timrå Sundsvall Dam som en av femton verksamheter. I en artikel på www.timraik.se från sensommaren år 2020⁹⁷ framgår det att Timrå Sundsvall Dam är en ny gemensam satsning på damishockeyn i regionen mellan Timrå IK och IF Sundsvall Hockey, där syftet är att flick- och damishockeyspelare ska ges möjlighet till utveckling och seriespel. De två föreningarna har tidigare haft ett gemensamt damlag, varför Timrå Sundsvall Dam beskrivs som en nysatsning. Föreningen

planerar vidare att starta upp ett lokalt ishockeygymnasium för flickor.

På föreningens hemsida för barn- och ungdomsverksamheten presenteras Skridskoskolan som en av föreningens femton verksamheter. På Skridskoskolans webbsida, under rubriken Laget och Om laget, framgår det att både flickor och pojkar är välkomna till Timrå IK och Tre Kronors Hockeyskola. För föreningens övriga ungdoms- och juniorlag (U8-U16 samt J18 och J20) framgår det inte vilka verksamheten riktar sig till.

Avslutningsvis går det inte att finna någon tydlig värdegrund eller policydokument på någon av föreningens hemsidor.

4.4.5 Tingsryd AIF

Tingsryd AIF:s hemsida www.taif.nu (Sportality) är till för föreningen och föreningens herrverksamhet. Föreningens junior- och ungdomsverksamhet hanteras via föreningssystemet SportAdmin. Längst upp på den allra första sidan presenteras Tingsryd AIF:s emblem tillsammans med fyra rubriker: Stödpaket, Shop, Bli medlem och Kontakt. Rubriken Shop är kopplad till föreningens officiella souvenirshop taifshop.se. Föreningens souvenirshop marknadsförs av män. Nedanför emblemet presenteras resultatet från herrlagets senaste spelade matcher i HockeyAllsvenskan. Nedanför de sju senaste matchresultaten i HockeyAllsvenskan gör Tingsryd AIF reklam för föreningens nya partnerkatalog. Bredvid den nya partnerkatalogen finns rubriken ”Lagbygget 21/22”, vilket avser herrverksamheten.

Vidare presenteras ”Senaste nytt” i form av fem nyheter, där två nyheter är relaterade till herrverksamheten och tre nyheter är relaterade till föreningsverksamheten i övrigt. Nedanför senaste nytt finns fyra videoklipp publicerade. Samtliga videoklipp är relaterade till herrverksamheten. Under de fyra videoklippen har föreningen publicerat två annonser: ”Unna er en middag i arenan” och ”Rätta din 50/50-lott här”. Kvinnor representeras i annonsen ”Unna er en middag i arena” med en bild på fyra kvinnor tillsammans med vinglas och tända ljus, medan män representeras i annonsen ”Rätta din 50/50-lott här” med en bild på manliga supportrar vid en kiosk under en pågående match. Föreningen gör vidare reklam för streamingtjänsten C More genom en bild på herrlaget. Längst ner på hemsidan presenteras statistik i form av tre tabeller: HockeyAllsvenskan, J20 och J18.

Rubriken ”Föreningen” liksom rubriken ”Om TAIF” är direktkopplad till föreningens startsida och det går således inte att finna specifik information om föreningen och föreningens verksamhet på www.taif.nu.

På hemsidan tingsrydsallmannaitf.sportadmin.se

⁹⁵ ”Föreningsfakta”, 2021.

⁹⁶ ”Föreningsfakta”, 2021.

⁹⁷ ”Timrå IK och Sundsvall Hockey startar upp ett damlag!”, 2020.

framgår det att föreningen har senior-, junior- och ungdomsverksamhet. Föreningens juniorverksamhet omfattar tre lag: J20, J20 Utveckling och J18. Föreningens ungdomsverksamhet omfattar tio lag: Team 03/04, Team 05, Team 06, Team 07/08, Team 09, Team 10, Team 11, Team 12, Team 13, Team 14. Tingsryd AIF har inget flick- eller damlag. På föreningens hemsida finns Anmälan till Tingsryd AIF Ungdom,⁹⁸ i vilken fältet kön (man eller kvinna) är obligatorisk.

I dokumentarkivet för Team 11 finns föreningens värdegrund publicerad. Värdegrundsdokumentet innehåller föreningens verksamhetsidé och manifest tillsammans med sex av föreningen framtagna nycklar för framgång. Föreningens manifest lyder enligt följande: ”Med stolthet, hjärta och stort engagemang vill [Tingsryd AIF] ge den aktive en unik möjlighet att utvecklas som ishockeyspelare och människa i en tillåtande och trygg lärmiljö. Här ska vi kunna växa tillsammans, i glädje och gemenskap”.⁹⁹ Föreningens sex nycklar för framgång är: stolthet, hjärta och tradition, rätt inställning (att vilja), en schysst gemenskap, trivsel, respekt och glädje. Värdegrundsdokumentet innehåller ingen information om kön eller jämställdhet.

4.5 Hockeyettan

4.5.1 Karlskrona HK

Karlskrona HK:s hemsida www.khk.se (Sportality) är till för föreningen och föreningens herrverksamhet. Karlskrona HK:s dam-, junior- och ungdomsverksamhet hanteras via webbtjänsten Svenskalag.se. Längst upp på föreningens hemsida visas Karlskrona HK:s föreningsemblem tillsammans med rubrikerna: Säsongskort 2021/2022, Spelschema Herr 20/21, Köp biljett och Kontakta oss.

Längre ner på hemsidan har föreningen publicerat en stor nyhet om föreningens årsmöte i maj år 2021. Bredvid nyheten presenteras ”Senaste nyheterna” och ”Senaste från KHK Dam”. Under ”Senaste nyheterna” presenteras sex nyheter, av vilka fyra nyheter är relaterade till herrverksamheten och två nyheter är relaterade till övrig föreningsverksamhet. Under rubriken ”Senaste från KHK Dam” presenteras sex nyheter, av vilka tre nyheter är relaterade till damverksamheten och tre nyheter är relaterade till en eller flera av föreningens verksamheter. Längre ner på hemsidan presenteras ytterligare åtta nyheter, varav tre nyheter är relaterade till herrverksamheten och fem nyheter är relaterade till

övrig föreningsverksamhet.

Under april år 2021 publicerade Karlskrona HK totalt 12 nyheter, varav en artikel var relaterad till damverksamheten, tre artiklar var relaterade till herrverksamheten, en artikel var relaterad till juniorverksamheten och sju artiklar var relaterade till övrig föreningsverksamhet.

Under rubriken Karlskrona HK och Om klubben beskriver Karlskrona HK föreningens resa från Division 2 år 2006 till SHL år 2015. Historiebeskrivningen handlar om herrverksamheten. Vidare finns föreningens värdegrund och vision publicerad under den övergripande rubriken ”Karlskrona HK”. Under rubriken ”Värdegrunder” finns två värdegrunder publicerade: Värdegrunder riksnivå och Värdegrunder KHK 2.0.¹⁰⁰ Värdegrunder riksnivå syftar på idrottsrörelsens gemensamma värdegrund (vilken all organiserad inhemsk föreningsverksamhet ska utgå ifrån). Den gemensamma värdegrunden omfattar: glädje och gemenskap, demokrati och delaktighet, allas rätt att vara med och rent spel. Värdegrunder KHK 2.0 omfattar föreningens tre värdeord: glädje, engagemang och inkludering. Inkludering innebär att föreningen är tillåtande och strävar efter att alla ska få vara med i verksamheten utifrån sina egna förutsättningar. Föreningens vision lyder enligt följande: ”Karlskrona HK ska vara en av Sveriges bästa och mest hållbara ishockeyklubb att utvecklas i”.¹⁰¹ För att uppnå sin vision skriver föreningen att de ska ha båda sina representationslag i högsta serien (SDHL och SHL).

På föreningens hemsida på Svenskalag.se finns ”Styrdokument Ungdomsverksamheten 2020/21” publicerat. Styrdokumentet innehåller bland annat information om ungdomsverksamheten, medlems- och deltagaravgifter, föreningens riktlinjer för ledarskap, Den orangea vägen, föreningens alkohol och drogpolicy, föräldraansvar och Fair Play. I dokumentet framgår det att föreningens ungdomsverksamhet är till för både flickor och pojkar. Den orangea vägen är, enligt föreningen, styrprincipen för alla ungdomar, ledare och föräldrar verkamma i Karlskrona HK. I inledningen av Den orangea vägen skriver föreningen att ”KHK står för jämställdhet och Den orangea vägen gör ingen skillnad på pojkar och flickor [...] KHK är stolta över att kunna erbjuda flicklag”.¹⁰² I dokumentet framgår det att ungdomsverksamheten består av 13 lag (inklusive Skridskoskolan, Hockeyskolan och Tre Kronor Hockeykola), varav tre lag är flicklag: Flick, Flick U och Dam Junior. I avsnittet om Medlems- och deltagaravgifter framgår det att föreningen har en skridskoskola för flickor.

⁹⁸ ”Anmälan till Tingsryds AIF Ungdom”, 2021.

⁹⁹ ”Tingsryd AIF, Vår värdegrund”, 2021. 3

¹⁰⁰ ”Värdegrunder”, 2021.

¹⁰¹ ”Vision”, 2021.

¹⁰² ”Styrdokument ungdomsverksamheten 2020/21”, 2021, s. 17

4.5.2 Kiruna IF

Kiruna IF har två hemsidor, där www.hockeyettan.se/kiruna-if är föreningens hemsida för herrverksamheten, medan www.svenskalag.se/KIFForeningen/ är till för samtliga av föreningens verksamheter. Inledningsvis, i detta avsnitt, redovisas information om föreningens hemsida för herrverksamheten. Längst upp till vänster på föreningens hemsida presenteras HockeyEttans logotyp tillsammans med Kiruna IF:s föreningsemlen. Nedanför föreningsemlen presenteras fyra kategorier: Biljetter, Nyheter, A-laget och Sponsorer. A-laget syftar på herrverksamheten. I mitten av hemsidan finns sex nyheter publicerade, där fem nyheter är relaterade till herrverksamheten och en nyhet är relaterad till, och publicerad av, HockeyEttan. Nedanför de senaste nyheterna finns fyra videoklipp publicerade, vilka alla är relaterade till herrverksamheten. Längst ner på hemsidan presenteras fem tabeller: ATG HockeyEttan Norra Vår, Skytteligan, Räddningsprocent, Poängligan (internt) och Plus/Minus (internt). Samtliga tabeller är relaterade till herrverksamheten.

På föreningens hemsida på Svenskalag.se finns information om Kiruna IF:s samtliga verksamheter. På hemsidan presenteras KIF Herr, KIF Dam, Junior, Ungdom, KIF Vets och Hockeyskola. KIF Dam består av Damlag och Flicklag. Den senaste nyheten som finns publicerad på Flicklagets hemsida är från 21 januari år 2020 och det är således oklart om verksamheten fortfarande är aktiv. Föreningens ungdomsverksamhet består av tio olika grupper: U9-U16, E Ungdom 2013 och yngre samt Målvakter.

Under april år 2021 publicerade föreningen sex nyheter på Svenskalag.se. Samtliga nyheter är relaterade till övrig föreningsverksamhet. I nyhetsartikeln Lägesrapport - KIF har klarat Coronakrisen skriver föreningen att ”så mycket har hänt på ett år – men ingenting har egentligen förändrats. Vårt mål är det samma: Vi ska ställa ett damlag på isen när division två startar nästa säsong”.¹⁰³ I skrivande stund består Kiruna IF Damlag av 17 ishockeyspelare enligt information på föreningens hemsida. Föreningen har fyra policydokument publicerade på Svenskalag.se: Sportsligt, Riktlinjer på lagnivå, Fair play & Respekt och Ekonomi. Fair play & Respekt är framtaget av Svenska Ishockeyförbundet.

Föreningens sportsliga policydokument innehåller information om regler och riktlinjer för den sportsliga verksamheten i Kiruna IF. I dokumentet framgår det att föreningen har som mål att varje säsong ha 13 lag: Tjej-hockey, U8 och yngre, U9-U16, J18, J20 och A-lag.¹⁰⁴ I dokumentet framgår det vidare att föreningens

rekryteringsgrupp har som uppgift att arbeta fram förslag på åtgärder för att öka rekryteringen av både flickor och pojkar till föreningens verksamhet. I dokumentet används benämningen ”spelare”, ”barn” eller ”ungdomar” för de aktiva i föreningen (med undantag från i avsnittet om rekrytering).

Föreningens lag går under namnen ”U” tillsammans med ålder med undantag från flicklaget som kallas ”Tjej-hockey”. I dokumentet finns ingen information om Tjej-hockey. I policydokumentet Riktlinjer på lagnivå inom Kiruna IF presenteras föreningens riktlinjer för respektive lag. Under rubriken Tjej-hockey framgår det att gruppen tränar två ispass i veckan. Föreningen skriver vidare att seriespel genomförs om möjlighet finns och att ”matcher arrangeras på eget initiativ i den mån det går”.¹⁰⁵ Det går inte att finna någon ytterligare information om flickverksamheten Tjej-hockey.

4.5.3 IF Sundsvall

IF Sundsvalls hemsida www.hockeyettan.se/sundsvall-hockey/ är till för föreningen och föreningens herrverksamhet. Föreningens dam-, junior- och ungdomsverksamhet hanteras via tjänsten Laget.se. Längst upp på föreningens hemsida presenteras IF Sundsvalls föreningsemlen tillsammans med ATG HockeyEttans logotyp. Nedanför föreningsemlen presenteras sju rubriker, varav en rubrik är Våra lag under vilken fyra verksamheter presenteras: Herrlag, Junior, Ungdom och Dam. Rubriken Dam är kopplad till www.laget.se/SundsvallTimraTjej och föreningens damlag, vilket är ett samarbete mellan IF Sundsvall och Timrå IK.

Längre ner på hemsidan presenteras ett bildspel med sex nyheter, av vilka fyra nyheter är relaterade till herrverksamheten, en nyhet är relaterad till juniorverksamheten och en nyhet är relaterad till, och publicerad av, HockeyEttan. Längst ner på hemsidan presenteras fem tabeller: ATG HockeyEttan Norra Vår, Skytteligan, Räddningsprocent, Poängligan och Plus/Minus. Samtliga tabeller avser herrverksamheten.

Under rubriken Om föreningen skriver IF Sundsvall om framgångar för både damlaget och herrlaget (spel i SDHL respektive HockeyAllsvenskan). Under rubriken Sportsligt framgår det att föreningen har ett flicklag, vilket bildades inför säsongen 2018/2019. I föreningens värdegrund skriver IF Sundsvall att ”i [IF Sundsvalls] förening är alla välkomna i gemenskapen”.¹⁰⁶ Föreningens värdegrund består av tre nyckelord: gemenskap, utveckling och ambition.

I IF Sundsvalls Ungdoms- och juniorpolicy presenteras riktlinjer för föreningens junior- och

¹⁰³ ”Lägesrapport - KIF har klarat coronakrisen”, 2021.

¹⁰⁴ ”Sportsligt dokument inom Kiruna IF”, 2021.

¹⁰⁵ ”Riktlinjer på lagnivå inom Kiruna IF”, 2021, s. 1.

¹⁰⁶ ”Sundsvall Hockey Värdegrund”, 2021, s. 1.

ungdomsverksamhet. I policydokumentet presenteras bland annat föreningens verksamhetsidé, värdegrund och riktlinjer för respektive lag. Föreningens verksamhetsmål lyder enligt följande: "[IF Sundsvall] skall erbjuda en miljö där vi tillför bra och välutbildade spelare till vår junior- och A-lags verksamhet. Målet är att varje år fostra spelare till A-lag, J20-lag, J18-lag, och nå ett SM-slutspel för U16".¹⁰⁷

Föreningen presenterar vidare målsättningen för J20-laget, J18-laget och U16-laget. Föreningen har i dagsläget inget juniorlag för flickor. Under rubriken Utvecklingsstegen har föreningen delat upp sin verksamhet i fyra delar: seniorhockey, juniorhockey, ungdomshockey och barnhockey. Till seniorhockey hör, enligt policydokumentet, A-lagen. Under avsnittet "Etik och moral" framgår det att mobbning, våld, rasism, sexuella trakasserier eller andra former av intolerans inte får förekomma i verksamheten.

På föreningens hemsida på Laget.se presenteras 18 lag och grupper: A-laget Herrar, J20, J18, A-pojkar, Team 07 till Team 13, Tre Kronors Hockeyskola, Tjejhockey S-vall, Målvakter U, Hockeygym, Ungdomscamp, Sommarhockeyskola och Föreningsdomare. Damlagets hemsida hanteras via Timrå IK:s plattform och finns således inte med på IF Sundsvalls hemsida på Laget.se. Föreningens flicklag Tjejhockey S-vall består av totalt 23 flickor enligt information på Laget.se. I Tre Kronors Hockeyskola spelar både flickor och pojkar. IF Sundsvalls Sommarhockeyskola är till för barn födda 2008–2013. I anmälan till föreningens sommarishockey-skola är kön en obligatorisk fråga (tjej eller kille).

4.5.4 Tranås AIF Hockey

Tranås AIF Hockeys officiella hemsida www.hockeyettan.se/tranas-aif är till för föreningens herrverksamhet. Föreningens junior- och ungdomsverksamhet hanteras via föreningssystemet SportAdmin. På den allra första sidan presenteras sex nyheter, varav en nyhet presenteras två gånger i form av en liten bild och en stor bild. En nyhet är relaterad till flickverksamheten, fyra nyheter är relaterade till herrverksamheten och en nyhet är relaterad till föreningsverksamheten i gemen. I artikeln om flickverksamheten framgår det att föreningen nu har så pass många flickor i sin verksamhet att Tranås AIF från och med oktober år 2021 kan erbjuda en egen träningsstid på helgen för föreningens flickishockeyspelare. Föreningen söker ledare till föreningens första flicklag.

Nedanför föreningens sex senaste nyheter finns fyra videoklipp publicerade, vilka alla är relaterade till herrverksamheten. Längre ner på hemsidan

finns fem tabeller presenterade: Kvalserie Södra till ATG HockeyEttan, Skytteligan (HockeyEttan), Räddningsprocent (HockeyEttan), Poängligan (internt) och Plus/Minus (internt). Längst ner på hemsidan presenteras föreningens samarbetspartners.

Under rubriken "Föreningen" har Tranås AIF Hockey publicerat styrdokumentet TAIF-tråden. Styrdokumentet innehåller bland annat föreningens mål, värdegrundsord, spelarpolicy, ledarpolicy, föräldrapolicy och information om respektive junior- och ungdomslag. Föreningen har som mål att Tranås AIF Hockey ska ha en bred ungdomsverksamhet som ger alla möjlighet till utveckling utefter individens egna förutsättningar. Föreningens verksamhet ska präglas av glädje. I styrdokumentet finns fem bilder publicerade, där både flickor och pojkar finns representerade. I dokumentet framgår det att skridsko- och hockeyskolan är till för både flickor och pojkar. Gällande övrig junior- och ungdomsverksamhet framgår det inte vem eller vilka verksamheten riktar sig till, däremot framgår det att U15 och U16 är sista åren med det som kallas pojkhockey. Under avsnittet Föräldrapolicy skriver föreningen att "föräldrar ska stötta och uppmuntra sin son/dotter att träna och spela hockey".¹⁰⁸ Föreningens värdegrundsord är: glädje, gemenskap, respekt, passion och ödmjukhet.

Våren år 2018 publicerade Tranås AIF Vision 2021, vilken inkluderar samtliga av föreningens verksamheter. Visionen innehåller både ekonomiska mål och sportsliga mål. I Vision 2021 skriver föreningen att "alla barn och ungdomar som vill spela ishockey ska ges möjlighet att göra det i TAIF".¹⁰⁹ Föreningen har vidare som mål att starta ett flicklag.

På Tranås AIF:s hemsida taif.sportadmin.se finns information om samtliga av föreningens verksamheter. Överst på hemsidan presenteras sju grupperingar: A-lag, Juniorer, A-Grupp, B-Grupp, C-Grupp, D-Grupp och Övriga. Juniorverksamheten omfattar J18 och J20. A-Grupp omfattar Tranås AIF 05/P06/A-pojk, medan B-Grupp omfattar P07/U14 och P08/U13. C-Grupp omfattar P09/U12 och P10/U11 och D-Grupp omfattar P11/U10 och P12/U9. Övrig verksamhet omfattar P13/U8, Skridsko- och hockeyskola, Ungdom tjejer, Löfstad AIK och Påsklovscamp. Enligt föreningens hemsida består Ungdom tjejer av 16 flickor.

4.5.5 IF Troja Ljungby

IF Troja Ljungbys officiella hemsida är www.troja-ljungby.com, vilken i huvudsak är till för föreningen och föreningens herrverksamhet. Längst upp på föreningens hemsida presenteras IF Troja Ljungbys föreningsemblem tillsammans med åtta

¹⁰⁷ "Ungdoms- och juniorpolicy", 2021, s. 3.

¹⁰⁸ "TAIF-tråden", 2021, s. 2.

¹⁰⁹ "Vision 2021", 2021.

kategorier: Biljetter, Mat & Dryck, Föreningen, A-laget, Dam, Elit & Breddutveckling, Marknad och Supporter. IF Troja Ljungby använder "A-laget" som synonym till "herrlaget". På föreningens hemsida presenteras tre nyhetsartiklar, av vilka samtliga är relaterade till herrverksamheten.

Under april år 2021 publicerade föreningen totalt 25 nyheter, varav 21 nyheter var relaterade till herrverksamheten, en nyhet var relaterad till juniorverksamheten (herr), en nyhet var relaterad till juniorverksamheten (herr och dam) och två nyheter var relaterade till övrig föreningsverksamhet. I artikeln Miljonklubben 21/22¹¹⁰ har föreningen delat upp innehållet i fyra delar med hjälp av rubrikerna: A-laget ska etablera sig i HockeyAllsvenskan, Dam, Junior och Ungdom. Artikeln Fint brev till A-laget, som publicerades 20 april år 2021, avser ett brev till herrlaget.

Längre ner på hemsidan presenteras rubrikerna: Lagbygget 21/22 Herr, IF Troja Ljungby Säsongskort 21/22 HockeyAllsvenskan och Lagbygget 21/22 Dam. Under Lagbygget 21/22 för herrar presenteras 24 namn. Under Lagbygget 21/22 för damer presenteras vid dagens datum (28 maj år 2021) inga namn. Texten är publicerad 6 maj år 2021. Nedanför lagbygget gör föreningen reklam för IF Troja Ljungbys sommarhockeykola.

Vidare presenteras slutresultatet från herrlagets senaste match tillsammans med en Youtubevideo på föreningens herrlag. Nedanför Youtubevideon gör föreningen reklam för Troja TV och Se matcherna på webben, vilka båda marknadsförs med hjälp av bilder på herrlaget. Allra längst ner på hemsidan presenteras två tabeller: Kvalserien till HockeyAllsvenskan och DamEttan Södra.

Under rubriken "Elit & Breddutveckling" har föreningen publicerat information om föreningens junior- och ungdomsverksamhet. I informationen framgår det att föreningen har totalt elva lag (inklusive ishockeykola), varav ett lag är tydligt kopplat till flickishockey (Tjejer). I föreningens verksamhetsplan IF Troja-Ljungby Breddutveckling 2020/2021 framgår det att NIU-ishockeygymnasium, U16 Elit, J18 och J20 ingår i Elitutveckling, medan Tre Kronor Hockeykola, U10 till U15, J18 och J20 2 ingår i Breddutveckling. I verksamhetsplanen framgår det inte vilken verksamhet flicklaget Tjejer tillhör. Vidare framgår det att breddutvecklingskommittén består av ungdomsansvarig, tränarsvarig, materialansvarig, lagledarsvarig, utbildningsansvarig, TKH-ansvarig, domarsvarig, tjejansvarig och OVR-ansvarig. Kommittén består inte av någon pojkansvarig. Målet med IF Troja Ljungbys breddverksamhet är att föreningen "skall ha en stor verksamhet inom [IF Troja

Ljungbys] breddutveckling där alla ges möjligheten att utveckla sig som hockeyspelare efter sina förutsättningar och mål".¹¹¹ Föreningen skriver vidare att "visionen för klubben är att [IF Troja Ljungbys] A-lag skall spela på elitnivå"¹¹². I dokumentet går det inte att finna några mål eller visioner för dam- och flickverksamheten. I dokumentet finns ingen information om jämställdhet eller kön.

På föreningens hemsida finns information om Worlds Girl's Ice Hockey Weekend, vilket var en dag då flickor bjöds in till att prova på att spela ishockey i IF Troja Ljungby. Dagen var den 6 oktober 2019.

110 "Miljonklubben 21/22", 2021.

111 "Verksamhetsplan IF Troja Ljungby Breddutveckling 2020/2021", 2020, s. 3.

112 "Verksamhetsplan IF Troja Ljungby Breddutveckling 2020/2021", 2020, s. 3.

4.6 Konklusion

Här nedan presenteras slutsatserna som kan dras av delstudien i form av ett antal konkreta tips som kan underlätta arbetet med värdegrunds- och jämställdhetsarbete för svenska ishockeyorganisationer.

1

Alla föreningar bör ha ett dokument där värdegrund, verksamhetsidé, vision och målsättning finns tydligt nedskrivet. Dokumentet bör vara skrivet på sådant sätt att alla som läser dokumentet förstår dess innehåll och funktion. Dokumentet bör inte vara allt för omfattande. Ett dokument som tydliggör föreningens värdegrund, verksamhetsidé, vision och målsättning underlättar inte bara för intresserade att lära sig mer om föreningen, utan skapar även tydlighet för föreningens medlemmar gällande vilka riktlinjer den enskilde medlemmen har att förhålla sig till och vilka värderingar föreningens medlemmar tillsammans står för. Dokumentet bör hållas levande.

2

Värdegrunder, verksamhetsidéer, riktlinjer och policydokument bör finnas lättillgängligt på samtliga av föreningarnas hemsidor. Idag är många viktiga dokument svåra att finna och vanligtvis återfinns dokumenten på föreningarnas hemsidor för barn- och ungdomsverksamheten.

Att många viktiga dokument är svåra att finna gör det inte bara besvärligt för den intresserade att finna information, utan signalerar också till omgivningen att dokumentet och dess innehåll inte är tillräckligt betydelsefullt för att det ska finnas lättillgängligt för alla. Föreningar är vanligtvis noggranna med att tydligt skriva fram när nästa match spelas, var den intresserade kan köpa matchbiljetter, hur ett företag eller en individ kan sponsra föreningen och var supportrar kan köpa souvenirer. Föreningar är således noggranna med att göra, vad de själva anser vara, viktig information lättillgänglig. Att viktiga dokument (värdegrunder, verksamhetsidéer och policydokument) återfinns på inofficiella hemsidor eller i ett arkiv hos ett ungdomslag kan därmed ses som en indikation på hur viktigt, eller oviktigt, dokumentet (och dess innehåll) är för föreningen.

3

Många värdegrunder, riktlinjer och policydokument riktar sig idag till barn- och ungdomsverksamheten. Eftersom många barn och ungdomar ser upp till, och vill bli som, de äldre ishockeyspelarna, vore det önskvärt om fler dokument riktade sig till alla föreningsmedlemmar. När en värdegrund eller ett policydokument enbart omfattar barn- och ungdomsverksamheten, kan det tolkas som att innehållet endast gäller när spelarna är yngre och att värdegrunden eller policydokumentet därmed upphör att gälla när barnet går över till att spela junior- eller seniorishockey. Om junior- och seniorverksamheten inte omfattas av ett policydokument som exempelvis innebär att all form av diskriminering är förbjuden, kan det ses som att diskriminering är förbjuden inom barn- och ungdomsverksamheten men inte inom junior- och seniorverksamheten. Alla föreningar bör ta fram en tydlig värdegrund och/eller ett policydokument som omfattar all verksamhet. En gemensam värdegrund (eller policydokument) ger ett starkt signalvärde både internt och externt om vad som är viktigt för den enskilde föreningen.

4

Förbund och föreningar bör se över hur de kommunicerar i både tal och skrift. I många fall används än idag benämningen ”A-laget” som synonym till herrlaget, medan ”dam” eller ”damerna” används som synonym till damlaget. Önskvärt vore att alla organisationer antingen 1) nämner det juridiska könet för alla verksamheter (exempelvis damlaget och herrlaget) eller 2) inte nämner det juridiska könet för någon verksamhet (inte gör skillnad på kön). Idag är det vanligt att förbund och föreningar skriver fram och tydliggör när det handlar om damishockey. När det handlar om herrishockey väljer förbund och föreningar i regel att inte nämna kön. Att endast nämna kön när det handlar om damishockey eller damishockeyspelare signalerar att herrishockey och herrishockeyspelare är det naturliga och självklara, medan damishockey och damishockeyspelare inte är självklara inom idrotten och därmed kräver ett förtydligande. Att bara nämna kön när det handlar om damishockey och damishockeyspelare kan tolkas som att läsaren ska utgå från att allt handlar om herrishockey och herrishockeyspelare om inget annat nämns. Önskvärt vore således att förbund och föreningar blir mer konsekventa och tydliga i sin kommunikation. Om nyheten avser herrverksamheten bör det framgå på samma sätt som det idag framgår om nyheten avser damverksamheten.

Många barn- och ungdomslag inom svensk ishockey heter idag ”Team” och födelseår, vilket inte tydliggör vilket juridiskt kön verksamheten är ämnad för (att jämföra med fotboll eller handboll där många lag kallas P eller F följt av ålder). Av dokument, serietabeller och uttagningskriterier framgår det dock vanligtvis vem verksamheten riktar sig till (det vill säga pojkar). Att inte nämna kön kan å ena sidan ses som ett tecken på att alla är välkomna oavsett kön, å andra sidan ses som att pojkar är självklara inom svensk ishockey och därmed inte behöver nämnas. Eftersom det vanligtvis framgår om ett lag är ett flicklag, bör det också framgå om ett lag är ett pojklag. Föreningar bör nämna båda könen och vara konsekventa. Föreningar bör dock tydliggöra att alla är välkomna oavsett kön (om det är det som gäller i den aktuella föreningen).

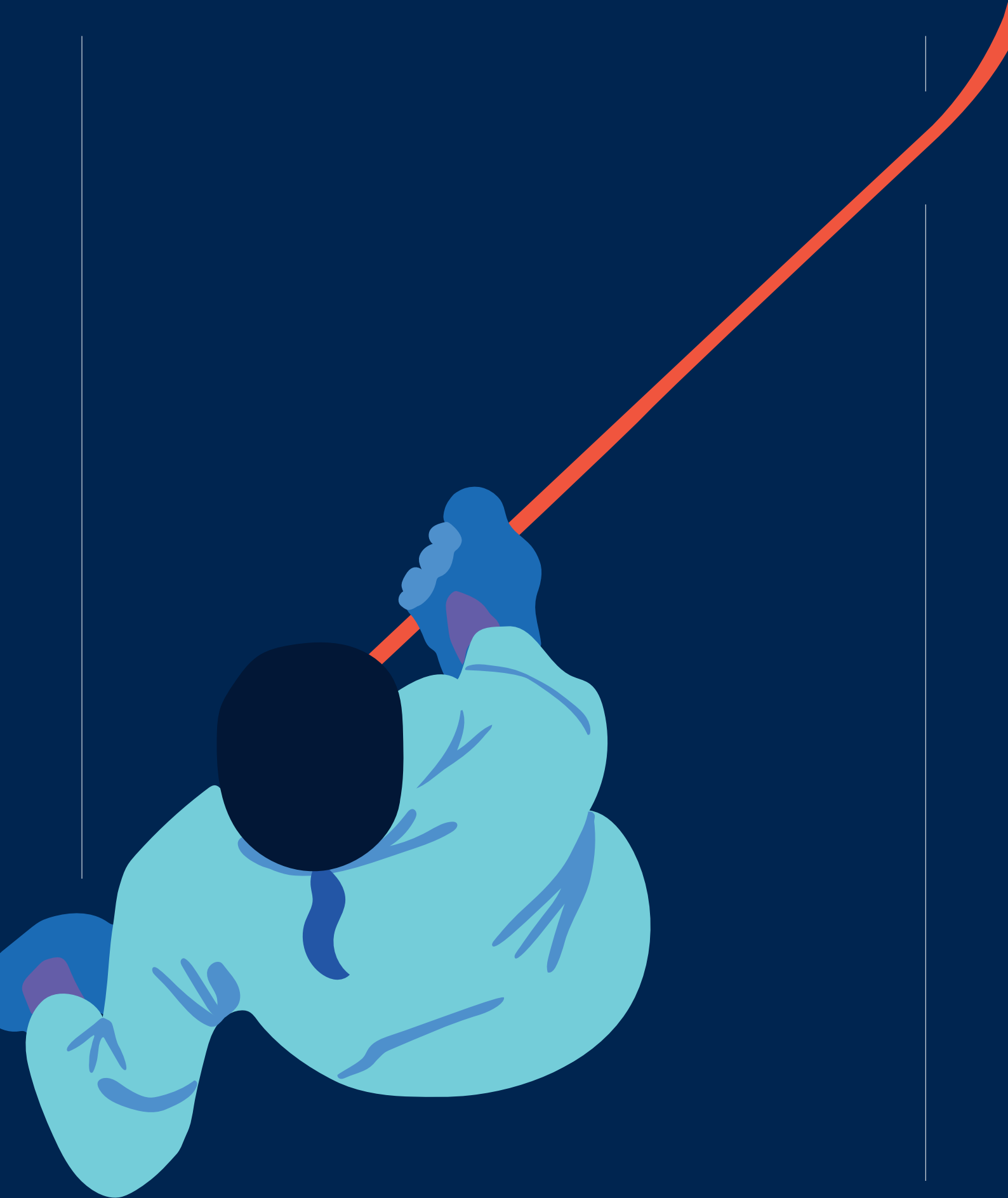
5

Både kvinnor och män, flickor och pojkar bör finnas med på förbunds- och föreningshemsidor. De föreningar som saknar flick- och damverksamhet bör även de ha flickor och kvinnor representerade på sina hemsidor. Om flick- och damverksamhet saknas kan det kvinnliga könet representeras på supporterbilder, i annonser eller på souvenirshopen. Om endast det manliga könet får synas på hemsidan kan det ge uppfattningen om att förbundet eller föreningen endast är till för pojkar och män. Om en förening däremot väljer att visa en bild på en flickishockeyspelare kan det ses som en signal till andra flickor att de är välkomna att spela ishockey i föreningen även om det saknas flicklag. Om svensk ishockey vill öka kvinnors och flickors deltagande i ishockey (både som aktiva och åskådare) bör fler kvinnor och flickor finnas representerade i bilder, videor, annonser, souvenirshoppar och nyhetsartiklar. Om flickor och kvinnor inte får synas kan det ses som att flickor och kvinnor inte existerar.

6

Förbund och föreningar bör se över sina hemsidors innehåll och hur innehållet är fördelat mellan de två juridiska könen. Förbund och föreningar med både dam- och herrverksamhet bör sträva efter en så jämn fördelning som möjligt gällande exempelvis nyhetsartiklar, bilder och statistik. Föreningar som presenterar sitt herrlag med bilder bör också presentera sitt damlag med bilder, liksom föreningar som publicerar matchresultat för herrlaget också bör publicera matchresultat för damlaget. Förbund och föreningar kan synliggöra dam- och flickishockeyspelare med små medel genom att exempelvis publicera nyhetsartiklar, bilder eller videoklipp. Att inte publicera information om damishockey och damishockeyspelare ger intryck av att damishockey inte är viktigt (eller lika viktigt som herrishockey). Genom att synliggöra både dam- och herrishockeyspelare visar förbund och föreningar att både dam- och herrishockey är viktigt och betydelsefullt. Om dam- och flickishockeyspelare inte får synas blir det svårt för svensk damishockey att marknadsföra sin produkt till intressenter (både utövare och åskådare). För att få fler att intressera sig för, och vilja spela, svensk damishockey behöver dam- och flickishockeyspelare få utrymme att synas.

Att endast nämna kön när det handlar om damishockey eller damishockeyspelare signalerar att herrishockey och herrishockeyspelare är det naturliga och självklara, medan damishockey och damishockeyspelare inte är självklara inom idrotten och därmed kräver ett förtydligande.



5. Delstudie 3: Enkätundersökning

Johanna Lagus

5.1 Utgångspunkter

Den tredje och sista delstudien innebär en enkätundersökning av spelares och ledares syn på, och erfarenheter av frågor rörande kvinnors inflytande samt flick- och damishockeyns ställning i Sverige. Kvantitativ datainsamling med hjälp av enkäter är vanligt förekommande inom de flesta vetenskapliga discipliner. Vad gäller kvantmetodikens trovärdighet finns det ett antal hörnstenar som brukar lyftas fram. En av dem handlar om att garantera deltagarnas anonymitet, genom att inte registrera uppgifter som går att härleda till någon enskild individ. En annan aspekt går ut på att majoriteten av frågorna är utformade så att grundläggande data kan utvinnas för att möjliggöra statistiska slutsatser.

Rent konkret omfattar denna enkätundersökning av två skilda enkäter, vilka skickades ut en i taget via e-post till 10 000 personer i deras egenskap av att vara anställda eller ideellt arbetande i en förening, ett förbund eller någon tillhörande organisation. Tanken var att dem som besvarade enkäten/erna skulle ha en position som innebar att de, på ett direkt sätt, kunde påverka utformningen av normer och prioriteringar inom organisationen. Enkäterna har också skickats till spelare i SHL, SDHL, HockeyAllsvenskan, Hockeyettan och Damettan jämte tränare och andra ledare i respektive lag.

Enkäterna utformades så att majoriteten av frågorna kunde besvaras genom att skatta svaren på skalan 1–5, där 1 indikerar att uppgiftslämnaren inte alls instämmer i det aktuella påståendet, medan 5 innebär att den instämmer helt. Vissa frågor kan därefter möjliggöra ett längre svarsalternativ för att utveckla det tidigare ställningstagandet. När svarspersonerna haft möjlighet att skatta sin uppfattning om något går det att göra systematiska mätningar av hur ett stort

urval av personer ställer sig till ett visst påstående. De längre svarsalternativen ska möjliggöra för svarspersonerna att utveckla sina resonemang om värdeladdade frågeställningar.

Resultatet av de båda enkäterna redovisas separat i form av tabeller, diagram och citat med tillhörande skriftliga kommentarer. Framställningen avslutas med en konklusion, där undersökningens slutsatser mejslas ut.

5.2 Enkät 1: Jämställdhet och normer

Den första enkäten skickades ut till omkring 10 000 adresser, varav drygt 9 000 mottagare registrerades. Totalt uppgick svaren till 833, innebärande en svarsfrekvens på drygt 9 procent. Enkäten syftade specifikt till att samla in uppgifter om undersökningens första frågeställning:

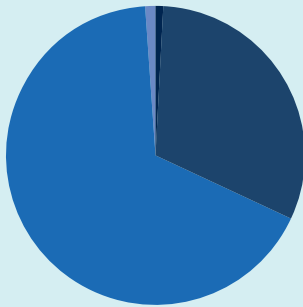
Vad finns det för normer inom ishockeyn som kan hindra utvecklingen av flick- och damishockeyn jämte flickors och kvinnors inflytande inom verksamheten?

Demografiska uppgifter rörande kön, ålder, utbildningsnivå och befattning registrerades. Här presenteras en övergripande sammanställning över vilka personer som har svarat på enkät ett.

Figur 3 visar att fördelningen mellan grund-/gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning är ungefär lika stor (51–48%). Könsfördelningen av olika utbildningsnivåer framgår av figur 4 och 5. Fler kvinnor än män har en eftergymnasial utbildning. I samtliga fall har kvinnor i högre utsträckning en högskoleutbildning,

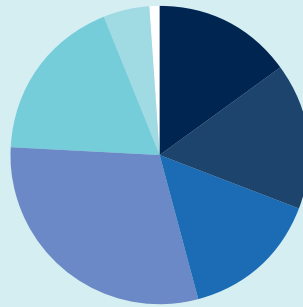
Övergripande sammanställning över svarande i enkät 1

FIGUR 1
KÖNSFÖRDELNING



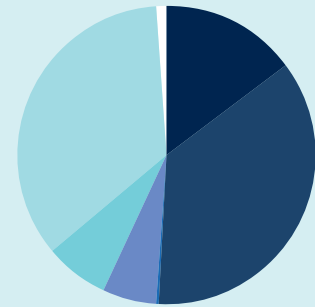
● Icke-binär: 1 %
● Kvinna: 31 %
● Man: 67 %
● Osäker: 1 %

FIGUR 2
ÅLDSFÖRDELNING



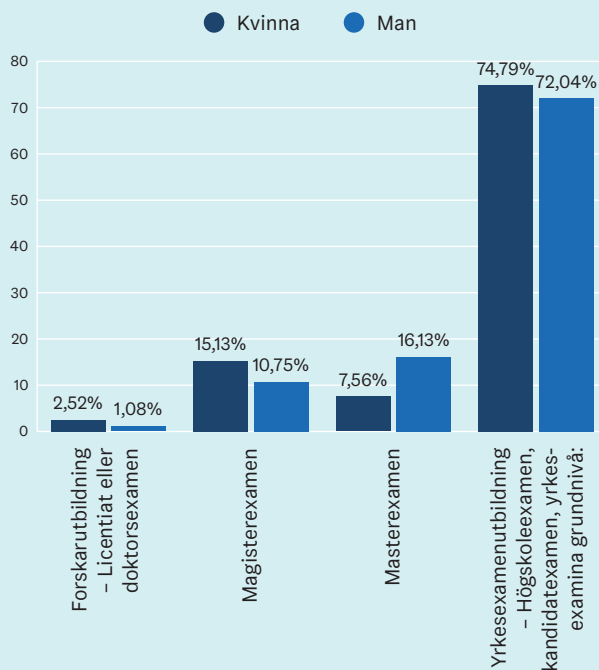
● 15-18 år: 15 %
● 18-30 år: 16 %
● 30-39 år: 15 %
● 40-49 år: 30 %
● 50-59 år: 18 %
● 60-69 år: 5 %
● 70-79 år: 1 %

FIGUR 3
UTBILDNINGSNIVÅ

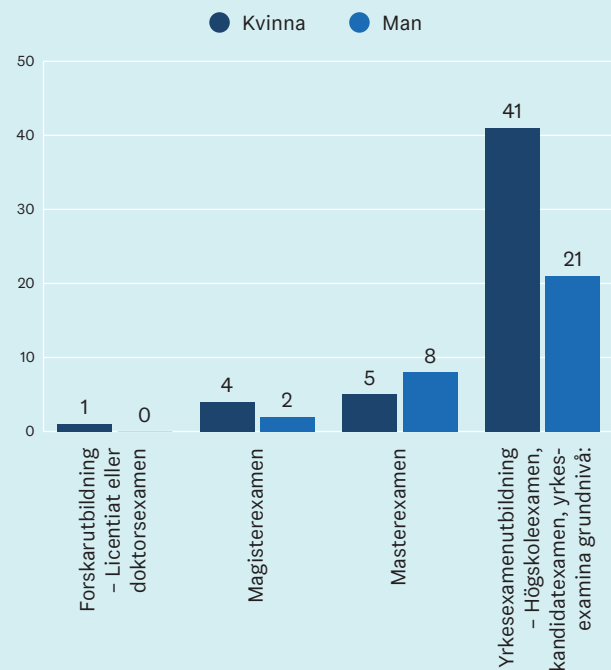


● Grundskoleexamen: 15 %
● Gymnasieexamen: 36 %
● Ingen: 0 %
● Magisterexamen: 6 %
● Masterexamen: 7 %
● Yrkesexamen-utbildning - Högskoleexamen, kandidatexamen, yrkesexamina grundnivå: 35 %
● Forskarutbildning - Licentiat eller doktorsexamen: 1 %

FIGUR 4
KÖNSFÖRDELNING AV UTBILDNINGSNIVÅ



FIGUR 5
KÖNSFÖRDELNING AV UTBILDNINGSNIVÅ MELLAN DAM- & HERRSPELARE



bortsett från masterexamen, där återfinns en högre procentuell andel män av det totala antalet.

Figur 5. visar även att fler dam- än herrspelare har eftergymnasial utbildning, bortsett från masterutbildning, där herrspelarna är 3 fler.

Tabell 1. Fördelning av svarspersoner baserat på typ av ledande position.

Typ av befattning	Kvinnor	Män	Totalt
VD	3	24	27
Valberedning	1	4	5
Styrelse	25	71	96
Sportchef	5	38	42
Ekonomichef	1	3	4
Försäljningschef	0	1	1
Marknadschef	1	6	7
Kommunikationschef	2	1	3
Kanslichef	0	2	2
Klubbchef	1	1	2
Arenachef	0	3	3
Produktionschef	1	1	2
Totalt	40	155	194

Tabell 2. Totalt antal svarspersoner som arbetar i ett förbund, utskott eller kommitté.

Befattning inom din organisation	Kvinna	Man	Totalt
Anställd tjänsteman	0	1	1
Ansvarig för distriktslagsverksamhet och distriktsförbundsledamot	1	0	1
Föreningsutvecklare på ett SDF	1	0	1
Sportutskottet	0	1	1
Kommitté-medlem	0	1	1
Ledamot av SIF-kommitté	0	1	1
Ordförande i SDF	0	1	1
Tjänsteman	0	3	3
Tjänsteman SIF	0	1	1
Utskottsledamot	0	1	1
Utvecklingskonsulent	1	0	1
Totalsumma	3	10	13

Tabell 3. Procentandel av totalt antal svarspersoner som är spelare fördelat på dam- och herrspelare.

Spelare i procent av totala antalet	Kvinnor	Män
304	156	145
Procentandel av totalt antal 37 %	51,83 %	48,17 %

5.2.1 Upplevelser av jämställdhet

Det första påståendet svarspersonerna skulle ta ställning till i enkät 1 var: "Jag upplever att min förening är jämställd?". Här svarar totalt 18 procent av respondenterna att de inte instämmer i eller delvis tar avstånd från påståendet. 29 procent skattade en trea på en femgradig skala och 52 procent uppgav att de nästan eller helt instämmer i påståendet.

Det finns vidare en viss könsskillnad i skattning gällande graden av upplevd jämställdhet inom föreningen. 28 procent av kvinnorna uppgav att de inte eller delvis inte instämmer, medan 33 procent är neutrala och 39 procent instämmer delvis eller helt i påståendet.

Av de män som svarat angav 14 procent att de inte delvis eller helt instämmer i påståendet. 27 procent var neutrala och 59 procent uppgav att de delvis eller helt instämmer med påståendet om att deras förening är jämställd.

Generellt upplever damspelare i högre grad att deras förening är ojämförbar än vad herrspelare gör; 31 procent av damspelarna angav att deras förening inte var jämställd jämfört med 12 procent av herrspelarna. Däremot svarade 70 procent av herrspelarna att de instämmer delvis eller helt med påståendet att deras förening är jämställd.

Tabell 4. Skattning av påståendet: "Jag upplever att min förening är jämställd mellan kvinnliga och manliga spelare."

Skattningsskala	Manliga spelare	Kvinnliga spelare
1 Instämmer inte alls	4 %	12 %
2	8 %	19 %
3	18 %	29 %
4	27 %	28 %
5 Instämmer helt	43 %	12 %
Totalsumma	100 %	100 %

6 procent av kvinnor på en ledande position uppgav att de helt instämmer med påståendet att deras förening är jämställd jämfört med 21 procent av män på ledande positioner.

57 % av männen instämmer helt eller delvis att deras arbetsplats är jämställd till skillnad från 25 % av kvinnorna.

Tabell 5. Skattad grad av upplevd jämställdhet fördelat på kön och inom gruppen som innehar en ledande position.

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1 Instämmer inte alls	2 %	4 %	4 %
2	13 %	10 %	11 %
3	37 %	30 %	31 %
4	42 %	35 %	36 %
5 Instämmer helt	6 %	21 %	19 %
Totalsumma	100 %	100 %	100 %

Figur 4 visar antalet svar i respektive skattningsskala fördelat på kön i gruppen anställda i en förening eller ett förbund. Av totalt 115 personer är 67 män (58 procent). 31 procent av kvinnorna instämmer inte alls eller delvis inte i påståendet att deras organisation är jämställd till skillnad från 12 procent av männen. 57 procent av männen instämmer helt eller delvis att deras arbetsplats är jämställd till skillnad från 25 procent av kvinnorna. Två femtedelar av alla kvinnor (43 procent) väljer att inta ett neutralt ställningstagande i frågan till skillnad från 31 procent av männen.

Tabell 6. Jämställdhet är något som är viktigt för mig i min förening?

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1 Instämmer inte alls	2 %	2 %	2 %
2	2 %	5 %	4 %
3	11 %	13 %	12 %
4	21 %	30 %	27 %
5 Instämmer helt	65 %	51 %	56 %
Totalsumma	100 %	100 %	100 %

Hela 81 procent av männen och 86 procent av kvinnorna håller delvis eller helt med om att jämställdhet är viktigt i organisationen. Denna frågeställning innehar högst överensstämmelse mellan könen av alla frågor i enkäten (37).

Tabell 7. Skattning av påståendet ”Jag har upplevt mig orättvist behandlad på grund av mitt kön?”

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1 Instämmer inte alls	37 %	90 %	73 %
2	18 %	6 %	10 %
3	12 %	2 %	5 %
4	12 %	0 %	4 %
5 Instämmer helt	20 %	2 %	8 %
Totalsumma	100 %	100 %	100 %

I denna frågeställning blir skillnaden mellan könen särskilt stor. 32 procent av kvinnor instämmer delvis eller helt med påståendet i jämförelse med 2 procent av männen.

Tabell 8. Ställningstagande i påståendet ”Jag har upplevt att någon annan har blivit orättvist behandlad på grund av sitt kön?”

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	28,02 %	61,83 %	51,17 %
2	21,79 %	12,54 %	15,46 %
3	13,62 %	10,57 %	11,53 %
4	11,67 %	6,99 %	8,47 %
5	24,90 %	8,06 %	13,37 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

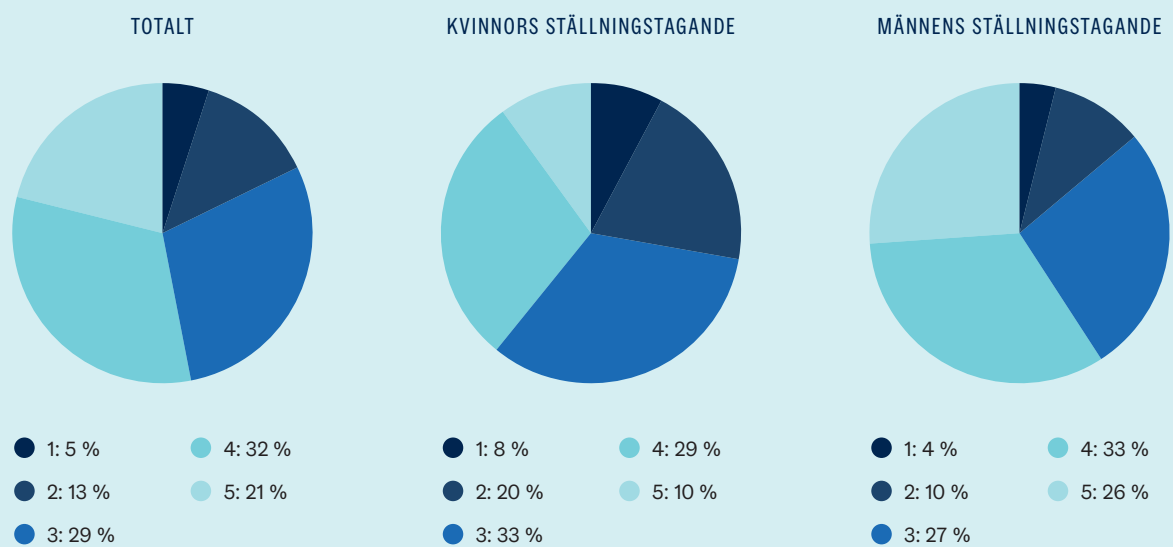
Resultatet för skillnaden mellan skattningen av att man själv har upplevt sig bli orättvist behandlad på grund av sitt kön och att man upplevt någon annan blivit orättvist behandlad på grund av sitt kön indikerar att kvinnor i större utsträckning skattar att de blivit orättvist behandlade på grund av sitt kön (32 procent), samt att man upplevt att någon annan har blivit det (37 procent) än män där procentandelen är 2 procent respektive 15 procent. Noterbart är också att 96 procent av alla män har uppskattat att de inte delvis eller helt instämmer med att de har blivit orättvist behandlad på grund av deras kön

Upplevd jämställdhet i föreningen

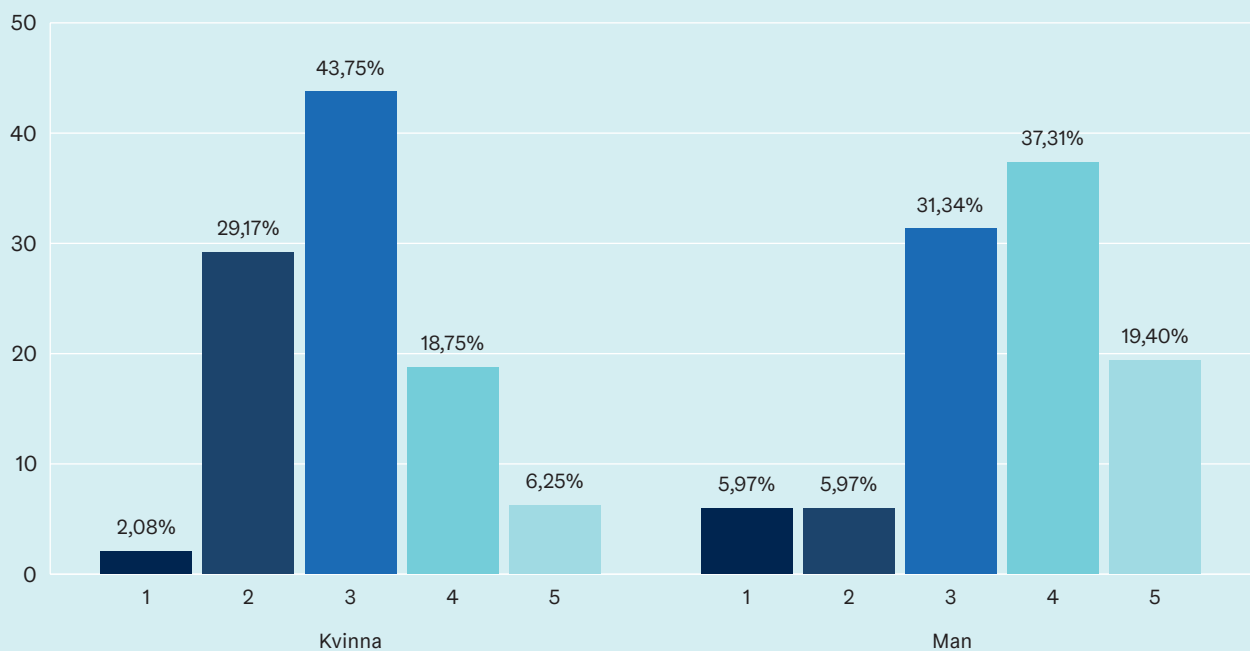
SKATTNINGSSKALA

- 1. Instämmer inte alls.
- 2. Instämmer delvis inte.
- 3. Neutral.
- 4. Instämmer delvis.
- 5. Instämmer helt.

JAG UPPLEVER ATT MIN FÖRENING ÄR JÄMSTÄLLD



PROCENTUELL ANDEL AV UPPLEVD JÄMSTÄLLDHET MELLAN ANSTÄLLDA I EN FÖRENING, ORGANISATION ELLER FÖRBUND.



och 74 procent instämmer inte delvis eller helt med påståendet ”Jag har upplevt att någon annan blivit orättvist behandlad på grund av sitt kön”.

Ställningstagande	Kvinnor	Män
Instämmer inte helt/delvis (1-2)	19 %	43 %
Instämmer helt/delvis (4-5)	62 %	28 %
Neutral	19 %	29 %
Totalsumma	100 %	100 %

83 procent av alla svarspersoner instämmer helt eller delvis i påståendet att jämställdhet är något som är viktigt i deras förening. Skillnaden är således större mellan könen i uppfattningen om vilken grupp av människor som driver frågan, än skillnaden mellan könen i frågan om jämställdhet är viktigt överlag.

Tabell 10. Resurser och verksamhet gällande flick- och damverksamhet

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	25,71 %	17,93 %	19,44 %
2	8,57 %	11,03 %	10,56 %
3	17,14 %	27,59 %	25,56 %
4	14,29 %	15,17 %	15,00 %
5	34,29 %	28,28 %	29,44 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabell 10 illustrerar fördelningen av andelen personer på ledande position och skillnaden mellan könen i uppskattningen om: ”Min arbetsbeskrivning innefattar en jämställd fördelning av resurser mellan dam- och herrverksamhet?”

Tabell 11. Min arbetsbeskrivning innefattar att utveckla och främja dam- och flickverksamheten på ett likvärdigt sätt som jag utvecklar och främjar föreningens herrverksamhet?

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	12,50 %	9,62 %	10,20 %
2	0,00 %	7,69 %	6,12 %
3	15,00 %	18,59 %	17,86 %
4	15,00 %	19,87 %	18,88 %
5	45,00 %	37,82 %	39,29 %
(tom)	12,50 %	6,41 %	7,65 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

I tabell 11 instämmer 60 procent av kvinnor på ledande positioner och 58 procent av männen att de delvis eller helt instämmer i påståendet att deras arbetsbeskrivning innefattar att utveckla och främja dam- och flickverksamheten på ett likvärdigt sätt som de utvecklar föreningens herrverksamhet. 12 procent av kvinnorna och 17 procent av männen instämmer inte alls eller delvis inte. Notera att totalt har 19 procent av totala antalet personer på ledande positioner som svarat på detta påstående (196) valt att inte svara alls på frågan. 34 procent av alla svarspersoner har intagit en neutral ställning.

Tabell 12 procentandel som instämmer i påståendet om att det är viktigt att sin förening bedriver flickverksamhet.

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	1,16 %	4,14 %	3,20 %
2	0,78 %	2,34 %	1,85 %
3	4,65 %	7,93 %	6,89 %
4	4,65 %	10,27 %	8,49 %
5	88,76 %	75,32 %	79,58 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabell 13. procentandel som instämmer i påståendet om att det är viktigt att sin förening bedriver damverksamhet.

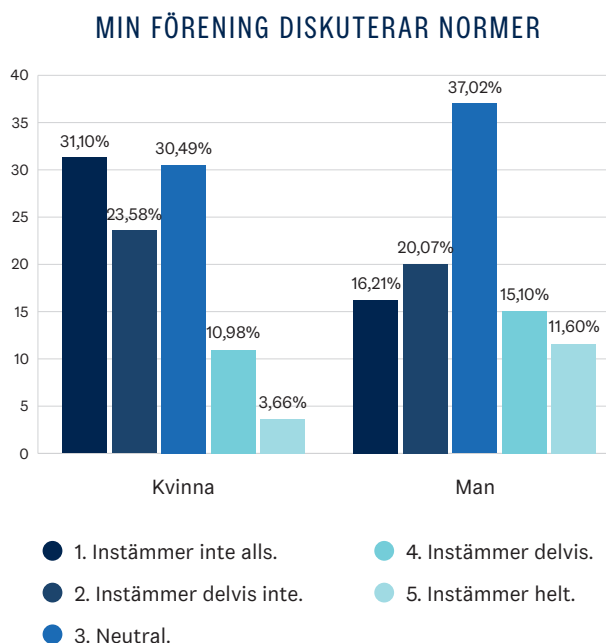
Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	1,56 %	6,88 %	5,19 %
2	1,95 %	4,17 %	3,46 %
3	6,23 %	16,67 %	13,35 %
4	8,17 %	15,04 %	12,86 %
5	82,10 %	57,25 %	65,14 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Enkätsvaren visar på en viss könsskillnad mellan uppfattningen om hur viktigt det är att bedriva flick- respektive damishockey. Gällande verksamhet med flickishockey instämmer 93 procent av kvinnorna 86 procent av männen helt eller delvis om att det är viktigt. Gällande att bedriva damverksamhet är det något lägre andel som instämmer helt eller delvis. Bland kvinnorna instämmer 90 procent helt eller delvis och bland männen är motsvarande siffra 72 procent. Skillnaden mellan flick- och damishockey är således 3 procent för kvinnor och 14 procent för män.

Enkäten ämnade även få svar på hur utspridd diskussionen om normer och medföljande kunskap är inom ishockeyn. På frågan ”Min förening diskuterar begreppet

normer?" påvisas följande fördelning av uppskattad överensstämmelse.

Figur 5. Andel i procent som uppgett hur väl man instämmer i om begreppet normer diskuteras i sin respektive förening.



55 procent av kvinnorna skattar att man inte alls eller delvis inte diskuterar begreppet normer i sin förening jämfört med 36 procent av männen. Vidare skattar 15 procent av kvinnor att dom instämmer helt eller delvis i att deras förening diskuterar begreppet normer jämfört med männen som instämmer helt eller delvis till 27 procent.

Tabell 14. Andelen personer som skattat i påståendet: "Jag upplever att normer inom ishockeyn varit begränsande för mig på något sätt".

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	17,89 %	47,96 %	38,52 %
2	11,79 %	21,93 %	18,75 %
3	27,24 %	16,36 %	19,77 %
4	19,11 %	7,06 %	10,84 %
5	23,98 %	6,69 %	12,12 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

I tabell 14 illustreras att 43 procent av kvinnor instämmer helt eller delvis med påståendet. Motsvarande siffra för männen är 14 procent.

Tabell 15. Procentuell fördelning av personer som skattat i påståendet "Jag upplever att normer inom ishockeyn har varit begränsande för andra på något sätt".

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	3,67 %	13,25 %	10,24 %
2	8,98 %	12,50 %	11,40 %
3	22,86 %	27,43 %	25,99 %
4	24,08 %	24,44 %	24,33 %
5	40,41 %	22,39 %	28,04 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

I tabell 16 illustreras att 64 procent av kvinnorna instämmer helt eller delvis i påståendet om att det finns normer inom ishockeyn som har varit begränsande för någon annan. Motsvarande andel för männen är 47 procent.

Tabell 16. Skattning av påståendet: "Det finns normer inom ishockeyn som begränsar utvecklingen av dam- och flickhockey".

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	5,60 %	21,22 %	16,29 %
2	6,40 %	12,73 %	10,73 %
3	17,60 %	26,01 %	23,36 %
4	25,60 %	22,14 %	23,23 %
5	44,80 %	17,90 %	26,39 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

I tabell 16 illustreras uppfattningen om huruvida det finns normer inom ishockeyn som begränsar utvecklingen av flick- och damishockeyn. 45 procent av kvinnorna instämmer helt i att det finns normer som kan begränsa utvecklingen av flick- och damhockey och 26 procent instämmer delvis, till skillnad mot männen där 18 procent instämmer helt och 22 procent instämmer delvis.

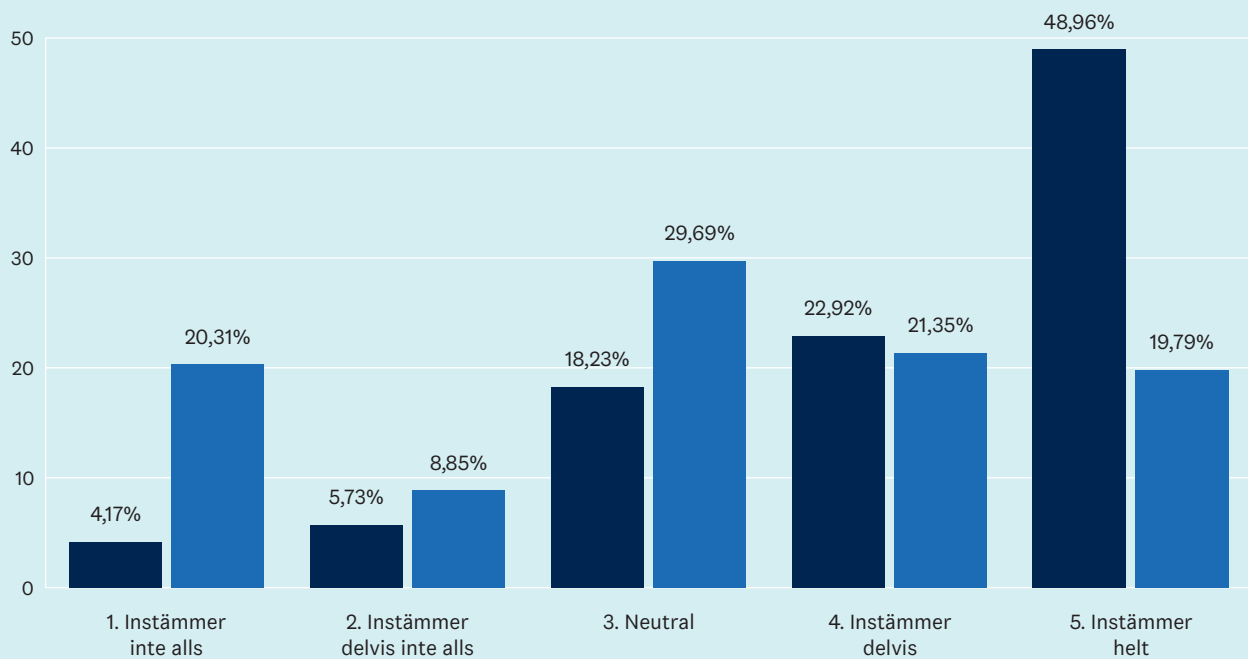
Mellan grupperna dam- och herrspelare instämmer damspelare helt eller delvis med påståendet om att det finns normer som begränsar utvecklingen av flick- och damhockey till 70 procent jämfört med herrspelare där 40 procent instämmer. Detta motsvarar mer än varannan damspelare och 2 av 5 herrspelare.

Inom gruppen av personer som sitter på en ledande position så instämmer kvinnorna till 70 procent och männen till 39 procent.

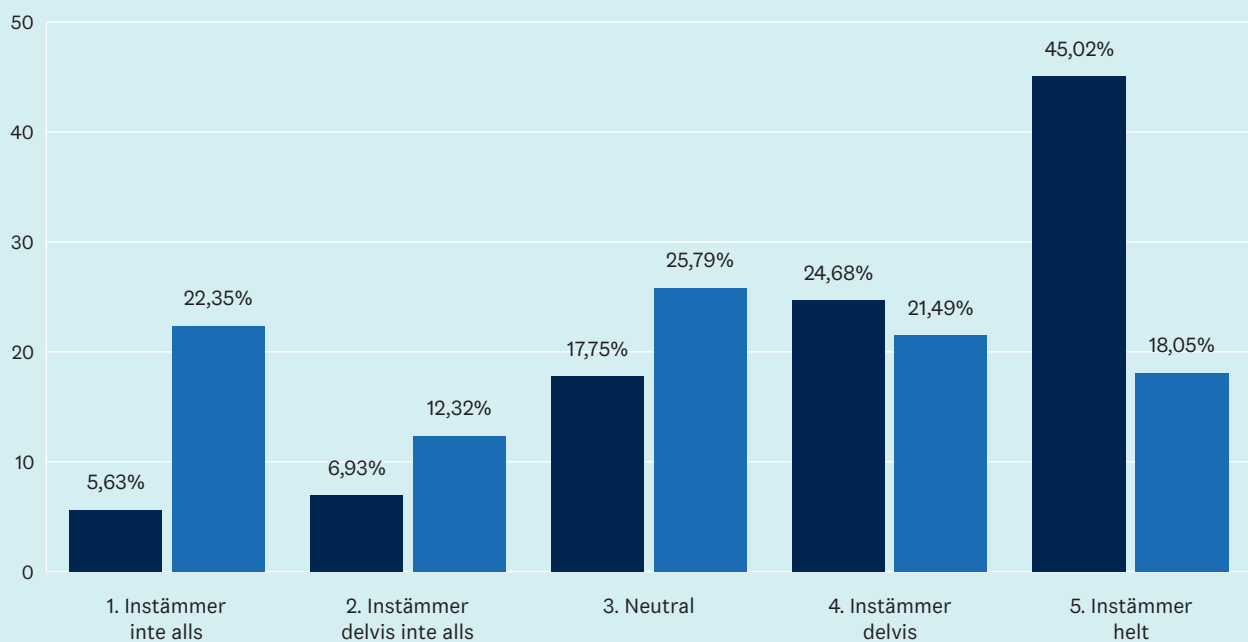
Uppfattningen om begränsande normer

● Kvinnor ● Män

UPPFATTNINGEN OM BEGRÄNSANDE NORMER MELLAN DAM- & HERRSPELARE



UPPFATTNINGEN OM BEGRÄNSANDE NORMER MELLAN KVINNOR OCH MÄN I LEDANDE POSITION



81 % av kvinnorna instämmer helt eller delvis med påståendet att ishockeyn premierar maskulinitet framför femininitet. Motsvarande siffra för männen är 58 %.

5.2.2 Maskulinitet och machokultur

I detta avsnitt presenteras resultatet gällande frågor som rör maskulinitetsnormer och machokultur. I tabell 17 illustreras andelen personer som skattat att de upplever att ishockeyn premierar maskulinitet före femininitet.

Tabell 17. Andel personer som tagit ställning i påståendet om att ishockeyn premierar maskulinitet före femininitet.

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	2,39 %	9,19 %	7,04 %
2	3,59 %	9,56 %	7,67 %
3	12,75 %	22,79 %	19,62 %
4	29,48 %	30,33 %	30,06 %
5	51,79 %	28,13 %	35,60 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabell 17 illustrerar att kvinnor till 81 procent instämmer helt eller delvis med påståendet. Motsvarande siffra för männen är 58 procent. 19 procent av männen instämmer inte alls eller inte delvis med påståendet. Motsvarande siffra för kvinnorna är 6 procent.

Tabell 18. Andel personer som skattat i påståendet om att det råder en machokultur inom ishockeyn.

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	1,57 %	5,89 %	4,51 %
2	1,57 %	14,00 %	10,03 %
3	14,12 %	19,89 %	18,05 %
4	28,24 %	31,86 %	30,70 %
5	54,51 %	28,36 %	36,72 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

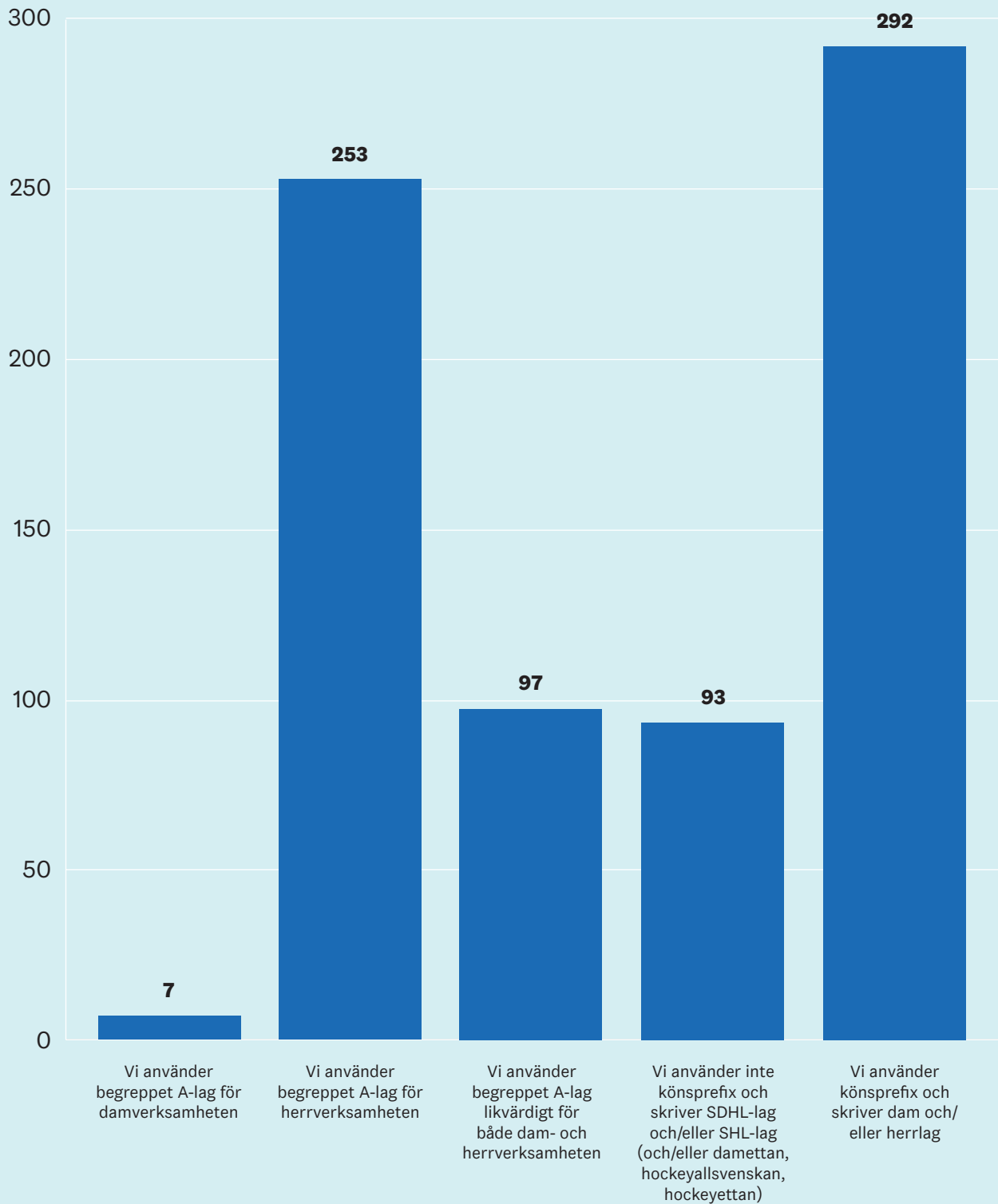
I tabell 18 har 83 procent av kvinnorna och 60 procent av männen skattat att dom instämmer helt eller delvis med att det råder en machokultur inom ishockeyn. Av personerna som inte alls eller inte delvis instämmer är 3 procent kvinnor och 20 procent män.

I tabell 19. illustreras andelen personer som skattat i påståendet om att machokultur är något negativt.

Skattningsskala	Kvinna	Man	Totalt
1	0,39 %	6,83 %	4,77 %
2	3,94 %	12,55 %	9,80 %
3	20,08 %	18,82 %	19,22 %
4	31,89 %	27,68 %	29,02 %
5	43,70 %	34,13 %	37,19 %
Totalsumma	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Andelen kvinnor som instämmer helt eller delvis med påståendet är 76 procent och motsvarande andel för männen är 62 procent. 4 procent av kvinnorna instämmer inte alls eller inte delvis med påståendet. Motsvarande andel för männen är 19 procent.

Användningen av könsprefix i kommunikationen hos svenska klubbar



Inom kategorin personer i ledande position uppger 6 % av kvinnorna att de helt instämmer i påståendet att deras organisation är jämställd, vilket ska jämföras med siffran 21 % för antalet män i motsvarande ställning.

5.2.3 Diskussion: Synen på jämställdhet inom svensk ishockey

Härnäst kommer resultaten i enkät 1 att diskuteras mer i detalj. Tre perspektiv är av särskilt intresse för att kunna belysa skilda synsätt och värderingar, närmare bestämt spelarperspektiv, könsperspektiv och maktperspektiv. Ett spelarperspektiv kan visa på märkbara skillnader jämfört med personer på ledande position och/eller anställda inom allehanda ishockeyorganisationer. Vad gäller spelarperspektivet bör påpekas att resultatet bygger på en tämligen jämn könsfördelning, då 156 manliga och 145 kvinnliga spelare har deltagit i undersökningen. Däremot utgör kvinnor knappt 20 procent av alla respondenter i kategorin för personer på ledande position. Vidare kan noteras att endast 13 av totalt 843 inlämnade enkäter i enkätstudie utgörs av personer inom förbundssfären, varav tre (23 procent) var kvinnor.

För att få en uppfattning om jämställdhet sett utifrån ett makt- och könsperspektiv redovisades resultatet mellan och inom dessa analysområden. På frågan om respondenterna upplever att deras förening är jämställd svarade 52 procent att de instämmer helt eller delvis. Det innebär att varannan person tycker att den förening vederbörande tillhör bedriver en jämställd verksamhet, vilket är en mycket positiv siffra. Bryter man ned siffrorna mellan könen förändras den procentuella andelen något. 26 procent av männen instämmer helt med att deras förening är jämställd jämfört med 10 procent av kvinnorna. Det är även fler kvinnor som uppgett att de inte alls instämmer (8 procent) jämfört med männen (4 procent). Här etableras en tydlig skillnad i upplevd jämställdhet mellan könen. Frågan har även analyserats mellan dam- och herrspelare: 70 procent av herrspelarna uppskattar helt eller delvis att föreningen är jämställd och motsvarande siffra för damspelarna är endast 31 procent, varav 12 procent inte instämmer alls. Skillnaden mellan könen blir större inom

gruppen än inom hela urvalet.

Inom kategorin personer i ledande position uppger 6 procent av kvinnorna att de helt instämmer i påståendet att deras organisation är jämställd, vilket ska jämföras med siffran 21 procent för antalet män i motsvarande ställning. 16 procent av kvinnorna och 14 procent av männen uppger samtidigt att de inte alls eller delvis inte instämmer i påståendet att deras organisation är jämställd. Detta stämmer väl överens med det totala urvalet, där andelen som inte helt eller delvis instämmer i påståendet utgörs av 14 procent män och 18 procent kvinnor. Det innebär, procentuellt sett, att kvinnorna inom det totala urvalet och kvinnor på ledande positioner har samstämmighet i synen på jämställdheten inom organisationen.

Av de totalt 115 respondenter som uppgett att de är anställda i en förening eller ett förbund är 67 män (58 procent) och 48 kvinnor (42 procent). Denna kategori uppvisar en jämnare könsfördelning än gruppen på ledande position. Även i detta fall finns dock påtagliga skillnader i synen på jämställdhet inom den organisation de företräder, under det att 31 procent av kvinnorna svarar att de inte instämmer eller delvis inte instämmer i påståendet att verksamheten är jämställd, medan endast 12 procent av männen gör sammalunda.

Två femtedelar av alla kvinnor har valt att inta en neutral ställning i förhållande till påståendet att deras organisation är jämställd. 57 procent av alla anställda män instämmer helt eller delvis i att deras organisation är jämställd. Motsvarande siffra för kvinnor är 25 procent. Trots en jämnare könsfördelning kvarstår samma skillnad i upplevd jämställdhet mellan könen.

Anställda kvinnor instämmer inte alls i högre utsträckning än kvinnor på ledande position. Anställda kvinnor och damspelare skattar i lika stor utsträckning att de inte instämmer alls eller delvis inte. Manliga svarspersoner som innehar en ledande position instämmer

helt eller delvis i påståendet att deras förening är jämställd. Det är lägst av alla grupper män (spelare, män på ledande positioner och totala antalet män), men trots att det är den grupp som i minst utsträckning instämmer helt eller delvis i att föreningen är jämställd innebär det att det fortfarande är mer än varannan manlig svarsperson på ledande position som instämmer i att deras förening är jämställd.

Om uppfattningen gällande hur jämställd en verksamhet är skiljer sig åt radikalt mellan skilda personer/grupper inom en verksamhet kan det vara svårt att klargöra vad en jämställd miljö faktiskt innebär. Frågor som föreningar, förbund och organisationer bör ställa sig är: Hur är representationen i vår ledning och på andra nivåer? Finns kvinnor representerade till minst 40 procent? Har vi företrädare för olika grupper/kategorier i arbetsgrupper för jämställdhet med mera? Om företrädare för olika sociala kategorier, som besitter skilda erfarenheter och synsätt, blir representerade i beslutande organ etcetera ökar möjligheten att realisera en verkligt jämställd verksamhet.

Vad gäller frågan om jämställdhet är viktig för mig i min förening svarar hela 81 procent av alla män och 86 procent av alla kvinnor att det instämmer helt eller delvis. Dessa siffror visa på en anmärkningsvärt stor vilja till att ha en jämställd förening. Det kan läsas som en påfallande god jordmån för ett aktivt jämställdhetsarbete inom svensk ishockey.

För att förstå skillnaden i skattning mellan män och kvinnor på olika positioner gällande upplevt grad av jämställdhet ställdes frågor om orättvis behandling. Skillnaden mellan könen ter sig här särskilt stor. Endast 2 procent av männen instämmer helt eller delvis med påståendet: "Jag har upplevt mig orättvist behandlad på grund av mitt kön?" Motsvarande siffra för kvinnor är 32 procent. Hela 90 procent av männen skattar att de inte alls instämmer med påståendet till skillnad mot 37 procent av kvinnor. Det innebär att det närmast uteslutande är kvinnor som säger sig ha upplevt orättvis behandling inom ishockeyn.

På frågan om de upplevt att någon annan blivit orättvist behandlad på grund av sitt kön svarar däremot 15 procent av männen att de instämmer helt eller delvis och 36 procent av kvinnorna. Det finns alltså en tendens att i högre utsträckning uppleva att andra blir orättvist behandlade på grund av sitt kön än om man själv blir det, särskilt bland männen. Däremot svarar 74 procent av männen att de inte alls eller delvis inte instämmer i påståendet att någon annan blivit orättvist behandlad på grund av sitt kön. Det betyder att tre fjärdedelar av alla män uppger att de inte har upplevt att någon annan blivit orättvist behandlad på grund av könstillhörighet.

Vad beror skillnaden i upplevelser på? Idrotten i allmänhet och ishockeyn i synnerhet är en väldigt

könssegregerad arena. Dels på grund av pojkar och flickor tidigt delas upp, dels för att det är en majoritet av män som utövar och arbetar inom idrotten. När det är en övervägande andel kvinnor som känt sig orättvist behandlade på grund av sitt kön ser främst andra kvinnor det, möjligtvis på grund av att andra kvinnor kan relatera och identifiera orättvisor som är kopplat till framför allt kön.

Vi vet sedan tidigare att det finns en hög samstämmighet gällande att jämställdhet är något viktigt bland alla grupper av svarspersoner. För att förstå var ansvaret och kunskapen anses föreligga fick respondenterna ta ställning till påståendet: jämställdhet är en kvinnofråga som mestadels drivs av kvinnor. Skillnaden mellan könen är återigen stor, där hela 62 procent av kvinnorna helt eller delvis instämmer med påståendet till skillnad mot 28 procent av männen. 43 procent av männen instämmer inte alls eller inte delvis jämfört med 19 procent av kvinnorna. Detta innebär att kvinnor, som i högre utsträckning känner sig orättvist behandlade på grund av sitt kön anser att de till viss del står ensamma i arbetet med jämställdhet samtidigt som nästan hälften av alla män inte håller med om att det är en fråga som mestadels drivs av kvinnor. Detta är ett problem som behöver adresseras. Om varannan man inte instämmer i att det enbart är en kvinnofråga behöver man ha aktiva strategier för att diskutera jämställdhet och framför allt integrera det i sitt dagliga arbete.

Vilka normer finns inom svensk ishockey och vilken innebörd har de för olika grupper?

Enkätsvaren visar på könsskillnader i synen på huruvida normer diskuteras eller ej inom organisationerna. 54 procent av kvinnorna skattar att man inte alls eller delvis inte diskuterar begreppet normer i deras förening, medan endast 36 procent av männen svarar samma sak. 15 procent av kvinnor instämmer helt eller delvis i påståendet jämfört med 26 procent av männen. Denna fråga genererade en hög andel neutrala skattningar för båda könen; 30 procent av kvinnorna och 37 procent av männen har valt en trea, vilken innebär en neutral ställning.

För att belysa om det anses finnas normer som kan vara begränsande för någon/några ur ett könsperspektiv fick respondenterna ta ställning till påståendena: "Jag upplever att normer inom ishockeyn har varit begränsande för mig på något sätt" samt "Jag upplever att normer inom ishockeyn har varit begränsande för andra på något sätt". 43 procent av kvinnorna upplever att det finns en norm inom ishockeyn som varit begränsande för dem på något sätt jämfört med 14 procent av männen.

Gällande frågan vad normer har för påverkan på andra personer instämmer kvinnor helt eller delvis till 64 procent, vilket ska jämföras med 46 procent av

71 % av de kvinnliga spelarna anser att det finns normer som kan vara begränsande för utvecklingen av flick- och damishockeyn samt 41 % av männen. Det motsvarar mer än varannan damspelare samt två av fem herrspelare.

männen. Samma tendenser i skattningen återfinns alltså även gällande upplevelser av olika situationer kopplat till orättvisor och begränsningar. Kvinnor skattar i större utsträckning än männen att de både har upplevt sig vara orättvist behandlade och att normer varit begränsande för dem på något sätt.

Gällande upplevelsen att normer som existerar kan vara begränsande för någon annan skattar dock männen i högre utsträckning att de håller med. 46 procent av dem instämmer helt eller delvis. Detta innebär att män tycks vara bättre på att förstå och identifiera att det finns en norm som inte alla passar in i utan att gå mer in på vilken typ av norm det skulle kunna vara, än att identifiera en orättvis behandling baserat på vilken könstillhörighet personen har. Varför är det så? Vad är skillnaden mellan att förstå begränsningen till följd av rådande normer och identifieringen av orättvisor baserade på könstillhörighet? Verktyg som kan hjälpa föreningar att belysa detta och eventuellt bidra till utveckling på området är de normkritiska förhållningssätt som Riksidrottsförbundet arbetar med att iscensätta inom idrottsrörelsen.

I påståendet ”Det finns normer inom ishockeyn som begränsar utvecklingen av flick- och damishockeyn” skattade 44 procent av kvinnorna att de instämmer helt i påståendet och 25 procent att de delvis instämmer. Detta innebär 69 procent av det totala antalet kvinnor. 17 procent av männen instämmer helt i samma påstående och 22 procent instämmer delvis. Det innebär 39 procent av männen. Återigen presenteras en skillnad i upplevelse mellan kvinnor och män i huruvida en struktur eller funktion är begränsande. Denna gång gällande en rörelse i sin helhet.

Inom gruppen spelare anser 71 procent av de kvinnliga spelarna att det finns normer som kan vara begränsande för utvecklingen av flick- och damishockeyn samt 41 procent av männen. Det motsvarar mer än varannan damspelare samt två av fem herrspelare. Även inom gruppen personer på ledande positioner är den procentuella fördelningen likadan. Mer än varannan kvinna på

ledande position anser att så är fallet och 2 av 5 män instämmer tillika i det. För att gå till botten med denna besvärande belägenhet ter det sig angeläget att arbeta med att belysa och förändra de normer som verkar begränsande.

På frågan om ishockey premierar maskulinitet framför femininitet svarade 81 procent av kvinnorna och 58 procent av männen att de instämmer helt eller delvis. Detta är en indikation på att en norm kopplad till kön är betydande gällande upprätthållande av kulturen inom sporten. På påståendet om att det råder en machokultur inom ishockey har 82 procent av kvinnorna och 60 procent av männen svarat att de helt eller delvis instämmer. Endast 3 procent av kvinnorna svarar att de inte instämmer, medan 19 procent av männen uppger samma sak. Denna procentuella könsfördelning stämmer överens med det ovannämnda och är en tydlig indikation på att maskulinitet utgör en norm som är högst närvarande inom ishockeyn samt att maskulinitetsnormer även är med och skapar machokultur.

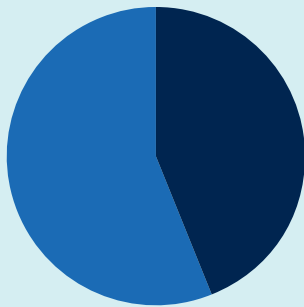
Studier visar att om maskulinitet premieras och upprätthålls i hierarkin, är det mer sannolikt att beteenden och karaktärsdrag som är nära kopplade till maskulinitet också premieras. Således upprätthålls även då en subjektiv rekrytering av nya medarbetare, ledare och personer till olika positioner som på en skala värderas utifrån en hegemonisk maskulinitetsnorm.¹¹³ Detta är som bekant något som inte bara upprätthålls av män. Även kvinnor inom en viss kultur måste anpassa sig till rådande normer, inte för att man nödvändigtvis alltid vill utan för att ens existens inom kulturen är villkorad.

Men, är machokultur något negativt? Vad kan det eventuellt innebära för konsekvenser? På frågan om machokulturen är något negativt svarar 74 procent av kvinnorna och 64 procent av männen att de instämmer helt eller delvis. Det innebär således att mer än varannan kvinna och man anser att machokulturen är något negativt. Det är en betydande andel som anser att kulturen som råder är något negativt.

113 Andersson, 2009.

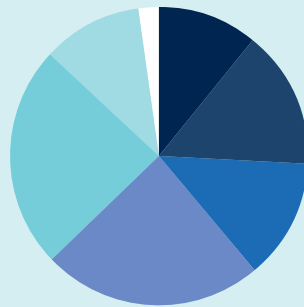
Demografisk profil för de svarande i enkät 2

FIGUR 7
KÖNSFÖRDELNING



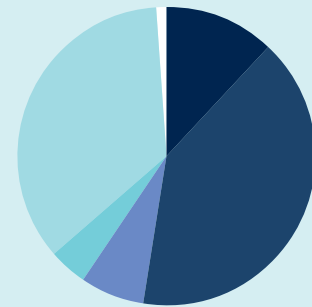
● Kvinna: 1 % ● Man: 67 %

FIGUR 8
ÅLDERSFÖRDELNING



● 15-18 år: 11 % ● 50-59 år: 24 %
 ● 18-30 år: 15 % ● 60-69 år: 11 %
 ● 30-39 år: 13 % ● 70-79 år: 2 %
 ● 40-49 år: 24 %

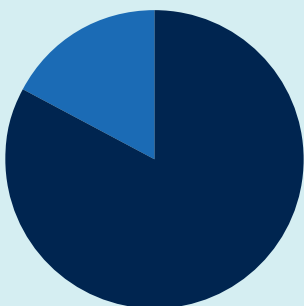
FIGUR 9
UTBILDNINGSNIVÅ



● Grundskole-
examen: 12 % ● Yrkesexamen-
utbildning -
Högskoleexamen,
kandidatexamen,
yrkesexamina
grundnivå: 36 %
 ● Gymnasie-
examen: 40 %
 ● Ingen: 0 %
 ● Magister-
examen: 7 %
 ● Master-
examen: 4 %
 ● Forskarutbildning
- Licentiat eller
doktorsexamen:
1 %

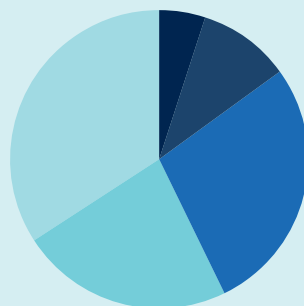
RF:s riktlinjer för könsfördelning i styrelser och valberedning

FIGUR 10
JAG KÄNNER TILL RF:S JÄMSTÄLLDHETSMÅL OM KÖNSFÖRDELNING I STYRELSE OCH VALBEREDNING



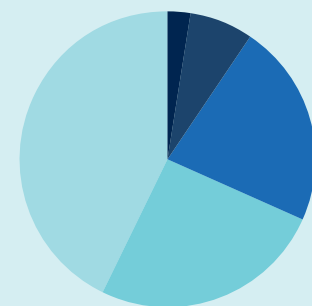
● Ja: 83 % ● Nej: 17 %

FIGUR 11
JAG HAR FÖR AVSIKT ATT TILLSÄTTA PERSONER INOM DEN VERKSAMHET JAG ÄR ANSVARIG FÖR I SYFTE ATT UPPFYLLA RF:S JÄMSTÄLLDHETSMÅL



● 1. Instämmer
inte alls: 5 % ● 4. Instämmer
delvis: 23 %
 ● 2. Instämmer
delvis inte:
10 % ● 5. Instämmer
helt: 34 %
 ● 3. Neutral: 28 %

FIGUR 12
JAG TROR ATT DET ÄR BRA FÖR SVENSK HOCKEY MED EN KÖNSFÖRDELNING OM 40/60 %



● 1. Instämmer
inte alls: 1,99 % ● 4. Instämmer
delvis: 20,27 %
 ● 2. Instämmer
delvis inte:
5,65 % ● 5. Instämmer
helt: 54,49 %
 ● 3. Neutral: 17,61 %

5.3 Enkät 2

Redovisningen av svaren för enkät 2 inleds med en översikt av den demografiska profilen för de svarande. Könsfördelning, ålder, utbildningsnivå och typ av befattning har registrerats. Vidare har antal kvinnor och män på ledande position redovisats.

5.3.1 Redovisning av antalet kvinnor och män på ledande positioner

I tabell 18 redovisas antalet personer på ledande position fördelat på kön. Av totalt 127 personer på ledande positioner är 21 kvinnor. Det motsvarar 16 procent. Det innebär att 106 män (84 procent) har någon typ av ledande position.

Tabell 18. Antal personer på ledande position fördelat på kön.

Ledande positioner	Kvinnor	Män	Totalt
VD	1	8	9
Styrelse	16	59	75
Ordförande	0	2	2
Marknadschef	1	3	4
Kommunikationschef	1	1	2
Ekonomichef	0	3	3
Sportchef	2	30	32
Totalt	21	106	127

5.3.2 RF:s riktlinjer gällande könsfördelning i styrelser och valberedning

Riksidrottsförbundets jämställdhetsmål innefattar riktlinjer om könsfördelning i styrelser och kommittéer inom SF ska vara 40/60 procent samt att valberedningar inom SF ska vara 50/50 procent fördelning mellan könen. Detta avsnitt i enkäten avsåg att undersöka och redovisa kunskapen om och avsikt att följa riktlinjer för den egna verksamheten.

I figur 11 redovisas den procentuella fördelningen av ställningstagande i frågan om man har för avsikt att tillsätta personer, inom den verksamhet som svarspersonen i fråga är ansvarig för, för att uppfylla RF:s jämställdhetsmål. Detta avser all både styrelser, kommittéer, valberedningar och övrig verksamhet i förbund och förening. Kategori ett innebär att man inte alls instämmer/har för avsikt att tillsätta enligt RF:s jämställdhetsmål och kategori fem innebär att man instämmer helt i påståendet. 57 procent instämmer helt eller delvis i påståendet och 15 procent instämmer inte alls eller inte delvis. 28 procent har valt en neutral ståndpunkt.

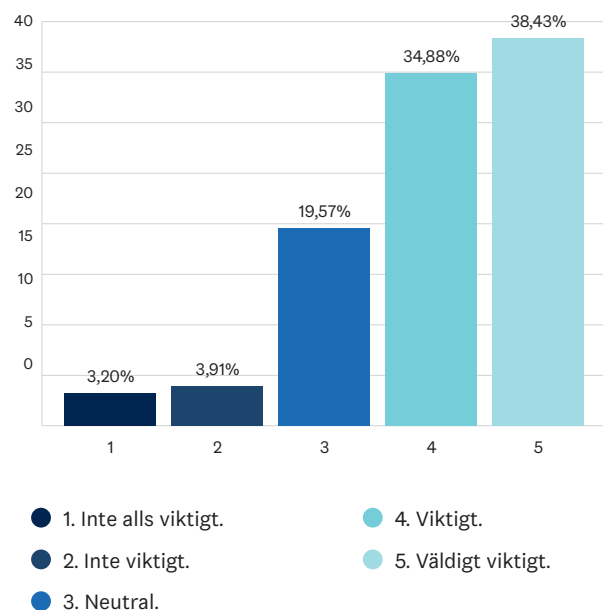
Figur 12 illustrerar att ca 75 procent av alla svars personer instämmer helt eller delvis i påståendet om

att man anser att det är bra för svensk ishockey att organisationer, föreningar och andra verksamheter som bedriver utveckling har en könsfördelning om 40/60 procent. 8 procent instämmer delvis inte eller inte alls. 18 procent har valt en neutral ståndpunkt.

5.3.3 Enkätavsnitt gällande mångfald inom organisation, förening eller annan verksamhet

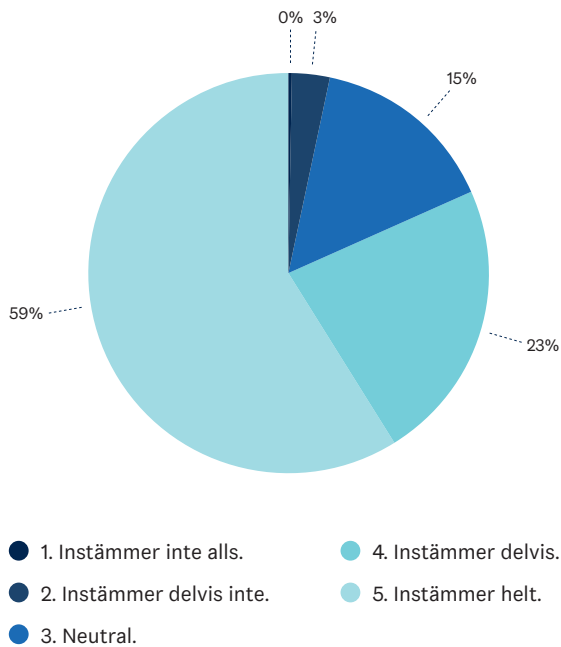
Detta enkätavsnitt har för avsikt att undersöka och redovisa huruvida svarspersonerna upplever att deras organisation, verksamhet och/eller arbetsplats är inkluderande sett utifrån ett mångfaldsperspektiv. Mångfaldsperspektivet definierades utifrån de sju diskrimineringsgrunderna: kön, ålder, etnicitet, könsidentitet eller uttryck, religion/trosuppfattning, sexuell läggning och funktionsnedsättning.

Figur 13. Hur viktigt ett inkluderingsperspektiv är för mig att lyckas med mina arbetsuppgifter, mål och uppdrag.



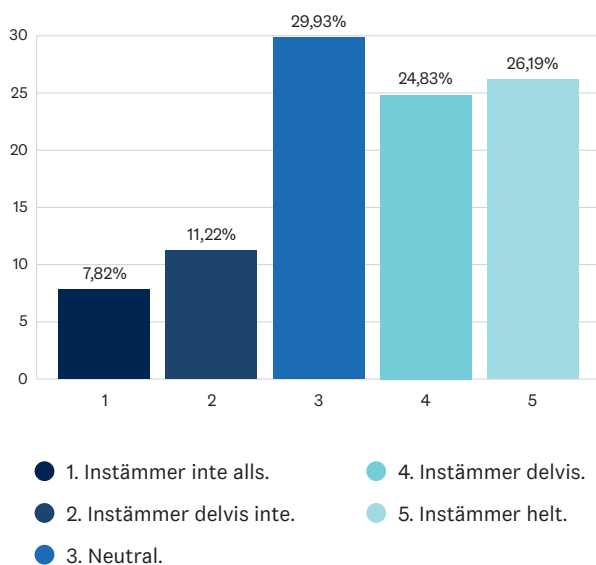
I figur 13 illustreras ställningstagandet gällande hur viktigt ett inkluderingsperspektiv är för mig att lyckas med mina arbetsuppgifter, mål och uppdrag. Skattningskategori ett innebär att du inte alls tycker att det är viktigt och skattningskategori fem innebär att du tycker att det är jätteviktigt.

Figur 14. Jag tycker att det är viktigt att en verksamhet, förening eller organisation som bedriver ishockeyverksamhet även ska vara inkluderande ur ett mångfaldsperspektiv.



I figur 14 illustreras det att 82 % av alla svarspersoner instämmer helt eller delvis i påståendet. 3 % instämmer inte alls eller inte delvis. 15 % har valt ett neutralt ställningstagande.

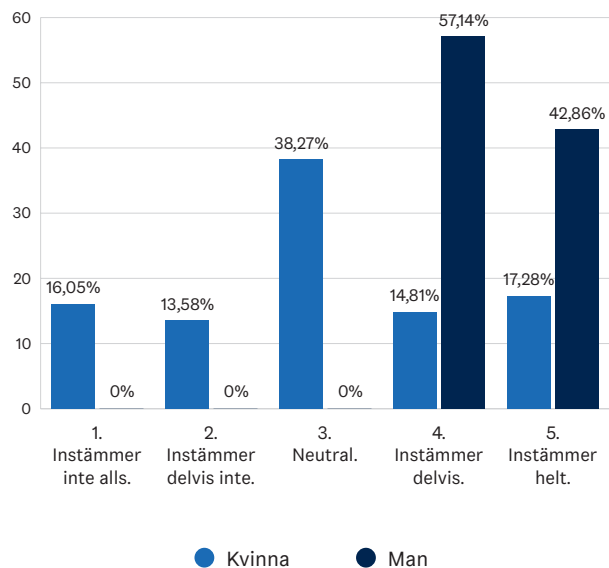
Figur 15. Min organisation, verksamhet och/eller arbetsplats är inkluderande ur ett mångfaldsperspektiv?



I figur 15 illustreras uppfattningen om hur inkluderande svarspersonens organisation, verksamhet och/eller arbetsplats är. 19 procent av alla svarspersoner instämmer inte alls eller inte delvis med påståendet. 51 procent instämmer helt eller delvis. 30 procent har valt en neutral ståndpunkt.

Figur 16. Fördelningen mellan dam- och herrspelare gällande fördelningen av ställningstagande i påståendet om hur inkluderande ens förening är.

MIN FÖRENING ÄR INKLUDERANDE UR ETT MÅNGFALDSPERSPEKTIV

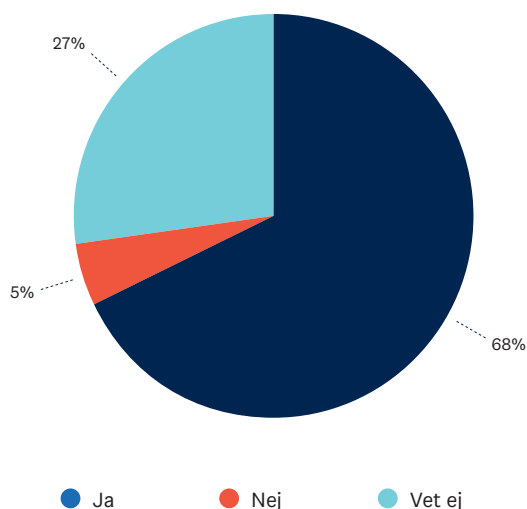


I figur 16 illustreras fördelningen mellan dam- och herrspelare gällande fördelningen av ställningstagande i påståendet om hur inkluderande ens förening är. 30 procent av damspelare instämmer inte alls eller inte delvis med påståendet om att ens förening är inkluderande ur ett mångfaldsperspektiv. Jämförelsevis har ingen manlig spelare tagit ställning i kategorierna: ”instämmer inte alls”, ”instämmer delvis inte” och ”neutral”.

27 % av alla personer som uppgav att de vet att sin verksamhet har en värdegrund har inte tagit del av den. Den huvudsakliga anledningen till att personen inte tagit del av den var att de inte visste var den fanns.

5.3.4 Värdegrund

Figur 17. Vet du om deras respektive verksamhet har ett värdegrundsdokument?



I figur 17 undersöktes hur många av alla svarspersoner som vet om deras respektive verksamhet har ett värdegrundsdokument. 68 procent uppgav att de känner till det, medan 27 procent svarade att de inte gjorde det. 5 procent uppgav att de saknade ett värdegrundsdokument.

Om man uppgav att sin verksamhet hade ett värdegrundsdokument fick man besvara en följdfråga om huruvida man hade tagit del av dokumentet.

27 procent av alla personer som uppgav att de vet att sin verksamhet har en värdegrund har inte tagit del av den. Den huvudsakliga anledningen till att personen inte tagit del av den var att de inte visste var den fanns. Ytterligare anledningar som angavs var att man inte ansåg att värdegrundsarbete var förenligt med föreningsverksamheten samt att inget värdegrundsarbete har gjorts.

5.3.5 Diskussion

Enkät två besvarades av 307 personer, varav 136 kvinnor och 171 män. Syftet med enkäten var att bygga vidare på den information som erhöles i den första enkätstudien om jämställdhet och normer. Fokus låg på frågor rörande hur förbund och klubbar ser på, och arbetar med, inkludering och värdegrund och om det har betydelse för utvecklingen av flick- och damishockey.

Även i denna enkät är personer på ledande positioner överrepresenterade av män (n=106) (84 procent). Enligt RF:s jämställdhetsmål ska föreningar och organisationer inom ett SF arbeta för att ha en könsfördelning om 40/60 procent för styrelser, utskott och kommittéer samt 50/50 procent i valberedningar. För att kunna tillmötesgå RF:s jämställdhetsmål behöver personer, som sitter på beslutande positioner om dessa frågor, tillfrågas om det är medvetna om målen och hur de har för avsikt att agera för att nå målen.

På frågan om de känner till RF:s jämställdhetsmål om könsfördelning på beslutsfattande positioner svarade 83 procent att så var fallet. På frågan om de har för avsikt att tillsätta personer inom den verksamhet där man är ansvarig för rekrytering i syfte att uppfylla målen registrerades följande svar: 57 procent instämmer helt eller delvis i påståendet, 15 procent instämmer inte alls och 28 procent har valt att vara neutrala. Mer än varannan person har för avsikt att rekrytera på det sättet att de möter RF:s jämställdhetsmål. Bland de 15 procent som svarade att de inte hade för avsikt att rekrytera för att möta RF:s jämställdhetsmål, motiverade många sitt ställningstagande med att de är emot könskvotering. RF:s jämställdhetsmål innefattar inte någon typ av kvotering. I stället intas en position om att folkrörelsen i sin helhet aktivt ska arbeta för att könsfördelningen på beslutsfattande positioner är minst 60/40 procent och i valberedningar 50/50 procent.

74 procent av alla respondenter instämmer helt eller delvis i påståendet att de anser att det är bra för

82 % av alla respondenter svarade att de helt eller delvis instämmer i att det är viktigt att en verksamhet, förening eller organisation som bedriver ishockeyverksamhet även ska verka för inkludering och mångfald.

svensk ishockey att organisationer, föreningar och andra verksamheter har en könsfördelning på 40/60 procent på beslutande positioner. 7 procent instämmer inte alls eller inte delvis. Det innebär att det tycks finns stöd för tanken att sträva mot RF:s jämställdhetsmål inom sporten.

På frågan hur viktigt ett inkluderingsperspektiv är för dig att lyckas med dina arbetsuppgifter, mål och uppdrag svarade 73 procent att de instämmer helt eller delvis. Vidare svarade hela 82 procent av alla respondenter att de helt eller delvis instämmer i att det är viktigt att en verksamhet, förening eller organisation som bedriver ishockeyverksamhet även ska verka för inkludering och mångfald. Endast 3 procent svarar att de inte instämmer. På sätt och vis kan detta läsa som en indikator på att inkludering och mångfald är en självklarhet inom sporten. En självklarhet för med sig en risk om att tas för givet och viktiga arbetsområden, såsom jämställdhet, inkludering och mångfald behöver åtföljas med vetskapen om att detta även omsätts i praktiken. Omsättandet mellan teori och praktik är en återkommande svårighet som behöver vidare uppmärksamhet från Ishockeysveriges alla aktörer.

På frågan om respondenternas organisation, verksamhet och/eller arbetsplats kan sägas vara inkluderande ur ett mångfaldsperspektiv svarade 51 procent att de instämmer helt eller delvis. 19 procent av alla svars personer svarade att de inte alls eller delvis inte instämmer. Hela 30 procent intog en neutral ståndpunkt. Samma fråga inom gruppen dam- och herrspelare redovisar att 30 procent av damspelare instämmer inte alls eller inte delvis med påståendet om att ens förening är inkluderande ur ett mångfaldsperspektiv. Jämförelsevis har ingen manlig spelare tagit ställning i kategorierna: ”instämmer inte alls”, ”instämmer delvis inte” och ”neutral”. Detta innebär att alla manliga spelare helt eller delvis instämmer med att sin förening är inkluderande ur ett mångfaldsperspektiv.

Värdegrunden är något vars syfte eventuellt ska verka för att främja just inkludering ur ett mångfaldsperspektiv. En kortare undersökning om värdegrundens förekomst i svenska föreningar och organisationer och hur den uppfattas och används genomfördes därför. På frågan om respondenternas förening, liga, organisation eller annan verksamhet har ett värdegrundsdokument svarade 68 procent jakande och 27 procent nekande. 5 procent uppgav att de inte hade någon. De som svarade ja fick även en följdfråga om huruvida de tagit del av dokumentet. Där svarade 73 procent att de hade gjort det och 27 procent att de inte hade gjort det. Den huvudsakliga anledningen till att personen inte tagit del av den var att de inte visste var den fanns att tillgå. Andra skäl som angavs var att man inte ansåg att värdegrundsarbete var förenligt med föreningsverksamheten samt att inget värdegrundsarbete har gjorts. Detta innebär möjligtvis att värdegrundsdokumentet blir en produkt som inte omsätts i praktiken och som inte kontinuerligt används som riktlinje och utbildning i föreningen. Föreningar som har en värdegrund borde nyttja möjligheten att skapa kultur genom mjuka värden som främjar just sakfrågor som jämställdhet, inkludering och mångfald.

Detta kan till synes även kategoriseras under åtgärder som antingen är avslutade, självklara eller vilande. Ska man som förening använda sig av en utarbetad värdegrund bör denna vara välförankrad hos föreningens alla deltagare samt man bör som förening vilja arbeta aktivt och systematiskt för att värdegrunden ska genomsyra verksamheten i sin helhet.

5.4 Konklusion

I det följande kommer resultatredovisningen för delstudie 3 att konkluderas i form av en summering, där de bestående intrycken preciseras.

1

Idrottsliga framgång och en välmående organisation hänger ihop. Se därför till att tillsätta ledningsgrupper med mera med olika röster och erfarenheter för att kunna agera proaktivt i frågor som rör till exempel jämställdhet.

2

Det är viktigt att kompetensutveckla personal, spelare, föräldrar och andra aktiva inom föreningen i olika frågor gällande normer för att kunna påverka den kultur som vi gemensamt vistas i dagligen.

3

Se till att ha ett uppdaterat värdegrundsdokument som kan omsättas i praktiken. Ha med övningar och praktiska exempel på situationer i värdegrundsarbetet för att problematisera och leda väg för hur föreningens medlemmar ska agera i allihanda frågor. Utse någon ansvarig, men låt inte vederbörande ensamt dra hela lasset, utan integrerar arbetet i förenings verksamhetsutveckling i stort. Bjud in till diskussion och praktiskt kunskapsutbyte.

4

För att utveckla och stärka svensk flick- och damishockey krävs en kraftsamling gällande resurser, prioriteringar i det dagliga arbetat för att utveckla svensk hockey. Detta behöver innefatta ett större helhetsperspektiv där en viss omfördelning av resurser uppfattas som något positivt för rörelsen i sin helhet.



6. Avslutning

Tobias Stark

I detta avslutningskapitel summeras undersökningens resultat. Framställningen inleds med en översiktlig sammanställning av situationen för jämställdheten inom svensk ishockey med avseende på kvinnors inflytande samt flick- och damishockeyns ställning. Slutligen anförs ett antal handlingsrekommendationer som är avsedd för att ge vägledning inför det fortsatta jämställdhetsarbetet inom sporten.

Undersökningen ger vid handen att:

- Jämställdheten inom svensk ishockey lämnar övrigt att önska. Historiskt sett förefaller kvinnors inflytande samt flick- och damverksamhetens utveckling ha varit en ickefråga för Svenska Ishockeyförbundet och dess medlemsföreningar. I kvantitativ mening är svensk ishockey idag antagligen mer jämställd än någonsin, men kvalitativt sett finns det fortfarande mycket att göra för att förbättra situationen. Alltför delar av ishockeyn arbetar numera alltmer medvetet och systematiskt med jämställdhetsfrågor, men steget mellan formell och reell jämställdhet är fortsatt långt på alltför många håll. För att lyckas med föresatserna behöver Svenska Ishockeyförbundet gå i bräschen och agera med 'morot och piska'. Rent konkret är annars jämställdhetsintegrering en grundläggande framgångsfaktor: frågan om jämställdhet måste genomsyra verksamheten i stort i stället för att drivas separat vid sidan av den vardagliga praktiken i övrigt.
- Ishockeyn har, traditionellt sett, varit manligt könskodad. Denna norm inverkar negativt på kvinnors inflytande samt flick- och damverksamhetens utveckling inom ishockeyn. Tydliga uttryck för det är machokultur, sexism, homofobi, misogyni, infantilisering, trivialisering, misstänkliggörande och övergrepp. I och med detta går också ishockeyn miste om många potentiella aktiva, som därför inte vill befatta sig med sporten. Även aktiva på flick- och damsidan förefaller bli negativt påverkade, under det att en konsekvens tycks kunna bli att de internaliserar bilden av sig själva som mindervärdiga. Även språkbruket inom och kommunikationen runt ishockeyn är viktig att beakta, eftersom könskodade begrepp såsom ishockey-damishockey, Tre kronor-Damkronorna med mera visar att den dagliga kommunikationen rörande ishockey bidrar till att cementera flickors- och kvinnors marginaliserade position inom sporten.
- Traditionellt sett har kvinnors inflytande samt flick- och damverksamheten inom ishockeyn varit direkt lågprioriterat. Så tycks det vara allttjämt i många sammanhang, även om det tydliga finns tecken på att en positiv förändring är på gång. Exempelvis har jämställdheten ofta underminerats av dolda prioriteringar, varvid utlovade flick- och damsatsningar satsningar uteblivit eller runnit ut i sanden utan synbar anledning, medan pojk- och herrishockeyn okommenterat har fått fortsatt uppbackning. Det finns utpräglad motståndare till jämställdhet inom ishockeyn, men denna tingens ordning har sannolikt mer att göra med sådant som konkurrerande internlogiker, rädsla för att det ska ske på den redan etablerade pojk- och herrishockeyns bekostnad och dylikt.
- Jämställdhet inom svensk ishockey handlar inte primärt om att damspelarna vill ha eller ska få lika lön för lika arbete, som den dagliga debatten emellanåt tycks göra gällande, utan rätten till ett respektfullt bemötande och rätten till "samma" spelarutbildning för både pojkar och flickor.

Handlingsrekommendationer för det fortsatta jämställdhetsarbetet inom svensk ishockey

FLICK- OCH DAMISHOCKEY-ANSVARIG

Svenska Ishockeyförbundet bör anställa en ansvarig som kan leda och samordna utvecklingen av flick- och damishockeyn samt verka för att befrämja kvinnors ökade inflytande inom sporten i stort. Dessutom bör Svenska Ishockeyförbundet rekrytera kvinnor som kan arbeta som hockeykonsulenter. Det senare ökar mångfalden och har ett viktigt signalvärde.

KOMPETENSNÄTVERK

Svenska Ishockeyförbundet bör inrätta ett kompetensnätverk rörande jämställdhet och/eller flick- och damverksamheten. Detta är angeläget, dels för att säkerställa att den flick- och damansvarige samt de kvinnliga hockeykonsulenterna har ett etablerat sammanhang att verka i, dels för att maximera absorberingen av olika erfarenheter och kunskaper, rörande alltifrån de aktivas upplevelser till vetenskapssamhällets rön.

SAMVERKAN

Svenska Ishockeyförbundet måste driva på arbetet, men kan inte förväntas göra allt. I stället är det angeläget att verka för ökad samverkan mellan olika aktörer, ligor, klubbar med mera Svenska Ishockeyförbundets tilltänkta flick- och damansvarige har här en viktig roll att fylla, men Svenska Ishockeyförbundets specialdistriktsförbund, SHL, SDHL, HockeyAllsvenska, Damettan, SICO, RF/SISU med flera bör agera proaktiv.

POLICY

Kommunikationen rörande flick- och damverksamheten bör ses över och byggas ut. Svenska Ishockeyförbundet och dess medlemsföreningar behöver se över sina hemsidor och kommunikationskanaler med avseende på normer och representation så att den ter sig jämställd, inkluderande och ligger i linje med organisationernas policy. Detta arbete kan underlättas genom centralt framtaget utbildningsmaterial och olika utbildningsinsatser.

1+1=2

I och med att flick- och damishockeyn samt kvinnors inflytande alltjämt, på sina håll, upplevs som en belastning och/eller något som riskerar att ta udden av den redan etablerade pojk- och herrverksamheten måste dessa positioneras som en tillgång. Ett led i detta kan vara att utforma kommunikationsstrategier som lyfter fram ”goda exempel”, inrättandet av återkommande ”flick- och damishockeyns dag” eller andra event som synliggör betydelsen av jämställdhet, inkludering och mångfald.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Svensk ishockey behöver genomföra en kompetensinventering. Det handlar dels om att säkra tillgången till välutbildade ledare på flick- och damsidan, dels den större frågan om vilka kunskaper som behövs, vem som besitter dem, om de är de könsspecifika samt hur kunskapsförmedlingen kan och bör gå till? Dessutom föreslår etableringen av ett B-landslag, modell ”Vikingarna”, som kan utgöra ett viktigt steg på vägen från ungdomslandslag till A-landslag.

FLICK- OCH DAMSPELARNAS SJÄLVBILD

Forskning tyder på att flick- och damspelare internaliserar en negativ självbild, där de ser sig själv och sin egen verksamhet som mindervärdig jämfört med pojk- och herrverksamheten. Av det följer att flick- och damspelarna kan sägas bidra till sin egen ”underordning”. För att främja jämställdheten inom sporten i stort och öka spelarnas prestationsförmåga på isen bör de få hjälp med att stärka sin egen självbild. Det bör ske både i form av ökad medial exponering och med hjälp av idrottspsykologisk expertis.

JÄMSTÄLLDHETS- IMPLEMENTERING

Kommunikationen rörande flick- och damverksamheten bör ses över och byggas ut. Svenska Ishockeyförbundet och dess medlemsföreningar behöver se över sina hemsidor och kommunikationskanaler med avseende på normer och representation så att den ter sig jämställd, inkluderande och ligger i linje med organisationernas policy. Detta arbete kan underlättas genom centralt framtaget utbildningsmaterial och olika utbildningsinsatser.

EN PERFEKTIONISTISK HÅLLNING

Svensk ishockey behöver genomföra en genomgripande omvägning från en passivt eller aktivt neutral ståndpunkt till en mer perfektionistisk hållning i förhållande till jämställdhet, kvinnors inflytande samt flick- och damverksamhetens utveckling inom ishockeyn i stort. Det innebär en rörelse bort från ett många gånger snävt och kortsiktigt marknadstänkande – där flick- och damishockeyn lätt avfärdas för att den inte ”bär sig” – till ett mer systematiskt, holistiskt och långsiktigt hållbart betraktelsesätt som går ut på att dirigera sportens utveckling i riktning mot att kunna realisera Svenska Ishockeyförbundets uttalade vision att ishockey ska vara: ”Sveriges mest engagerande idrott. Vi ska vara bäst i världen i ishockey på alla nivåer och vara den idrott som engagerar mest och flest. Svensk ishockey ska också vara en samlande kraft och bidra till att bygga vårt framtida samhälle”.¹¹³ För att detta ska lyckas måste emellertid rörelsen i stort omfamna frågan, varvid olika nivåer, aktörer och intressen kan agera tillsammans.

EN PERFEKTIONISTISK HÅLLNING

Jämställdhet ska inte betraktas som en kvinnofråga, utan rör alla och envar. Av det följer att ökat inflytande för kvinnor samt flick- och damverksamhetens expansion inte enbart handlar om att ”lägga till” ytterligare pusselbitar, utan att utveckla – och kanske till och med omforma – verksamheten i stort genom sådant som att utmana normer, exponera maktförhållanden och ta fram alternativa arbetssätt.

¹¹³ Verksamhetsidé, värdegrund och vision”, 2021.

Jämställdhet inom svensk ishockey handlar inte primärt om att damspelarna vill ha eller ska få lika lön för lika arbete, som den dagliga debatten emellanåt tycks göra gällande, utan rätten till ett respektfullt bemötande och rätten till ”samma” spelarutbildning för både pojkar och flickor.



7. Bibliografi

7.1 Bearbetningar

- Allain, Kristi (2008), "Real Fast and Tough": The Construction of Canadian Hockey Masculinity", *Sociology of Sport Journal*, Vol. 27, s. 462-481.
- Alrsarve, Daniel, "The need for a violence prevention programme in ice hockey: a case study on how hegemonic masculinity supports and challenges violent behaviour in Swedish ice hockey", *European Sport Management Quarterly*, Vol. 21, No. 2, 2021, s. 218-236.
- Andersson, Eric D. "The Maintenance of Masculinity Among the Stakeholders of Sport. *Sport Management Review*, 2009, Vol. 3 (14).
- Fahlström, Per Göran, *Ishockeycoacher: En studie om rekrytering, arbete och ledarstil*, Pedagogiska institutionen, Umeå universitet, 2001.
- Föreningsfostran och tävlingsfostran: En utvärdering av statens stöd till idrotten. Betänkande av Idrottsstödsutredningen*, Serie: Statens offentliga utredningar, 0375-250X ; 2008:59. Stockholm: Fritze, 2008.
- Geithner, Christina A., Claire E. Molenaar, Tommy Henriksson, Ann-cristine Fjellman-Wiklund & Kajsa Gilenstam, "Relative Age Effects in Women's Ice Hockey: Contributions of Body Size and Maturity Status", *Women in Sport & Physical Activity Journal*, 2018, Vol. 26, Nr. 2, s. 124-133.
- Gilenstam, Kajsa, *Gender and Physiology in Ice Hockey: A multidimensional study*, Umeå: Umeå University 2010.
- Henriksson, Tommy & Kajsa Gilenstam, "Fysiska tester inom damishockey och dess relevans för prestation", *Idrottsmedicin*, 2017, Vol. 36, Nr 1, s. 20-22.
- Henriksson, Tommy, Ann-cristine Fjellman-Wiklund & Kajsa Gilenstam, "Running A Team is Like Laying A Puzzle: Elite Coaches' Perspective on Women's Ice Hockey", *18th Annual Congress of European College of Sport Science, Barcelona, June 26-29, 2013*.
- Henriksson, Tommy, *Physiological- and Socio-Cultural Conditions for Performance in Women's Ice Hockey*, Department of Community Medicine and Rehabilitation, Sports Medicine Unit & Umeå Centre for Gender Studies, Graduate School for Gender Studies, Umeå universitet, 2017.
- Jones, Ian, *Research Methods for Sport Studies*, Routledge, New York, NY, Third edition, 2015.
- Kalonaitytė, Viktorija, *Normkritisk pedagogik – för den högre utbildningen*, Studentlitteratur: Lund, 2015.
- Kempe-Bergman, Matthis, *Man talar om jämställd idrott: Om jämställdhetssamtal med manliga idrottsledare och förutsättningar för jämställd idrott*. GIH: Stockholm, 2014.
- Larsson, Håkan & Eva Lingham, *Jämställd idrott 2025 – hur då?*, Riksidrottsförbundet: Stockholm, FoU-rapport 2020:4.
- Larsson, Håkan, *Iscensättningen av kön i idrott: en nutidshistoria om idrottsmannen och idrottskvinnan*. Stockholm: Stockholms universitet, 2001.
- MacDonald, Cheryl A., "Masculinity and Sport Revisited: A Review of Literature on Hegemonic Masculinity and Men's Ice Hockey in Canada", *Canadian Graduate Journal of Sociology and Criminology*. Vol. 3., No. 1, 2014, s. 95-112.

Nationell modell för öppna prioriteringar inom hälso- och sjukvård – ett verktyg för rangordning, PrioriteringsCentrums skriftserie, Linköpings universitet. Tredje upplagan, 2017:2.

Nationell modell för öppna prioriteringar inom hälso- och sjukvård, Utdrag ur rapport 2017:2. PrioriteringsCentrum, Linköpings universitet, sista sidan.

Olofsson, Eva, *Har kvinnorna en sportslig chans?: Den svenska idrottsrörelsen och kvinnorna under 1900-talet*. Umeå: Umeå universitet, 1989.

Stark, Tobias, "Pionjären, polar'n och poeten. Maskuliniteter, nationella identiteter och kroppssyn inom kanadensisk, svensk och sovjetisk ishockey under det kalla kriget", *Historisk tidskrift*, 2001, Nr. 4, s. 391-718.

Stark, Tobias, "Från 'lappjäväl' till 'the king': Börje Salming, NHL, och den svenska modellen", *Scandinavian Sport Studies Forum*, 2017, Vol. 8, s. 163-196.

Stark, Tobias, "Kejsarens nya kläder: Tankar kring sexualitet och alkohol inom ishockey", www.idrottsforum.org: Malmö, 2005.

Stark, Tobias, *Folkhemmet på is: Ishockey, modernisering och nationell identitet i Sverige 1920-1972*, Idrottsforum: Malmö, 2010.

Stevens, Julie & Carly Adams (2012), "Together We Can Make It Better: Collective Action and Governance In Girls' Ice Hockey Association", *International Review for the Sociology of Sport*, Vol. 48. No. 6, s. 658-672.

Svender, Jenny & Jonnie Nordensky, "Jämställdhet är en självklarhet" – hur idrottsföreningar förhåller sig till jämställdhet, Riksidrottsförbundet: Stockholm, FOU-rapport 2020:1, s. 7.

Svender, Jenny, *Så gör(s) idrottande flickor: Iscensättningar av flickor inom barn- och ungdomsidrotten*. Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet, 2001.

Theberge, Nancy, *Higher Goals: Women's Ice Hockey and the Politics of Gender*, State University of New York Press, Albany, 2000.

Thorén, Malin, *Idrottsrörelsens jämställdhetsarbete – bortom skrift och statistik*, Idrottsvetenskapligt examensarbete, programmet för Coaching & Sport Management, Linnéuniversitetet, 2018.

Digitala källor

”Verksamhetsplan IF Troja Ljungby Breddutveckling 2020/2021”, 2020, s. 3.

Anmälan till Tingsryds AIF Ungdom, Tingsryd AIF, 2021. <https://tingsrydsallmannainf.sportadmin.se/form/?ID=157053>.

Bodin, Uffe, ”Allt jag ville ha var en genuin ursäkt”. Hockeysverige.se. Publicerad: den 20 juli, 2021. Hyperlänk: <https://hockeysverige.se/2021/07/20/utsatta-kvinnan-om-logan-mailloux>.

Bodin, Uffe, ”Svenska ishockeyförbundet – värre än Big Brother”, Hockeysverige.se. Publicerad: den 9 april 2020. Hyperlänk: hockeysverige.se/2020/04/09/bodin-svenska-ishockeyforbundet-varre-an-big-brother.

Boustedt, Tommy, ”Hockey och jämställdhet – ett viktigt verktyg för vår vision”, Svenska Ishockeyförbundet, 2019. Hyperlänk: <https://www.swehockey.se/Nyheter/2019/Mars2019/tommybustedtskronika/>.

”Brynäs IF startar hockeycamper – ledda av tjeckiska landslagsförwarden”, Brynäs, 2020. Hyperlänk: <https://www.brynas.se/artikel/m438akb7r-1ekad/brynas-if-startar-hockeycamper-ledda-av-tjeckiska-landslagsforwarden>.

”Brynäs vändning: ’Vi skulle klivit fram tidigare’”, tv4.se. Publicerad: den 12 maj, 2021. Hyperlänk: www.tv4.se/artikel/7mi5mQN83yftLPTjmczwAz/-brynaes-styrelseledamot-vi-trodde-det-bara-roerde-sig-om-vald-i-naera.

”Ett Vännäs Hockey för framtiden”. Hämtad; de, 4 augusti 2021. Hyperlänk: <https://www.instagram.com/p/CRomDykpl7G/>.

Föreningsfakta, <https://www.timraik.se/om-timra-ik/foreningsfakta>, Timrå IK, 2021. Hyperlänk: <https://www.timraik.se/om-timra-ik/foreningsfakta>.

Grefve, Daniel, ”SVT Sport avslöjar: Svenska ishockeyförbundet anklagas för diskriminering”, SVT Sport. Publicerad: den 14 april, 2020. Uppdaterad: den 15 april, 2020. Hyperlänk: <https://www.svt.se/sport/ishockey/svt-sport-avslor-svenska-ishockeyforbundet-anklagas-for-diskriminering>.

Handlingsplan Ungdomshockey Den Blå/Vita tråden, Leksands IF. Hämtad: den 24 augusti, 2021. Hyperlänk: <https://www.svenskalag.se/leksandsif/dokument/5f2f8fc3-51ae-4643-8a95-ef3120b724a9/H-plan%20Blåvit%20tråd.pdf>.

Hägglund, Johannes, ”SHL Pride week vinner pris på QX Gaygala”. Hämtad: den 4 augusti 2021. Hyperlänk: <https://www.shl.se/article/geuOaklmd-403dd/shl-pride-week-vinner-pris-i-qx-gaygala>.

Idrottsrörelsens jämställdhetsmål – att uppnå 2025”, RF.se, RF:s Hyperlänk: <https://www.rf.se/RFarbetarmed/jamstallldhet/jamstallldhetsmal>. Hämtad: den 16 april, 2021.

”Jämställdhet”, *Nationalencyklopedin*. Hämtad: den 25 maj 2021. <http://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/jamstallldhet>.

”Jämställdhet”. *Wikipedia* – Den fria encyklopedin. Hämtad, den 12 maj 2021. Hyperlänk: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Jämställdhet>.

Jörnmark, Moa, ”Ishockeyförbundet: ’Du är välkommen oavsett vem du är kär i’”, SVT Sport. Publicerad: den 4 september 2017. Uppdaterad den 16 och 17 september, 2017. Hyperlänk: <https://www.svt.se/sport/ishockey/ishockeyforbundet-du-ar-valkommen-oavsett-vem-du-ar-kar-i>.

Luleå Hockey Ungdomspolicy, Luleå HF. Hämtad: den 24 augusti, 2021. Hyperlänk: http://cdn1.shl.se/files/lhf1_lhf/PDF/UngdomspolicyLHF.pdf.

Lägesrapport – KIF har klarat coronakrisen, Kiruna IF, 2021. Hyperlänk: <https://www.svenskalag.se/KIFForeningen/nyheter/1624373/lagesrapport-kif-har-klarat-coronakrisen>.

Marakatt, Lars-Ola & Karen Eira, ”Regnbågströjorna som förändrade Kiruna”, Sveriges Radio. Publicerad: den 18 oktober 2014. Hyperlänk: <https://sverigesradio.se/artikel/5994309>.

Miljonklubben 21/22, IF Troja Ljungby, 2021. Hyperlänk: <http://www.troja-ljungby.com/miljonklubben-21-22/>.

Modo Hockeys ungdomspolicy 2015/2016, Modo HK, 2015. Hyperlänk: http://cdn2.shl.se/files/modo1_modo/TomasG/ungdomspolicy20152016lagupplost.pdf.

- Norberg, Simon, "Svensk stjärnagent häktad misstänkt för våldtäkt", Aftonbladet. Publicerad: den 25 maj, 2021. Uppdaterad: den 26 maj, 2021. Hyperlänk: <https://www.aftonbladet.se/sportbladet/hockey/a/Alex5A/svensk-stjarnagent-haktad-misstankt-for-valdtakt>.
- "Norm", *Nationalencyklopedin*. Hämtad: den 26 maj 2021. Hyperlänk: [http://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/norm-\(handlingsregel\)](http://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/norm-(handlingsregel)).
- "Normmedveten idrott", RF/SISU. Hämtad: den 16 april 2021. Hyperlänk: <https://utbildning.sisuidrottsbocker.se/sisu/generell/organisation/inkluderande-idrott/utgangspunkter-for-inkludering/normmedveten-idrott/>
- "Prioritera", *Nationalencyklopedin*. Hämtad: den 4 augusti 2021. Hyperlänk: <http://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/prioritera>.
- Ramverk för Ungdomsverksamheten, Almtuna AIS, Uppsala, 2021.
- Riktlinjer för ungdomsverksamheten 2017-2020, Södertälje SK, 2017. <https://idrottonline.se/SodertaljeSK-Ishockey/globalassets/sodertalje-sk---ishockey/dokument/dokumentarkiv/ssk-riktlinjer-ungdomsverksamhet---version-31-aug--17.pdf?w=900&h=900>.
- Riktlinjer på lagnivå inom Kiruna IF, Kiruna IF, 2021. Hyperlänk: <https://www.svenskalag.se/KIFForeningen/dokument/74ee5f4e-441b-48ce-afb3-2d7872362db6/Riktlinjer%20på%20lagnivå%20inom%20Kiruna%20IF.pdf>.
- Sportsligt dokument inom Kiruna IF, Kiruna IF, 2021. Hyperlänk: <https://www.svenskalag.se/KIFForeningen/dokument/da2244d8-0b9d-48f3-bfd5-9c248aa02cd3/Sportsligt%20Kiruna%20IF.pdf>.
- Sportmanual Örebro Hockey Ungdom – Del 3 av 3 i styrdokumentet, Örebro HK, 2019.
- Sportslig utbildningsplattform för U18 till 16, 2016, Almtuna AIS, Uppsala, 2021.
- Sportsliga riktlinjer för ungdomsverksamheten i Malmö Redhawks 2020/2021, Malmö Redhawks. Hämtad: den 24 augusti, 2021. Hyperlänk: [Sportsliga riktlinjer IFMR 2020-04-16 \(malmoredhawks.com\)](https://www.malmoredhawks.com/2020-04-16).
- Strategi 2017–2022, Svenska Ishockeyförbundet, 2017. Hyperlänk: https://issuu.com/stefanladhe/docs/svensk_ishockey_2017-2022.
- Styrdokument ungdomsverksamheten 2020/21, Karlskrona HK, 2020. Hyperlänk: https://www.svenskalag.se/khk/dokument/b059b046-b91e-4d72-a853-2a8f0e4f2051/KHK_styrdokument2021_201023rev2.pdf.
- Sundsvall Hockey Värdegrund, IF Sundsvall, 2020. Hyperlänk: <https://www.hockeyettan.se/wp-content/uploads/2020/11/Vardegrund.pdf>.
- Svab, Marjan, "Hockeyprofilens kritik: Machokulturen måste bort", Helsingborgs Dagblad. Publicerad: den 25 april, 2020. Hyperlänk: <https://www.hd.se/2020-04-25/hockeyprofilens-kritik-machokulturen-maste-bort>.
- TAIF-tråden, Tranås AIF, 2021. https://www.hockeyettan.se/wp-content/uploads/2016/09/taif-traden_2020.pdf.
- The Equality Journey, Brynäs, 2020. Hyperlänk: <https://www.brynas.se/sustainability/equality-journey>.
- Timrå IK och Sundsvall Hockey startar upp ett damlag!, Timrå IK, 2020. Hyperlänk: <https://www.timraik.se/artikel/baa0akdtv-43ei1/timra-ik-och-sundsvall-hockey-startar-upp-ett-damlag>.
- Vad betyder prioriteringsbegreppen?, PrioriteringsCentrum, Linköpings universitet. Hämtad: den 4 augusti 2021. Hyperlänk: <https://liu.se/artikel/vad-betyder-prioriteringsbegreppen>.
- Verksamhetsidé, värdegrund och vision, <https://www.swehockey.se/Svenskishockey/svenskaishockeyforbundet/verksamhetsidevardegrundochvision/>. Hämtad den 16 april, 2021.
- Verksamhetsmanual Örebro Hockey Ungdom – Del 2 av 3 i styrdokumentet , Örebro HK, 2021.
- Verksamhetsplan Leksand IF ideella förening, Leksands IF. Hämtad: den 24 augusti, 2021. Hyperlänk: <https://www.svenskalag.se/leksandsif/dokument/Oea91406-df4d-403f-9d27-509615803e00/Verksamhetsplan%20LIF.pdf>.
- Vision 2021, Tranås AIF, 2021. Hyperlänk: <https://www.hockeyettan.se/tranas-aif/foreningen/vision-2021/>.

Vision, Karlskrona HK, 2021. Hyperlänk: <https://www.khk.se/karlskrona-hk/vision>.

Vår värdegrund, Tingsryd AIF, 2021. Hyperlänk: <https://tingsrydsallmannaif.sportadmin.se/docs/703/16952/Vardegrund%20TAIF%20rev.pdf>.

Värdegrund, Malmö Redhawks. Hämtad: den 24 augusti, 2021. Hyperlänk: <https://www.malmoredhawks.com/om-redhawks/vardegrund>.

Värdegrunder, Karlskrona HK, 2021. Hyperlänk: <https://www.khk.se/karlskrona-hk/vardegrunder>.

Växjö Lakers Värdegrund Stort Hjärta, Växjö Lakers HC. Hämtad: den 24 augusti, 2021. Hyperlänk: <https://www.svenskalag.se/vaxjolakers/dokument/dff116a0-4f20-4082-a3cf-2c79e7b08ff0/VLH%20Utbildningsplan%20-%20Stort%20Hjar%2020210607.pdf>.

Återväxten 2020 - MODO Hockeys sportsliga framtid, Modo HK, 2020. Hyperlänk: <https://www.modohockey.se/artikel/smkbaiw61-4ij6i1/atervaxten-2020-modo-hockeys-sportsliga-framtid>.

7.2 Opublicerat material

Fler kvinnor som förtroendevalda, tränare och ledare inom svensk ishockey, Svenska Ishockeyförbundets, Svenska Damhockeyligans och Damettans projektansökan till RF, 2020, opublicerad projektansökan, Svenska Ishockeyförbundet, Stockholm.

Mötesunderlag, projektmöte 8: spelare/förening, Svenska Ishockeyförbundet, Stockholm, den 8 april 2021.

Idrottsliga framgång och en välmående organisation hänger ihop. Se därför till att tillsätta ledningsgrupper med mera med olika röster och erfarenheter för att kunna agera proaktivt i frågor som rör till exempel jämställdhet.



